

FOGORVOSI SZEMLE

SZERKESZTI: Dr. KÖRMÖCZI ZOLTÁN.

TARTALOMJEGYZÉK:

Eredeti közlemények:		Könyvismertetés 16
<i>Dr. Körmöczi Zoltán:</i> A jódgőzzel kezelés való 1		Kari érdek: Egyesüljünk 17
<i>Dr. Halász Henrik</i> (Miskolc): A bromu- ral és adalin haszna a stomato- logiai gyakorlatban 4		<i>Dr. Radnai Sándor:</i> Fogtechnikai laboratorium, fogorvos vezetése alatt 20
<i>Dr. Radnai Sándor:</i> A Steele-féle kicserélhető fogak 7		Hírek 22
Lapszemlék 11		Hivatalos rész 24
		Jegyzőkönyvek 25
		Hírdetések.

A jódgőzzel való kezelés.

Dr. Körmöczi Zoltán.

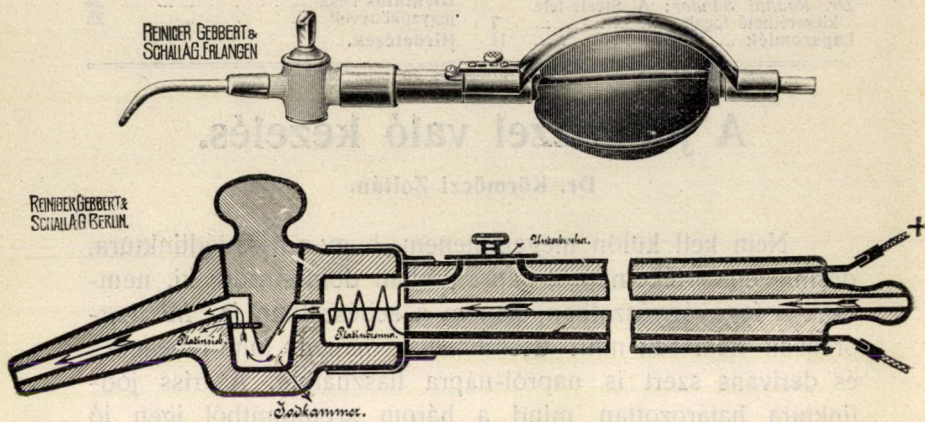
Nem kell külön megemlítenem, hogy a friss jódtinktúra, desinficiens értéke napról-napra jobban domborodik ki, nemcsak a foggyógyászatban, hanem a sebészetben is. Mi fogorvosok nemcsak mint desinficiens, hanem mint lobellenes és derivans szert is napról-napra használjuk. A friss jódtinktúra határozottan mind a három szempontból igen jó szernek bizonyult.

Ugyan vannak közöttünk olyanok is, a kik ezen szernek lobellenes és derivans hatását nem ismerik el, annak dacára a fogorvosok óriási többsége határozottan a szernek a hatássósága mellett fogadkozik.

Tény az, hogy a jódtinktúra állás közben részint az alkohol elpárolgása által concentráltabbá válik, részint jódhidrogen fejlődik benne, a mi erősen csípős anyag. A jodthion, azáltal, hogy vizes oldat, a jódtinkturánál tartósabb szer és a kísérletezők állítása szerint hatása mélyebbre is terjed. A jódtinktúra alkoholtartalma folytán a szájnyálkahártyán csak óvatosan és kíméletesen használható, mert különben, valószínűleg az alkoholtartalom folytán a kezelésre erős reactio fog felelni.

A gangraenás pulpa kezelésénél a jódtinktúrának a gyökcsatornába való bevezetése és helyben való alkalmazása nem igen hódított tért.

Ezen cikk célja felhívni a kartársak figyelmét a *Jungengel* által szerkesztett jód-gőzfúvókészülékre, mely tulajdonképpen nem szolgál mást, minthogy a villamárammal felmelegített levegőáramot vezetünk át egy kis jódot tartalmazó üregen, a mely üregből a levegő immár jódgőzökkel telten egy kanulön keresztül oda irányítható, a hova akarjuk. Ha a készülék rajzát és annak szerkezetét a közölt ábrákon a kartárs urak megtekintik, annak működésével azonnal tisztába jöhetnek.



A készülék bármely villanykapcsoló táblán, vagy pantostaton alkalmazható a kauter helyén, mert a készülék belsőjében tulajdonképpen egy vörös, izzásig hevített kauter hevíti fel a levegőt.

Hogy jódrészecskéket ne sodorjon magával az áram, a jódot tartalmazó kis kamrából, ezt egy kis platinaszűrő akadályozza meg.

A Deutsche Zahnärztliche Wochenschriftben *Euler* és *Blum* számolnak be kísérleteikről, melyet a jód-fúvókészülékkel végeztek kihúzott fogakon és a célból, hogy kiderítsék, vajjon az ezen készülékkel létrehozott jódgőzök képesek-e a gyökcsatornán keresztül a gyökcsúcson át a környi szövetbe és

a gyökhártyára áthatolni. Mindkét versenyzőnek positiv eredményeket sikerült elérnie és ezek alapján *Euler* határozottan reméli, hogy a jód-fúvókészüléknek úgy a makacs gangraenás fogak kezelésénél, mint a következményes gyökhártyaloboknál és sipolyjáratoknál igen sok hasznát fogjuk venni.

Ha azok a remények, a miket a két szerző ezen készülékhez fűz, csak részben is be fognak válni, a fogorvosi instrumentarium igen értékes eszközzel gyarapszik, mivel úgy a gyökcsatornákat, mint a gyökhártyát is ezek szerint közvetlenül jódhatás alá bírjuk vinni.

Megjegyzendő, hogy a Jungengel-féle jód-fúvókészülék éppen úgy használható közönséges forrólégfúvó gyanánt is, hogy ha a jódot tartalmazó kis részecskéjét eltávolítjuk.

A készüléket *Reiniger, Gebbert és Schall* czég árúsítja

A bromural és adalin haszna a stomatologiai gyakorlatban.

Dr. Halász Henrik (Miskolcz).

Minden fogorvosnak nagy számban akad egy éven át olyan ideges betege, a kit szívesebben látna az ajtón kívül, mint belül. Valóságos lelki megnyugvás olyan betegekkel végezni, a kik túlérzékenységükben az orvos minden kézmozdulatában egy merényletet látnak beteges érzékenységük ellen, a mely viselkedésük a legedzettebb fogorvos idegzetét is *időnekelőtte megőrli*. Az ilyen páciensekkel szemben eddig semmiféle védőeszközeink nem voltak és tehetetlenül ki voltunk szolgáltatva az ilyen ideges betegek szekaturái elszívásának. De még nyugodtabb betegeink is kínosan feszengenek, izegnek-mozognak a műtőszékben az idegextractio előtt és alatt, a mi nem csekély izgalmat jelent a fogorvos idegzetére is, nem hallgatva el az extractio végett bennünket fölkereső, sokszor már előre ájuldozó betegek érzékenykedését sem.

Mióta a bromural és adalin forgalomba kerültek, bennük olyan védőeszközzel rendelkezünk a mi fáradt, lestrapált, elcsigázott idegeinkre, a melyek fölfedezéseért, forgalombahozataláért elsősorban mi stomatologusok lehetünk mély hála kötelezve a szerek előállítói és föltalálóinak.

A bromural és adalin hatása abban nyilvánul meg, hogy a páciens teljes apathiával ül le a műtőszékbe, nem idegeskedik, nem izeg-mozog a fogászati művelet alatt; noha tudja mi történik vele, a beavatkozásnak nem szegül ellene.

Úgy a bromural, mint az adalin teljesen veszélytelen készítmények, mint azt egész sora a kísérleteknek bizonyítja, hatástalanok a szív, a vérédenyrendszer és vesékre. Bromismust nem okoznak a bőrön és nem fájdalomcsillapítók, csupán idegmegnyugtatók, a nélkül, hogy az idegrendszerre bármi csekély káros hatást gyakorolnának.

Hányszor fordul elő gyakorlatunkban, hogy egy-egy beteg annyira fél, iszonyodik a fogextractio előtti injectiótól, hogy azt — nagy fogfájás daczára is — csak a legfáradtságosabb rábeszélésre engedne végezni? Az ilyen betegek kezes bárányokká szelidülnek, ha 1—2 tablettát bromuralt, vagy 1 tablettát adalint kapnak és 20—30 percnyi várakozásra a várószobába ültetjük őket. Mire a félóra eltelt, egy szóval sem ellenkeznek az injectióval szemben; mintha kicserélték volna teljesen azt a beteget, a ki félórával előbb még ájuldozni készült az injectio megadása miatt!

A bromuralt a Knoll & Co. cég hozza forgalomba, Ludwigshafenben előállítva, tablettá alakban, a mely kis üvegfüvegekben van elhelyezve; minden tablettát 0.30 cgramm bromuralt és 0.20 cgramm tejjucrot tartalmaz. Kissé baldrián-szagúak. Kevés vízben fölrázva eláznak, szétesnek, de nem oldódnak föl. A betegnek úgy adjuk be, hogy a pohárba téve 2 tablettát, reájuk 1—2 ujjnyi vizet öntünk, megrázzuk, mire a tabletták hamarosan szétesnek és ekkor megiszsza a beteg, utána még 1—2 korty tiszta vizet is fogyasztva. Az ize kissé kesernyés. Gyermekeknek 10—12 éves korig elég egy tablettát, azon túl két tablettát adagolható egyszerre.

Az adalint, mely teljesen azonos értékű és hatású, mint a bromural, az elberfeldi Friedrich Bayer cég hozta forgalomba, félgrammos tablettákban; a tabletták közepén sekély vályú van, melynél fogva a tablettát könnyen két egyenlő részre törhető. Gyermekeknek fél, felnőtteknek egy, esetleg két tablettát is adagolható. Vízben szétesnek éppen úgy, mint a bromural-tabletták. Ezen tabletták adagolása után is 20—30 perc múlva áll be a nyugodtsági állapot, mikor a beteg nem törődik azzal, mit tesznek vele, sőt gyermekek, szótlanul magukra hagyatva, el is szoktak szunnyadni a váró-

szobában. Hogy a bromural és adalin megfelelő nagyobb adagokban kitűnő altató is, megemlítem csupán, mert nem tartozik e cikk keretébe. Minden orvos hamarjában kiismeri páciensei között azokat, a kiknek bromuralt vagy adalint kell rendelnie. Az olyan ideges, izgó-mozgó félelénk betegek otthonról való elindulás előtt vegyék be a számukra rendelt adagot és azon időre, mikorra be vannak rendelve kezelés végett, már teljes nyugodtsággal, minden látható izgatottság nélkül ülnek le a műtőszékbe.

Én rendelem a bromuralt hídföltétel céljából épidegű pillérek leköszörülésénél, az attól való félelem leküzdésére, localanaesthesiánál és minden műtetem előtt, attól félő betegeknek. Localanaesthesia sokkal tökéletesebb sikerű előzetes bromural- vagy adalinadagolás mellett. A bromural és adalin hatása legkevesebb egy óráig tart, de 3—4 órán túl nem húzódik. Szívbetegnek is adagolható.

Érdekes a betegek önmegfigyeléséből fölmerülő azon észlelet, mely szerint szeretnének ellenkezni a fogászati beavatkozás előttük már jól ismert kellemetlenségei ellen, de nincs elegendő erejük, képességük az ellenkezést gyakorlatilag, ténybelileg ki is vinni, érvényre juttatni. Ez a kijelentés eléggé jellemzi a bromural és adalin kiváló értékét nekünk fogorvosoknak.

Véleményem szerint — csaknem egy évi tapasztalatom után ítélve — nemcsak betegeivel szemben, de önmaga iránti kötelessége is minden fogorvosnak a bromural és adalin igen értékes idegcsillapító tulajdonságait minél sűrűbben alkalmadtán igénybe venni.

A Steele-féle kicserélhető fogak.

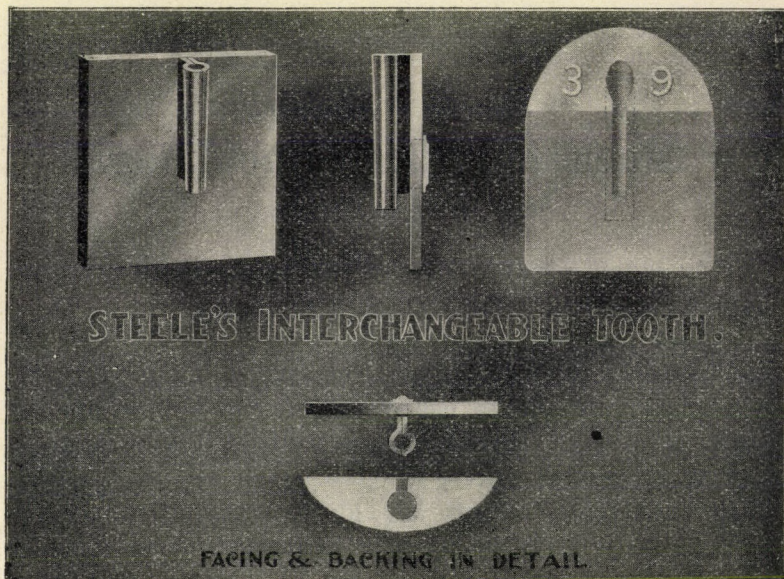
Irta: Dr. Radnai Sándor.

Az utóbbi években alig hoztak forgalomba jobb újdonságot műfogakban, mint a Steele-féle fogakat.

Ezek krampon nélküli fogak. A műfog hátsó részén van egy hosszant futó vályúszerű bemélyedés. Ennek a bemélyedésnek megfelelően a fémhátlemezen egy sínszerű kiemelkedés van, a mely hajszálpontossággal beilleszkedik a fagon lévő bemélyedésbe, illetve a fog a sínen fel- és letolható. A fog előkészítése éppen úgy történik, mint a kramponos fogaknál. Az articulációnak és a helyzetnek megfelelően be lesz csiszolva a fog. A legfontosabb itt a hátlemez készítése. Erre a célra szolgál egy fogó. A fogó a következőképpen működik: levágunk valamivel nagyobb négyszegletű lemezt, mint a fog maga és ezt a lemezt a fogó bal oldalára helyezük el. Most összenyomjuk a fogat. Ezáltal a lemez felső részéből egy kis koczka ki lesz vágva. Az ilyenformán elkészített lemezt a forgó közepére helyezük el, úgy hogy a fagon lévő tompa kés a lemez közepére essen, most ismét összenyomjuk a fogat, ezáltal a lemezt összehajtva kapjuk ki. Az összehajtásba beillesztjük a fogóhoz mindig mellékelt drótot és az így elkészített lemezt a fogó jobb oldalán levő vályúszerű mélyedésbe teszszük. A fogót most harmadszor összenyomjuk, a lemez kiálló szélét széthajtjuk, kissé szétkalapáljuk és megkapjuk a teljes lemezt.

A drótot a lemezből kihúzzuk, a drót helyét és ott, hol a lemez összeér, egy kevés forrasztóval kitöltjük. Az így elké-

szített lemez felső részén egy kis (trepanin) vékony reszelővel a sint kissé bevágjuk, ezáltal elérjük, hogy a műfog teljesen felmegy a sínen.



1. ábra.

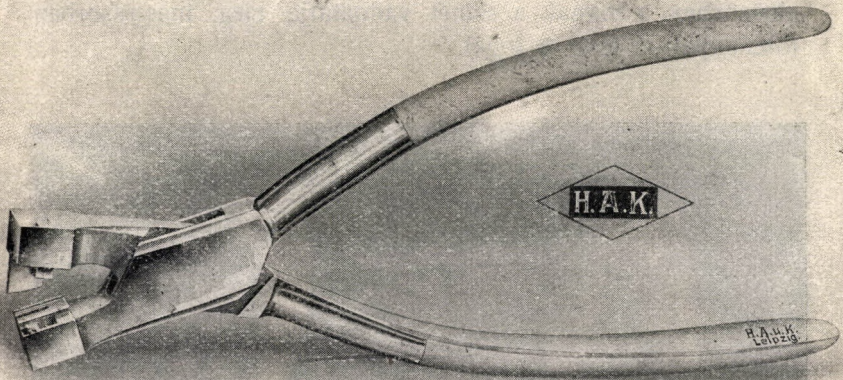
Az így elkészített lemezt a foghoz illesztjük, illetve körülvágjuk és a foghoz reszeljük.

A fogat a lemezzel most hozzáviaszcoljuk a hidhoz, vagy a csapfog gyöklemézéséhez.

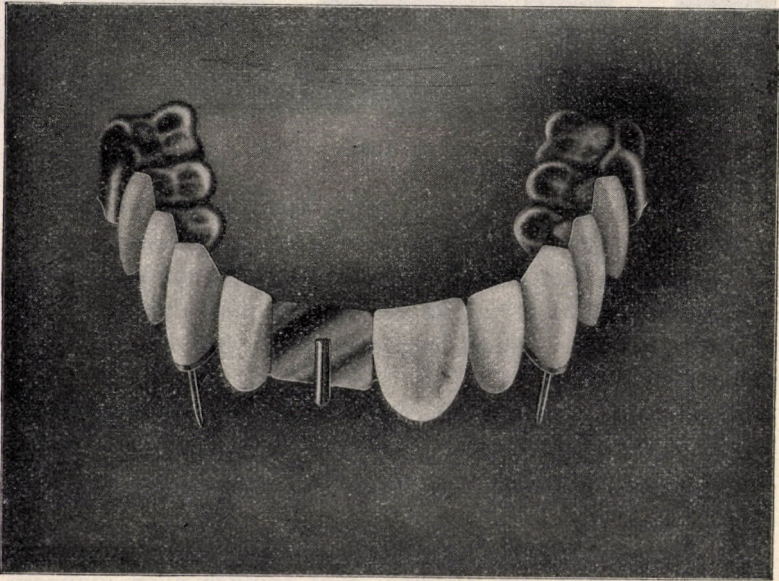
Miután látjuk, hogy a fog jól fekszik, az articulációban nincs zavar, óvatosan lehúzzuk a fogat a sínről és a lemezt szokás szerint a hídhoz vagy a gyöklemézhez forrasztjuk.

A híd vagy a csapos fog kidolgozása után felcementezzük a Steele-féle fogat. Ily módon a legnagyobb hidakat készíthetjük el.

A Steele-féle fogak előnye, hogy kramponjaik nincsenek. Tehát nincsenek kitéve a krampon-behajtás által előidézett hajszálrepedéseknek, a melyek legtöbbször az okai annak,

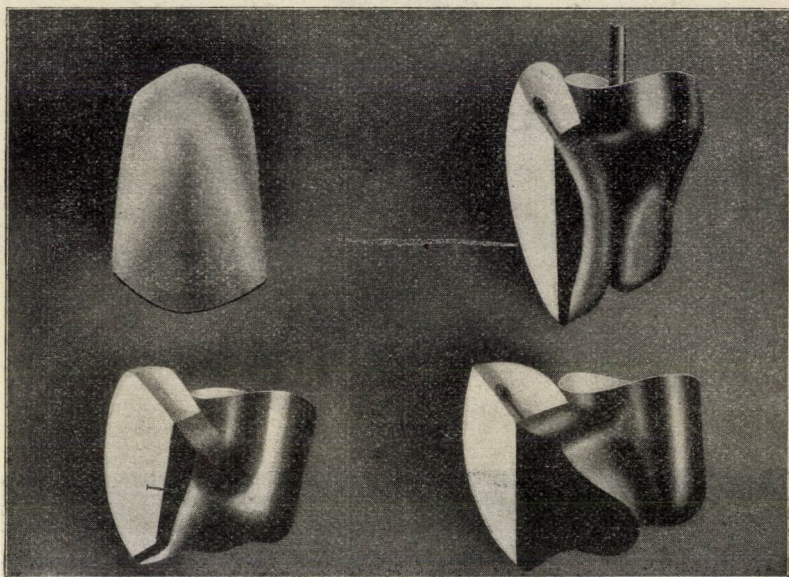


2. ábra.



3. ábra.

hogy a fog lereped. Továbbá tűzbe nem jönnek, tehát a fog nem szenved sem chemiai, sem fizikai elváltozást, a mely elsősorban a fognak a színét változtatja meg, másodsorban törékenyebbé teszi a fogat.



4. ábra.

Ha pedig a számban viselés közben egy fog letörik, bármikor a híd levétele nélkül teljesen praecisirozottsággal új facetta lesz felerősíthető. Erősebb ráharapásnak kitett fognál jól teszi a fogorvos, ha az illető fognak duplumát félre is teszi, a mely szükség esetében 1—2 percz alatt felcementekezhető.

Én már hosszabb idő óta alkalmazom, úgy saját praxisomban, mint a collegáim részére készülők munkákon a Steele-féle fogakat, de eddig még nem kellett egyetlenegy fogat sem kicserélni.

Meg akarom még jegyezni, hogy a Steele-féle fogak a természetes fogakat, úgy alakban, mint színben hűen utánozza.

LAPSZEMLEK.

A Buckley-féle formokresol rossz eredményei. (Dental Summary Ch. S. Tulles.)

A szerző utal a *Buckley*-féle formokresollal olykor elért rossz eredményekre. Ennek a gyökér kezelésénél oly kitűnően bevált szernek kettős hatása van. A formokresol igen nagyfokú desinficiens és bakteriumölő. Ezen ágens a genyessedő processus gázaival egy vegyi összeköttetést létesít, a melyek által a melléktermények ártalmatlanná tételnek, úgy hogy dagadás, nyomás és fájdalom ki vannak zárva.

A formokresol hatásánál a legfőbb kellék, hogy a praeparatum friss legyen. A formalin, a mely egy vizes formaldehyd-oldat, mint minden ilyen hasonló praeparatum lassan gázokat fejleszt, annyira, hogy egy régi formokresol-paeparatum 36⁰/₀-kal gyöngébb mint egy friss praeparatum. A rossz eredmények másik oka az, hogy a formokresoltól nagyon kevés jut a cavitásba és így a bakteriumokra nem fejtheti ki eléggé a hatását. A szert nyomás nélkül kell a cavitásban elhelyezni és légmentesen elzárni.

Aranyfoliával való tömés. (Dental Cosmos 1912. No. 11. Chas. E. Woodbury.)

A szerző az aranyfolia mellett csinál propagandát, ha arról van szó, hogy tönkrement konturokat kell készíteni.

Ezen eljárást az inlaynél is jobbnak tartja. Mindenesetre az aranyfolia-töméseket öt dologtól teszi függővé.

1. Könnyen hozzáférhető legyen a cavitás, hogy a kalapács akadálytalanul működhessen.

2. Elegendő dentinanyagnak kell lenni, hogy az aranyfoliának a bekalapálása által repedések és törések ne jöhsenek létre.

3. A gyökérperiostium lehetőleg sértetlen legyen.

4. A fog a gyökér-regióig teljesen kifejlődve legyen.

5. A patientsnek olyan fizikai és idegerővel kell rendelkeznie, hogy az 1—2 óráig tartó tömést türelemmel elbíra.

A szerző körülményesen leírja az eljárást és könnyebb megérthetés okából igen sok ábrát is mellékel.

Eilersten: Egy új tömőanyag. (L'odontologie 1912. No. 14.)

A szerző egy egész új tömőanyagot talált fel, a mely keveréke a silicat-czementnek és a porcellán-plombának és a mely kinézésre teljesen hasonlít a természetes fogcsonthoz.

Ez a tömőanyag transparens, kemény, formálható és olvasztható, nem változtatja sem formáját, sem színét.

A kezelése igen könnyű, az anyag rögtön ellenállóképes a savakkal és a száj secretumaival szemben. A cavitás falaihoz hozzásímul teljesen és nem zsugorodik.

Egyetlen nagy hibája ennek az ideális tömőanyagnak, hogy csak elefántcsont-színben állítható elő, eddig más színvegyületet nem voltak képesek előállítani.

Dr. Radnai Sándor.

A lemezes fogprothesisek veszélyéről értekezik két eset kapcsán a „Dental Cosmos“-ban Ruston Parker, a liverpooli egyetem sebészstanára.

A fogpótló lemez legfőbb veszélyessége abban áll, hogy használat közben vagy viselőjének figyelmetlen állapotában, álmában helyéről leválhatik és a légzőutakba, vagy a tápcsőbe juthat. Azért igen fontos dolog az, hogy a fogorvos figyelmeztesse patientsét, midőn neki fogpótló lemezt átad, hogy azt lefekvés előtt vegye ki, mert ha csak kivételes eset is a baleset, mégis elég gyakori arra, hogy mindig szem előtt

tartassék. Sebési gyakorlatában nem egyszer fordult elő, hogy altatandó patiente vonakodott prothesisét kivenni és a narcosis a szájban hagyott prothesis mellett is minden baj nélkül végezhető volt.

Azonban mégis figyelemre méltó az a tapasztalat, hogy a prothesiseknek lecsúsítása — és a mi még nevezetesebb — szombatról vasárnapra virradó éjjel történik leginkább, mint közlött két esetében is, amikor tehát nemcsak az álom, hanem az alkoholélvezet okozta mélyebb álom is ludas a dolog létrejöttében. Nagyobb darabokat a térbeli részaránytalanság is megóv a légcsatornába, vagy nyelőcsőbe jutástól, de kisebb prothesisek beszéd, szabálytalan légzés, ivás, csuklás, köhögés vagy hányás alkalmával mehetnek a „czigány-utczába“.

A közlött első esetben, mely 1881., márcziusban történt, a 36 éves férfi-patiens egy vasárnapra virradó hajnalban arra ébredt, hogy $2 \times 1\frac{1}{4}$ hüvelyk méretű felső kaucsukdarabja torkába esett. A szerző ujjával elérhette és a pharynx alsó részéből hajlított fogóval kihúzhatta az idegen testet. Rögtön helyére tette azt a szájban és a rend helyreállt, utána semmi szövödmény sem volt.

Nehezebb a hozzáférés, ha a műdarab mélyebben kerül a nyelőcsőbe, mert ennek lágy szöveteibe a kapcsok is erősen beléakadnak; ilyenkor gyakran csak az oesophagotomia adhatja meg az eltávolítás útját. A sebzés a nyak bal oldalán hosszirányban végeztetik, mint a nagy erek felkeresésén azokkal párhuzamosan; a lágyrészek praeparatív széthúzása révén jut a műtő a nyelőcsőhöz, melyet a szájon át bevezetett hajlított fémműszerrel a késnek eléje is domborít. Az így készített seben át hatol be a műtő hajlított fogóval a nyelőcsőbe. Műtét után a sebet nem kell varrni. A táplálás körülbelül két hétig csövön át történik, mely idő elmúltával folyadék, röviddel később összeálló táplálék is lecsúszik, a nélkül, hogy a sebbe jutna.

A szájon át szálla- vagy pénzfogóval kísérelhető meg a lenyelt és a nyelőcsőben megakadt prothesis eltávolítása.

Egy 26 éves katona, vasárnapra virradó éjjel csuklás közben nyelte el 2 fogas, 3 kapcsos, $2 \times \frac{3}{4}$ hüvelyk méretű

kaucsukprothesisét és azt az epigastrium táján érezte. A kórházban puha kutatókkal nem találták meg, hashajtókra el nem távozott. (Röntgen-féle vizsgálatot a közlemény nem említi.) A kilenczedik napon érzéstelenítő szer adagolása után csontvégű kutatóval megtalálták a műdarabot, mely az oesophagusban a cardia közelében akadt meg. Hasmetszés és a gyomor felnyitása útján próbálták eltávolítani, de ez úton sem kézzel, sem műszerrel elérhető nem volt; tehát a sebeket ismét bevarrták és oesophagotomiát végeztek, mely sikerrel járt és a *patiens* kétheti, csövön át való táplálás után hibátlanul bírt folyadékot, majd szilárd táplálékot is nyelni. Sebe reactio nélkül gyógyult. B.

Die Behandlung der Mundkrankheiten, insbesondere der Alveolarpyorrhoe, mit Radium. (Oest.-ung. Vierteljahrsschrift, Heft 1.) Prof. dr. *Fr. Trauner* (Graz).

Ismertetésében futólag foglalkozik az alveolarpyorrhoea aetiológiájával s érinti pár sorban a közismertebb therapeutikus eljárásokat. Természetesnek tartja, hogy a radiumkezelés mellett is figyelembe kell vennünk az eddigi beavatkozási eljárásokat, pl. fogköeltávolítást stb.

Minden bajt megelőzendő, kezdetben olyan koncentrációjú radiumemanatiót használt, mint a minők ivókúráknál vannak használatba véve. Egy pár „Trinkstein“-t és egy radioaktív fenéklemezzel ellátott üvegedényt szerzett be a német „Hannover“ radium-társaságtól. Az öblögetéshez szükséges vizes emanatiós oldatot következőképpen készíti az ember:

Egy cylindrikus, 1 liter ürtartalmú üveg vízbe drótra vagy spárgára erősítve 2 darab „Trinkstein“-t lógatunk be, a tetejét jól záró fedővel zárjuk el s legalább 12 órán át hagyjuk lehetőleg meleg helyen állani. A köveket az első használat előtt forró vízzel öblítjük le s vigyázunk arra, hogy a vízben ne érintkezzenek. 12 órai állás után kész az oldat, a mely körülbelül 275 egység emanatiót tartalmaz. Ha radioaktív fenekű üvegben készül az oldat, akkor 100 egységgel erősebb.

Ebből az emanatióból kap a *patiens* kétszer napjában egy-egy pohárral szájöblögetés céljából. Minden korty olda-

tot a patiens mintegy $1\frac{1}{2}$ perczig energikusan forgassa meg szájában, hogy ezzel az emanatiót a vízből kikergesse. Az emanatio nevezett idő alatt elhagyja a folyadékot és a száj nyálkahártyájára rakódik le. 20—30 percz kell ahhoz, hogy az egész pohár oldatot ily módon kiöblögesse. Az öblögetés után lehetőleg 2 óra hosszat ne egyék és ne igyék a patiens.

Ezzel az egyszerű eljárással kezdte a szerző radiumkezelését és feltűnő eredményeket ért el. 2—3 nap alatt a subjectiv panaszok és a genyedés foka csökken s csak azokon a helyeken mutatkozik kisebb javulás, a hol még fogkőmaradványok vannak, a melyeket ülésről-ülésre gondosan kell eltávolítani. Nagyobb tasakokat localisan kezel. Fecskendővel fecskendez beléjük lehetőleg erősebb (100 egységű eman.) oldatot, de jó eredményt ér el a leírt oldat befecskendezésével is.

Kiváló eredményt látott, ha a tasakokba „radioaktiv anyag“-ot helyezett be. Ugyancsak a „Hannover“ radium társ. szolgáltató viaszpálczika formájú radioaktiv anyagot, melyekből egy gombostűfejnyi darabkát helyez a tasakokba és több órán át kis vattatamponnal rögzíti oda.

A kezelés lényege tehát: fogkőeltávolítás, öblögetés és radioaktiv anyagocskának a tasakokba való helyezése.

Cikkében több kórtörténetet közöl, a melyek 8—14 napos kezelés utáni gyógyulásokról számolnak be s tesznek tanubizonytságot.

Közleménye további részében a radium hatástani módjáról értekezik.

A hatástani rész fejtegetéseinek — és a kórtörténetek — részleges átolvasása céljából minden érdeklődőnek melegen ajánlom dr. Trauner eredeti közleményét.

Dr. Nemes Jenő.

KÖNYVISMERTETÉS.

Farbwerke vormals Meister Lucius & Brüning, 1863—1913.

Ez a vállalat mindenesetre megérdemli, hogy midőn 50 éves fennállásának emlékére egy a *saját nyomdájában* készült igazán művészi kivitelű díszalbumát és ebben félszázados beszámolóját szétküldi, tudományos szaklapok is megemlékezzenek arról a derék, mindenki becsülését kiérdemlő munkásságról, melyet ez a vállalat 50 év alatt kifejtett. Az antipyrin, salvarsan és novocain forrása; ki nem rendelte és alkalmazta ezen szereket?! Megbízhatóságához szó sem férhet! 1885-ben 12 munkást foglalkoztatott, ma 7680 a számuk, azonkívül 374 művezető, 307 vegyész, 74 gépész és 611 hivatalnok. Napi szénszükséglete 750.000 kilogramm; naponta elhasznál 90.000 m³ vizet, 150.000 m³ gázot és 300.000 kg. jeget.

Az emlékalbum 5 lap gyönyörű nyomású és kiállítású nagy quartalakú könyv 18 művészi táblával, díszkötésben. Bárki beállíthatja könyvtárába! A vállalat vezetőit a félszázados jubileum alkalmából szívélyesen üdvözljük! A becsületes munka eredménye a megbecsülés.

Dr. K. Z.

Dr. Remmler-féle tubus-készítmények

Arzén-paszta. Kobalt-paszta. Mumificáló paszta.
 Depurációs paszta. Trikresol-formalin-paszta és oldat. Xeroform-paszta. Továbbá: Pulpacement.
 Zinkoid-czement. Arany-, ezüst- és rézamalgam.
 Különféle guttaperchák. Praecisiós lenyomati
 massa. Gelatin-töltőtubus. Superior bázislapok stb.

Ausztria-Magyarországi főraktára a

„PHARMACIA“ Dental-depotja, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 40

Nagy árjegyzék gratis franko.

Telefon: József 28—06.

Telefon: József 28—06.

KARI ÉRDEK.

Egyesüljünk.

Dr. Kőrmöczy Zoltán.

A mióta a fogorvosi kari érdekek előmozdításáért folyó küzdelemben részt veszek, ugyanazon órától fogva nem szüntem meg agitálni azon célból, hogy Magyarország összes fogorvosai egy táborba egyesüljenek. Midőn sikerült az Országos Fogtani Társulatból, valamint a Budapesti Fogorvosok Egyesületéből s az ezen egyesületeken kívül álló számos kartársból a Magyar Fogorvosok Egyesületét megalakítanunk, még mindig éreznünk kellett, hogy a magyar fogorvosi kar tulajdonképpen három táborból áll.

Az egyik népesebb tábor a Magyar Fogorvosok Egyesülete, a másik a Stomatologusok Országos Egyesülete, a kiknek tagjai majdnem valamennyien a Magyar Fogorvosok Egyesületének kebelébe is tartoznak, a harmadik, a legnépesebb tábor azonban a közömbösök, a sehoval sem tartozók, de mindent bírálgatók csoportja.

Szabó József doktorral évek óta folytatom a tárgyalásokat, miként lehetne az első két tábor egyesítésével és az így nyert erővel a harmadik csoportnak is legalább egy részét magunknak és így a közügynek is megnyerni. Mondhatom, hogy ez az egészen egyszerűnek látszó kérdés megoldása speciális magyar körülmények és okok miatt igen nagy nehézségekbe ütközik. Szinte szégyenlem leírni, hogy a legnagyobb nehézségek személyi természetűek. De azonkívül spe-

cialis „egyesületi“ hiuság is van mind a két félben. Az egyesület elnevezése péld. mindjárt ezen rovatba tartozik. A „stomatologia“ szót régi harcosaink a világért sem akarják az elnevezésből kihagyni, a „fogorvosok“ pedig ezt a *capitis deminutió*nak tartják. Elnöki és egyéb tisztségek aspiránsai fölös számban vannak.

Talán én magam voltam az, a ki mindjárt az első perczen kijelentettem, hogy az egység megteremtéséért mindent feláldozunk, sőt mihelyt a teljes solidaritás és a magyar fogorvosi karnak egy táborba való sorakozása létrejött, a köz iránt kifejtett tevékenységünknek eredményét szerencsésen elérve, avval a megnyugtató érzéssel, hogy kötelességünket becsülettel teljesítettük, szívesen állunk félre és adjuk át helyünket azoknak, a kiknek már nem a szervezés nehéz munkájával kell vesződniök, hanem egy meglevő szervezetnek minden erkölcsi és anyagi erejét felhasználva, kötelességük leend harcolni a fogorvosi kar megsértett presztizsének helyreállításáért, a tudományos továbbképzésért és a magyar szakirodalom megerősítéséért.

A kezdet nehézségein itt is túl vagyunk már. Szabó József dr. által szétküldött felhívásra, értesülesem szerint 200-nál több válasz érkezett. Jellemző a magyar fogorvosi karra ez az aránylag csekély számú válasz, mikor a kartársaknak háromnegyed része azon fáradságot sem veszi magának, hogy egy hozzá megküldött levelező-lapon legalább véleményét nyilvánítsa, kötelezettség nélkül, egy ilyen nagyszabású akció érdekében.

Érdekes, én sohasem tudtam megérteni, hogy a kartársak zömét nem érdekli semmi, a mi az ő életpályájukban fontos szerepet játszhat, sőt a legtöbb még saját tudományos szakmájának fejlődésére sem kíváncsi. Láttam kollegákat, kik nem voltak arra kaphatók, hogy a fogorvosi kart végig sértő miniszteri rendelet ügyében *kártyapartiejukat* abbahagyva, *a másik szobában* lévő értekezletre bejöjjenek. Ugyanebben az ügyben folyó akció költségeihez Magyarország területén kb. 70 kartárs járult csak hozzá, mi pedig, a kik dolgoztunk, igaz, hogy eredménytelenül, legalább magunk fedeztük a költ-

ségeket is! Az ország fogorvosi karának zöme pedig nem törődik semmivel, napi munkája elvégzése után, ha az alsópartiehoz nincs más partner, mint a „concurrrens fogtechnikus“, talán ő is le-„doktorurazza“, csak hogy a partie le ne maradjon. Ne higgyék a kartárs urak, hogy ezeket csak a sikertelenség szülte keserűség iratja velem! Ez, kartárs urak, az én meggyőződésem, hogy a magyar orvosi kar, tehát a fogorvosi is, egy szélhűdött, akcióképtelen testület, mely már nem is tud talán a saját ügyei iránt érdeklődni!

Ez volt talán annak az oka, hogy sikertelen volt minden munkánk, mert megbénította a jelenlevők erejét a távollevők közönyössége.

Talán olyan rettenetes nagy áldozatot kívánunk a kartársainktól, a mi hosszas megfontolást tenne szükségessé? Talán az anyagi terhek, melyet az egyesület róna tagjaira, elviselhetetlenek? Szó sincs róla; egy kis jóakarat, egy kis okos önzés (nem tollhiba!) s mindenki beláthatja, hogy minden egyesnek külön-külön is érdeke a tömörülés! Mi utoljára teszünk kísérletet, ha nem sikerül, odadobjuk kari érdekeink védelmét, szaktudományunkban való továbbképzés ügyét, mindkét szaklapunkat a véletlen játékának s megoldjuk a kévét, melyben kevés, de önzetlen harczosa volt együtt ennek a szent ügynek!

Az egy táborba tartozás eszméjének barátait kérem, legyenek szívesek nálam vagy Szabó József dr.-nál jelentkezni.

Fogtechnikai laboratórium, fogorvos vezetése alatt.

Irta : Dr. Radnai Sándor.

A múlt év december havában lezajlott rövidéletű fogtechnikus-sztrájk alkalmából a magyar fogorvos-egyesület körében felvetődött az az eszme, hogy hasonló események kikerülése végett, helyes volna külföldi minta szerint, fogtechnikai laboratóriumokat berendezni, tapasztalt és a technikában jártas fogorvos vezetése alatt. Az első lelkesedés alapján keletkezett is 3—4 ilyen fogtechnikai laboratórium, ezek azonban kisebb keretek között mozogtak és így a nagyobb fogtechnikai laboratóriumokkal technikai tekintetben nem versenyezhettek. Ez időben én is elhatároztam, hogy laboratóriumomat megnagyobbitom, kitűnő technikai személyzettel ellátom és felveszem a versenyt azokkal a fogtechnikai laboratóriumokkal, a kik minket akkor hagytak cserben, mikor szükségünk volt rájuk.

A midőn tehát fogtechnikai laboratóriumomat kollégáim rendelkezésére bocsájtottam, az a cél vezetett engem, hogy a fogorvosoknak legyen egy laboratóriumuk, a mely mindenkor rendelkezésükre álljon és a melynek működését semmiféle sztrájk megakasztani ne legyen képes. Ez a laboratórium lesz talán a magva annak a hatalmas laboratóriumnak, a melynek részese lesz minden fogorvos, mert célunk teljesen emancipálni magunkat. Hogy a nagyszabású tervet, a melyet szövetség alapján óhajtanék keresztülvinni, miképpen akarom megcsinálni, azt ezen a helyen nem akarom részletezni. Továbbá kollégáim részére minden évben óhajtók egy

rövidebb ideig tartó továbbképző kurzust adni a fogtechnikából, a mely alkalomból minden technikai újítás be lesz mutatva. Ezáltal azt akarom elérni, hogy a fogorvos lépést tartva a fogtechnika haladásával, annak minden mozzanatáról értesülve legyen.

De van még egy fontos momentum, a mely indokolja, hogy a fogtechnikában képzett fogorvos legyen a vezetője a fogtechnikai laboratoriumnak. Különösen kezdő fogorvosokra nézve fontos, hogy bizalommal fordulhassanak tapasztaltabb kollégájukhoz oly esetekben tanácsért, a mikor eddigi tapasztalatuk alapján nem mernek cselekedni. De nemcsak a kezdő fogorvosoknak, hanem minden kollégámnak a fogtechnika körében előforduló nehezebb esetekben szívesen szolgálok tanácscsal. Meg vannak kímélve kollégáim attól a kellemetlenségtől is, hogy jóhiszemű informatiójukat, sok esetben a fogtechnikusok a fogorvosi kar lealacsonyítására használták fel, dokumentálni akarva, hogy íme az egyetemi képzettségű diplomás fogorvos a kisebb képzettségű fogtechnikusokhoz fordul tanácsért.

A most lezajlott fogtechnikus-krízisben ilyen dokumentumokkal felfegyverkezve küzdöttek ellenünk a fogtechnikusok; ilyen informatív levelekkel — a melyeket a fogorvosok jóhiszeműen irtak — bizonyították a belügyminiszteriumban, hogy a fogorvos nem érti a szakmáját. Tehát ezektől a kellemetlenségektől akarom megszabadítani a fogorvosokat és mindazokat az előnyöket akarom nyújtani, a melyeket egy elsőrangú fogtechnikai laboratorium bír nyújtani.

Kitünő munka, elsőrangú anyag és gyors elintézés. Ezek az alapelveim, a melyek mellett remélem, hogy laboratoriumom a magyar fogorvosi kar támogatását meg fogja érdemelni.

HIREK.

Pertik Ottó dr. † A magyar orvostudomány egyik legkitünőbb képviselője, az orvostant tanuló ifjúság egyik legkedvesebb professora és mindenki által szeretett kolléga, hosszú, kínos szenvedés után meghalt.

Pertik Ottó dr.-t már pályafutása kezdetén Pasteur assistensül, majd a dublini egyetem tanárául hívta meg, de ő sovén magyar érzésénél fogva itthon maradt, a hol tudománya, kedvessége, szorgalma és lelkének subtilis finomsága szintén csakhamar az első és a legkedveltebbek közé emelte őt.

Mély megilletődéssel emlékezünk meg e kiváló tudós elhunytáról.

Csurgói Kétly Károly dr. egyetemi tanár, udvari tanácsos a magyar báróságot kapta az uralkodótól. Kétly Károly mindnyájunk osztatlan szeretetét és becsülését bírja, s csak önmagunkat ismételnők, ha érdemeiről és az ő kiváló egyéniségéről íránk. Viselje új díszét sokáig egészségben és erőben; maradjon továbbra is legnagyobb ékessége Magyarországon orvosainak meleg ragaszkodása, őszinte szeretete!

A Kir. Orvosegyesület Stomatologiai szakosztályának ez ideig tisztikara a következőképpen alakult: Elnök: *dr. Vajna Vilmos*; elnökhelyettes: *dr. Nagy Emil*; I. jegyző: *dr. Gobbi Károly*; II. jegyző: *Dr. Siklós Armand*.

A Stomatologusok Országos Egyesületének tisztikara a következő: Elnök: *dr. Kozma Antal*; alelnök: *dr.*

Hetyey Gyula; ügyvivő alelnök: *dr. Balassa Béla*; titkár: *dr. Gobbi Károly*; jegyzők: *dr. Máthé Dénes* és *dr. Luxemburger György*; pénztáros: *dr. Kareff Oszkár*; számvető: *dr. Siklós Armand*; ellenőr: *dr. Gadány Lipót*; könyvtáros: *dr. Máthé Dénes*.

Dr. Halász Henrik (Miskolcz) szívesen küld a kartársaknak korlátlan számban cartonokat és fogorvosi számla-blankettákat teljesen díjtalanul. Mindkét nyomtatvány igen praktikus és a kartársaknak igen jó szolgáltatokat tehet.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázati hirdetés.

A „Fogorvosi Szemlé“-nek 1912. évi márczius, június, szeptember, december és 1913. évi bármely számában megjelenő eredeti cikkek legkiválóbbja 200 korona pályadíjat nyer. A pályázásra való igény külön bejelentése felesleges.

Az összes megjelént cikkek között a bírálatot a Magyar Fogorvosok Egyesületének választmánya fogja megejteni és a pályadíjat az érdem szerint legkiválóbbnak, vagy két aránylag legjobbnak felosztva, 100—100 koronában fogja odaitélni.

A. M. F. E. választmányának megbízásából:

Dr. Körmöczy Zoltán,
szerkesztő.

Kartársak I

Dr. Antal János, dr. Bauer Samu, dr. Császár Jenő segédkezet nyújtottak arra, hogy iparosok orvosi jogokat kapjanak.

*A Stomatologusok (Fogorvosok) Orsz. Egyesülete.
A Magy. Fogorvosok Egyesülete.*

Fogorvosok és fogművesek.

Miután a fogtechnikusok a fogászat gyakorlására feljogosítottak, most már minden kartársnak nemcsak collegialis, de hivatásos kötelessége is összes feleit **még kérdezetlenül is** nyomatékosan figyelmeztetni, milyen komoly veszedelmeknek teszi ki magát a közönség, ha szájának, illetve fogainak kezeltetése czéljából ahhoz nem értő, de erre engedélylyel mégis bíró fogműveshez fordul.

Ha egynémelyik kartársnak elvével ellenkeznék is (a szomszéd- vagy sógorasszony mérvadó ajánlatával szemben) valamely kartársat ajánlani, semmiesetre se mulasztja el azonban azt mindenütt és minden alkalommal hangsúlyozni, hogy kliense csakis doktor fogorvost keressen fel, nehogy a minden szakismeret híján szükölködő sok kontár között éppen ő essék tájékozatlanságának áldozatául.

Jegyzőkönyv az 1912 december 30.-án tartott választmányi ülésről.

Elnök: *dr. Landgraf.*

Jegyző: *dr. Radó.*

Jelen vannak: Landgraf, Erdős, Radó, Körmöczi, Fuchs, Radnai, Siklós, Lichtmann, Görög, Bilaskó, Klinger, Propper.

Elnök jelenti, hogy a IV. kerületi járásbírószágtól két nappal ezelőtt felszólítást kapott, hogy üléseink jegyzőkönyvét három nap alatt terjeszszük fel, mivel Antal feljelentette az egyesületet a jegyzőkönyvek inkorrekt vezetése címén.

A választmány kimondja, hogy abban az esetben, ha az egyesület Antal vádjai alól tisztázta magát, akkor Antal hatóság előtti rágalmozásért feljelentendő.

Elnök jelenti, hogy Kozma és Landgraf elleni becsület-sértési pörnek mai tárgyalásán Antal két ismert társával együtt jelent meg s a járásbírószág az ügyet a törvényszék hatáskörébe utalta.

Lichtmann indítványozza: Kéressenek fel az összes orvosi lapok a következő communiqué közzétételére: (lásd a hivatalos rész elejét). Elfogadtatik.

Elnök javasolja, hogy alapszabályaink értelmében és lemondások folytán megürült tisztségek és választmányi tagságokra való kijelölés céljából a választmány alakuljon át kandidáló bizottsággá; az indítvány elfogadtatván, elnök a választmányi ülést felfüggeszti, majd a kandidáló bizottság ülése után azt ismét megnyitván, jelenti, hogy a kandidáló bizottság a következőket ajánlja megválasztásra:

Elnök: *dr. Szabó József.*

Elnökhelyettes: *dr. Körmöczi Zoltán.*

I. alelnök: *dr. Bilaskó György.*

II. alelnök: *dr. Landgraf Lőrincz.*

II. titkár: *dr. Schmidt László.*

II. jegyző: *dr. Szántó Ármin.*

A választmányba a régiek és dr. Körmöczi helyébe dr. Siklós Armand.

Többek hozzászólása után a választmány elhatározza, hogy a kandidáló bizottság által összeállított listát pártolólág terjeszti a közgyűlés elé, a melyet 1913 január első felére tűznek ki.

Jegyzőkönyv az 1913 január 17.-én tartott választmányi ülésről.

Elnök: *dr. Landgraf.*

Jegyző: *dr. Radó.*

Jelen vannak: Landgraf, Körmöczi, Radó, Erdős, Siklós, Dalnoki, László, Lichtmann, Fried, Fuchs, Berger, Schmidt, Szabó, Görög, Bilaskó.

Titkár jelenti, hogy az egyesület választmánya Schmidt ügyésznek meghatalmazást adott oly értelemben, hogy a két elnökkel az Antal-féle pörben mindannyian azonosítják magukat.

Pénztáros jelenti, hogy az évi mérleg egyenlege 2239 kor., a tavalyi 2362 kor.-val szemben; de viszont a „Fogorvosi Szemle“ deczemberi számának hirdetési jövedelmei még nem folytak be s ezek a csekély minust el fogják tüntetni. Fel-tűnő, hogy ily mozgalmas esztendőben tagsági díj csak körülbelül 450 korona folyt be.

Körmöczi kiemeli, hogy az évi kiadásokat a „Fogorvosi Szemle“ jövedelme fedezte.

Siklós jelenti, hogy az agitációs alap vagyona 1807.50 korona. Mivel H. ügyésznek legalább 2000 korona fizetendő, azon collegák, kik még nem fizettek, a 30 korona lefizetésére külön-külön felszólítandók.

Körmöczi javasolja, hogy az egyesület a saját vagyonából pótolja a 200 kor.-t, melyből az 100 koronát csak kölcsönbe ad a Stomat. Orsz. Egyesületének, mely azt visszafizeti. *Elfogadjatik.*

Szabó József felhatalmazást kér egy actio kezdeményezésére, hogy az egyesületet egy táborra alakítsuk. Már január 3.-án tartottunk egy bizalmas értekezletet s mindenki az egyesülés mellett volt. Vácsolja az alakítandó egyesület tömérédek tennivalóját. Csak egy ember volt az egyesülés ellen, de azt is sikerült meggyőzni az egyesülés szükségességéről, biztosítván neki úgy személyi, mint tárgyi óhajainak teljességét. Ezen utóbbi az új egyesület címére vonatkozik. Körleveleket akar kibocsátani s ha 400 collega aláírja az egyesülés pártolását, akkor meg is csinálja.

Körmöczi, Bilaskó, Berger, Landgraf hozzászólásai után Szabónak a felhatalmazás megadjatik.

A közgyűlés január 31.-re tűzetik ki.

Közgyűlési (1913 január 31.-én) jegyzőkönyv.

Elnök: *Dr. Landgraf.*

Jegyző: *Dr. Radó.*

Elnök konstatálja, hogy a közgyűlés határozatképes és az alapszabályok értelmében a kellő időben hivatott össze. Elnöki megnyitót alább közöljük. Jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri dr. Frommer és dr. Schwarcz tagtársakat. Felkéri a titkárt a titkári jelentés megtételére.

Titkár felolvassa jelentését.

Tisztelt közgyűlés!

Az elmúlt év a harc és küzdelem jelében folyt le, így csak kis mértékben elégíthette ki egyesületünk fogorvosi karának tudományos igényeit. A folyton váltakozó rendkívüli közgyűlések, választmányi ülések, delegationalis bizottsági konferenciák és egyéb tárgyalások annyira kimerítették időnket és energiánkat, hogy mindössze 4 tudományos ülést tarthattunk. Ezek közül Juba tanár előadását „Az iskolai foghygieneről“, Rothman tanár tanulságos demonstratióját az érzéstelenítésről, Landgraf, Bányai, Bilaskó tanulságos beteg- és casuistikus esetek bemutatását említem fel.

A fogorvosi kar érdekeit képviselő üléseknek se szeri se száma. Rendkívül közgyűlést tartottunk 3-at, egyesített ülést 2-t, országos ülés 1-et, címekben nem volt hiány, a felszólítások lelkesek, az érdeklődés mérsékelt volt. Sajnos, kartársaink nagy része még mindig távol tartja magát az activ szerepléstől.

Tagjaink soraiból meghalt 2 tag, kilépett még *idejekorán* 2 tag. Leköszöntek tisztségükről dr. Szabó József tanár elnök, dr. Körmöczy Zoltán delegationalis tisztségéről, dr. Salamon alelnökségről, dr. Bányai titkárságról.

És ha sajnálkozással vettünk tudomást ezen, talán néha elhamarkodott lemondásokról, annál igazibb örömmel vettük támogatását mind a fentebb említett uraknak, de különösen Szabó tanár úrnak, ki minden erejével az ügy igazságának teljes tudatában jött továbbra is körünkbe és harcolt oly

lelkesedéssel, mely mindnyájunk rokonszenvét és szeretetét biztosította számára.

Nem lenne teljes a beszámoló, ha nem emlékeznék meg Schmidt és Siklós kartársaink működéséről, önfeláldozó fáradozásairól és egyúttal felkérem az egyesületet, hogy köszönetünket jegyzőkönyvileg is fejezzük ki a két kartárs úrnak.

Elfogadtatik.

Körmöczi indítványozza, hogy az Orvosi Kaszinó elnökének és dr. Rothman tanár úrnak köszönet szavazzassék a helyiségek átengedéséért. *Egyhangúlag elfogadtatik.*

Dr. László pénztáros a pénztári kimutatást referálja. A pénztárvizsgáló-bizottság jelentése után a közgyűlés egyhangúlag megadja a felmentvényt a pénztárosnak.

Elnök indítványozza, hogy a pénztárosnak, titkárnak és jegyzőnek köszönet szavazzassék. *Elfogadtatik egyhangúlag.*

Gadányi kérdést intéz, hogy azok a tagok, a kik nem fizetik a tagsági díjat, tagoknak tekintessenek-e, vagy nem?

Dr. Szabó új egyesület alakulásának a szükségét hangsúlyozza.

Dr. Körmöczi kérdi, hogy a lap tovább küldessék-e azon tagoknak, a kik nem fizettek eddig tagdíjat?

Elnök indítványára kimondatik, hogy felszólítás intézessék hozzájuk a lapban.

A közgyűlés felhatalmazza a tisztikart, hogy az ügyeket ideiglenesen tovább vezessék.

A közgyűlés megválasztja másodtitkárnak dr. Schmidt Lászlót, másodjegyzőnek dr. Szántó Ármint.

Gadányi indítványozza, hogy az egyesület ügyésze dr. Schmidt részére egy összeget ajánljon fel, a melynek fejében az egyesület ügyeit vezeti.

Dr. Szabó ajánlja, hogy egy 200 koronás tiszteletdíj ajánltassék fel a készkiadások visszatérítésén kívül, vagy pedig minden évre külön állapítjuk meg a tiszteletdíjat.

A közgyűlés felhatalmazza az elnököt és dr. Gadányit, hogy az ügyésszel ez irányban érintkezésbe lépjenek.

Elnök bezárja a gyűlést.

Elnöki megnyitó:

Tisztelt közgyűlés!

A múlt év november havában tartott országos ülésünkön alkalmam volt a mi karügyeink fejlődéséről röviden beszámolni. Azóta sokkal fontosabb eseményeknek egész sorozata folyt le.

Az országos ülés után néhány nap múlva az elnökség a fogtechnikusok ipartestületétől expresszlevelet kapott, a melyben a fogorvosokat egy azonnali sztrájk és bojkott kitérésével fenyegetik, ha nyolcz napon belül nem vonatnék vissza azon jelentés, melyet a végrehajtóbizottság *Antal János* dr.-ra vonatkozólag a „Gyógyászat“-ban tett közzé.

Erre az arczátlan ultimátumra csak egy felelet lehetett, t. i. annak teljes ignorálása.

Néhány nap múlva csakugyan kitört a fenyegetésül hangoztatott sztrájk, a mely után még egy a fogorvosok ellen bizonytalan időtartamú bojkott következett volna. Ámbár a fogtechnikusoknak velünk szemben használt hangja eddig is elbizakodott volt, ezúttal azonban már a legnagyobb mértékben kihívóvá és sértővé fajult. Ilyennek mutatkozott ugyanis abban a felhívásban, a melylyel a sztrájkot kihirdették, a mely részben a napilapok hasábjain is közzététellett.

Ezen felhívásban hemzsegték a sértések és gyalázkodások a fogorvosok ellen, egyúttal kész bizonyítékát szolgáltatván annak a szenvedélyes gyűlöletnek és határtalan kiméletlenségnek, a melylyel a fogtechnikusok az ellenünk való harczot folytatták. A sztrájk tulajdonképpen nem volt más mint egy hatalmi demonstratio, a melylyel a nagyközönségnek azt akarták megmutatni, hogy mennyire tehetetlenek a fogorvosok a fogtechnikusok nélkül. A valóságban az eredmény nagyon siralmas lett. Hála különösen két kartársunk lankadatlan és önfeláldozó fáradozásainak — a kik a legnagyobb gyorsasággal megszervezték az összes rendelkezésünkre álló technikai segéderőket és azokat az összes kartársak rendelkezésére bocsátották — a sztrájk összes káros kihatásai meghiúsultak; úgy nekem ma tehát kellemes kötelességem, hogy *Schmidt* László és *Siklósi* Armand dr.-oknak mindezekért itt

az egyesület nevében hálás köszönetünket fejezzem ki. Csakhamar kitűnt azonban, hogy a sztrájk a fogtechnikusoknak maguknak sokkal nagyobb károkat okozott, sőt egyesek existenciájának teljes tönkretétele lett volna a következményre, olyannyira, hogy a fogtechnikusok végrehajtó-bizottsága sietett nemcsak a sztrájkot, hanem egy fél nap mulva azt a bojkottot is visszaszívni, a melyet 20 fogorvos ellen kimondottak.

Ezen eseményekből tanulságot merítve, mindazon laboratoriumokkal, melyek szolgálatunkra készen állottak, további üzleti összeköttetésünket szerződésileg biztosítottuk azon feltételek mellett, melyeket már előzőleg közöltünk.

A fogtechnikusoknak elbizakodott támadása ezáltal visszaveretett és a harcz után immár teljes nyugalom következett volna, ha dr. *Antal* egyet. magántanár nem gondoskodott volna arról, hogy a kellemetlenségeknek kellemes folytatása következék. Ő ugyanis a két fogorvos-egyesület elnöksége ellen becsületsértési pert indított és szorgalmazott, még pedig azon az alapon, hogy a mi ügyészünk az iparhatóságához intézett egyik beadványában a következő kifejezést használta: „Dr. *Antal* viselkedésével az orvosi karnak szégyenére vált.” Ezen ügyben az első tárgyalás már meg is tartatott és ezen alkalommal az ügy további eljárás céljából a kir. törvényszékhez tétetett át.

Ujabbán a mi törvényben biztosított jogaink már annyiszor voltak lábbal tiporva, hogy egyáltalában nem látszik kizártnak, miszerint ez a per a mi elítéltetésünkkel fog végződni és akkor dr. *Antal* iparkodni fog, hogy a napilapokban ebből magának tőkét kovácsoljon. Hogy azonban ez által sikerül-e neki az ő kollegái szemében tönkretett reputációját ismét lábra állítani, az több mint kétséges, mert mi annak tudatában fogunk maradni, hogy a bíró sok olyan embert felmentett már, a kiket a társadalom továbbra is elítél és ellenkezőképpen sok olyant elítélt, a kik továbbra is minden becsületes ember tiszteletének és becsülésének a részesei maradtak.

A míg dr. *Antal* a bíró segítségével iparkodik megrendült posícióját visszaszerezni, addig a vizsgáló-bizottság egy másik

tagja, dr. B. egy védekező brosúra útján kísérli meg ugyanezt elérni. Egy kereskedelmi formájú mérlegben igyekszik szakszerűleg kimutatni, hogy mennyit nyertünk volna mi anyagilag, hogy ha az ő már régóta hangoztatott impulsusaira és a vizsgálóbizottság tekintetében is ő reá hallgattunk volna. Nos, mi készséggel elismerjük, hogy mi állásfoglalásunknál sokkal kevesebb üzleti érzéket tanúsítottunk, mint ezen brosúra szerzője. Inkább azon a nézeten voltunk, hogy ezen küzdelem főleg és egyedül a kar becsülete és méltósága körül forgó elsőrangú érdekekért vívatik, amelyet nem irónnal kell elintézni, sem pedig alkuvással, hanem egyedül érvekkel, azon érvekkel, a melyeket a jogi érzék, a kari tisztesség és az orvosi önérzet ilyennek vél.

Ezen tulajdonságokat kell mindenkinek a szívében éreznie, akkor e szerint is fogunk cselekedni és ha kell, másodszorban nyulhatunk az irónhoz is, azonban nem megfordítva

Ezzel a közgyűlést megnyitom.

Jegyzőkönyv az 1913 február 17-én tartott közös választmányi ülésről.

Jelen vannak: Landgraf, Fried, Gadányi, László, Klinger, Gobbi, Lichtmann, Siklós, Lippe, Rothman, Major, Görög, Frommer, Radó, Szirtes, Dr. Schmidt ügyész.

Elnök: Két ügyről van szó, egyik az ügyész honorariuma, a ki 500 kor.-t kér tiszteletdíjúl az 1913. évre is. A folyamatban levő becsületsértési pörért 100 kor.-t kér. Költségjegyzéke 52 kor.-t tesz ki.

Gadányi: Beszélt dr. Schmidt ügyésszel. Gadányi felajánlott 500 kor.-t, de ebben benne kell, hogy legyen a becsületsértési pör díja is. Az ügyész hajlandó lemondani a 100 kor.-ról, de akkor, ha garantiát nyújtunk, hogy az esetleg fuzionált egyesületben is ő lesz az ügyész 500 korona tiszteletdíj mellett.

Rothman ajánlja, ha nem lesz ügyész az új egyesületben, megkapja a 100 kor.-t, ha lesz, akkor lemond a 100 koronáról. Elfogadtatik.

Elnök: Kéri a két egyesület pénztárosait, hogy az ügyésznek tiszteletdíját és költségét kiutalványozzák, és a két egyesület nevében köszönet szavazzassék neki eddigi működéséért. Elfogadjatik.

Elnök: A másik ügy az, hogy Bauer ellen bíróságilag járjunk el, mert röpiratában becsületsértést követett el ellenünk.

Gadányi: Nem barátja ennek a pörnek.

Lichtman szerint az ügy elévült, mert a röpirat megjelenésétől számított 6 héten belül kell a feljelentést megtenni.

Elnök: Üdvözlí az ügyészt és felkéri, hogy az ügyekről felvilágosítást adjon.

Ügyész: Indítványozza, hogy Bauer ellen a röpiratában használt sértő kifejezésért a bíróságnál elégtételt kérjünk. Figyelmébe ajánlja azonban a választmányak, hogy a „szemérmetlen“ kifejezést a bíróság nem találja mindig becsületsértőnek. Ez tehát a birói felfogástól függ.

Siklós: Nem ajánlja a birói eljárást.

Ügyész: Referál a Landgraf és Kozma ellen indított becsületsértési pörről, a hol a valódiság bizonyítását neki nem engedte meg a bíróság.

Elnök: Bezárja a választmányi ülést.

Tudományos ülés 1913 márczius 17-én.

Geheimrat Prof. Dr. L. *Warnekros* (Berlin) tartott előadást: Mittheilungen aus der chirurgischen und technischen Zahnheilkunde czímen s a mindvégig gyakorlati basison mozgó, bőséges demonstrációval kísért előadást a nagy számmal jelen volt kartársak nagy élvezettel hallgatták s utána az országos kaszinóban tartott lakomán az előadót a fehér asztalnál ünnepelték.

A XVII. nemzetközi orvoscongressus.

London, 1913 augusztus 6.—12.-éig.

Az ezen év nyarán Londonban tartandó nemzetközi congressusra collegialis szeretettel hívjuk meg kartársainkat.

Addig is, míg a magyar nemzeti bizottság (a stomatologiai szakosztályra) külön meg fog alakulni, úgy a szerkesztőség, mint a Magyar Fogorvosok Egyesületének elnöksége (dr. Landgraf Lőrincz) szívesen fogad el és közvetít jelentkezőket. A direkt jelentkezések „The General Secretary XVIIth International Congress of Medicine 13. Hinde Street London“ küldendők. Pénzküldemények The Treasurers XVIIth International Congress of Medicine fizetendők.

A stomatologiai szakosztályban mai napig a következő előadások vannak biztosítva:

Elnök: Morton A. Smale M. R. C. S. L. D. S.

Titkár: I. F. Colyer M. R. C. S. L. R. C. P. L. D. S.

Csütörtök, augusztus 7.-én. 1. A gyökérhártyalobok (pyorrhoea alveolaris) kór- és gyógytana. Referensek dr. N. N. Znamensky, Moskva, E. B. Dowsett M. R. C. S. L. D. S. London.

Péntek, augusztus 8.-án. 2. Az orrdugulás és fogbetegségek viszonya egymáshoz. Referensek dr. Jules Ferrier Paris, I. G. Turner, F. R. C. S. L. D. S. London.

Szombat, augusztus 9.-én. 3. Fogbetegségek és közegészség. Referensek dr. Harold Williams, Boston dr. I. Sim. Wallace London.

Hétfő, augusztus 11.-én. 4. Felügyelet a gyermekek egészségére az első életévtől az iskolaköteles korig. (Együttesen a XVIII. sectióval.) Referensek W. W. James, F. R. C. S. L. D. S. London, dr. W. Leslie Mackenzie, Edinburg.

Kedd, augusztus 12.-én. 5. A fogakkal kapcsolatos reflex- és functionalis zavarok. Referensek dr. A. W. W. Backer Dublin, dr. Rousseau-Decelle, Paris.

A congressus szabályzata a következő:

Art. 1. Der siebenzehnte internationale medizinische Congress wird unter dem allerhöchsten Schutze seiner Majestät des Königs Georg V. abgehalten werden.

Art. 2. Der Congress wird am 6. August 1913 eröffnet werden, und am 12. August schliessen.

Für die Dauer des Congresses wird ein Central-Bureau in der Royal Albert Hall, Kensington Gore, S. W., eingerichtet werden, und die Mitglieder werden ersucht am Dienstag, den 6. August ihre Namen dort eintragen zu lassen.

Art. 3. Die Zwecke des Congresses sind ausschliesslich wissenschaftliche.

Art. 4. Zur Mitgliedschaft berechtigt sind:

a) Approbierte Aerzte, die sich zur Teilnahme gemeldet und den unten genannten Beitrag bezahlt haben.

b) Naturforscher, welche von dem Komitee ihres Landes oder von der Leitung des Congresses ausgewählt sind, und gleichfalls den Congress-Beitrag bezahlt haben.

Art. 5. Der Beitrag beträgt:

1 Pfund Sterling = 25 Kronen (Oesterreich) = 25 Francs = 20 Mark = 15 Rupees = 20 Kronen (Norwegen) = 5 Dollars (Vereinigte Staaten oder Canada).

Die Damen der Congress-Mitglieder, welche am Congress teilzunehmen wünschen, bezahlen den halben Beitrag.

Die Beiträge sind (in Form von Postanweisung) zahlbar an:

The Treasurers,

XVII. International Congress of Medicine und es wird ersucht bei Einsendung des Beitrages anzu-

geben, in welche Section der Name des Senders einzutragen ist.

Die Eintragung in die Congress-Listen kann erst nach Eingang des Beitrags folgen.

Gleichzeitig mit dem Beitrag ist der volle Name, Titel, ärztliche Stellung, und genaue Adresse zu senden. Auch wird um Mitteilung etwaiger Veränderungen der Adressen gebeten. Das Centralbureau des Congresses wird die Mitglieder-Karten innerhalb einer Woche nach Eingang des Beitrags aussenden.

Art. 6. Die Congressmitglieder erhalten die Berichte über die Verhandlungen der allgemeinen Sitzungen, sowie über die Verhandlungen ihrer Section.

Art. 7. Der Kongress wird in zweiundzwanzig Sectionen eingeteilt sein. Ausserdem sollen noch drei Unter-Sectionen eingerichtet werden:

I. Anatomie und Entwicklungsgeschichte; II. Physiologie; III. Allgemeine Pathologie und pathologische Anatomie; IIIa. Pathologische Chemie; IV. Bacteriologie und Immunität; V. Therapie (Pharmakologie, physikalische Therapie, Balneologie); VI. Innere Medizin; VII. Chirurgie; VIIa. Orthopädie; VIIb. Anästhesie; VIII. Geburtshilfe und Frauenkrankheiten; IX. Augenkrankheiten; X. Kinderkrankheiten; XI. Nervenkrankheiten; XII. Geisteskrankheiten; XIII. Hautkrankheiten und Syphilis; XIV. Urologie; XV. Hals- und Nasenkrankheiten; XVI. Ohrenkrankheiten; XVII. Mundheilkunde; XVIII. Hygiene und Prophylaxe; XIX. Gerichtliche Medizin; XX. Kriegschirurgie; XXI. Tropenkrankheiten; XXII. Radiologie.

Art. 8. Die Leitung des Congresses liegt in den Händen des Organisations-Komitees.

Art. 9. Der Congress wird zwei Fest-Sitzungen abhalten, bei der Eröffnung und beim Schluss des Congresses. Bei diesen Sitzungen werden nur die Regierungsvertreter sprechen, die dazu von der Congressleitung aufgefordert

werden. In der Schluss-Sitzung wird der Präsident den für den nächsten Congress gewählten Ort mitteilen, welcher während des Congresses von der ständigen Congresscommission bestimmt werden wird.

Art. 10. Es werden stattfinden *a)* Allgemeine Sitzungen; *b)* Sectionsitzungen; *c)* gemeinschaftliche Sitzungen von zwei oder mehreren Sectionen.

Art. 11. Der Ausschuss wird die Zahl der allgemeinen Sitzungen und die Zahl der Redner bestimmen. In den allgemeinen Sitzungen wird keine Discussion stattfinden.

Art. 12. In den Sectionsitzungen werden Discussionen stattfinden über die Referate, ferner Vorträge der Mitglieder über selbstgewählte Gegenstände mit daran anschließenden Discussionen.

Die Sectionen werden eine besondere Geschäftsordnung erhalten (Siehe Folge).

Art. 13. Eine oder mehrere Sectionen können sich zu gemeinschaftlichen Sitzungen vereinigen.

Art. 14. Die Congressmitglieder haben Zutritt zu den Sitzungen auch der Sectionen, in deren Listen sie nicht speziell eingetragen sind.

Art. 15. Die bei den Eröffnungs- und Schluss-Festsitzungen gehaltenen Reden, sowie die zur Einleitung von Discussionen gehaltenen Vorträge werden wörtlich veröffentlicht werden. Ueber die Veröffentlichung der übrigen Vorträge wird die Congress-Leitung im Einverständniss mit der Leitung der Sectionen entscheiden.

Art. 16. Der Wortlaut der bei den Fest-Sitzungen gehaltenen Reden ist dem General-Secretär einzusenden. Die in den Section-Sitzungen gemachten Mitteilungen und Bemerkungen müssen gleich nachher dem Secretär der Sectionen übergeben werden.

Art. 17. Englisch, Französisch und Deutsch sind die offiziellen Sprachen des Congresses. In den Fest-Sitzungen darf ausserdem Italienisch gesprochen werden.

Art. 18. Alle Mitteilungen sind an das Congress-Bureau zu richten und zwar unter folgender Adresse:

The Hon. General Secretary,
XVIIth International Congress of Medicine
13, Hinde Street, London, W.

Es wird gebeten den Namen der Section, auf welche sich die Mitteilung bezieht, auf dem Couvert anzugeben.

Art. 16. Einzelheiten über Ermässigung von Fahrpreisen, Unterkunft in Hotels, Boarding-Häusern, Ausflüge etc., werden bis zum 30. April 1913 mitgeteilt werden.

Geschäftsordnung für die Sectionen.

Art. 1. Die Sitzungen beginnen um 9.30 a.m. und 3 p.m.

Art. 2. Die erste Sitzung jeder Section wird Mittwoch den 6. August um 3 Uhr beginnen.

Art. 3. Der Präsident der Section leitet die Verhandlungen, bringt die Geschäftsordnung zur Anwendung und regelt die Tätigkeit der Secretäre. In seiner Abwesenheit vertritt ihn ein Vice-Präsident oder ein Vorstandsmitglied der Section.

Art. 4. Die Sectionen ernennen keine Ehren-Präsidenten.

Art. 5. Die Verhandlungen werden den üblichen parlamentarischen Gewohnheiten entsprechend geführt.

Art. 6. Die Sectionen halten Discussionen im Anschluss an Referate, und nehmen die Vorträge der einzelnen Mitglieder entgegen.

Art. 7. Referate. Die Morgen-Sitzung der Sectionen bleibt reserviert für die Discussion wichtiger Referate, die vorher vom Sections-Vorstand bestimmt worden sind. Die Discussion wird eingeleitet werden von einem oder zwei Referenten, die vom Sections-Vorstand unter Berücksichtigung des internationalen Characters des Congresses gewählt werden. Das genaue Programm der Referate wird am 30. September 1912 bekannt gemacht werden. Der Wortlaut derselben ist an das Central-Bureau des Congresses vor dem 28. Februar 1913 einzusenden. Die Referate werden

gedruckt werden und allen Sections-Mitgliedern zugehen, deren Namen drei Monate vor Eröffnung des Congresses eingetragen sind. (Siehe Congress-Ordnung, Art. 4. und 5.)

Die Referate sollen in den Sitzungen nicht wörtlich vorgetragen werden. Jedem Referenten stehen jedoch fünfzehn Minuten zur Verfügung zur Einleitung der Discussion, und zehn Minuten für seine Erwiderung am Schluss. Den andern Teilnehmern an der Discussion werden je zehn Minuten bewilligt.

Art. 8. Congress-Mitglieder, welche an der Discussion über Referate sich beteiligen wollen, können schon vor Beginn des Congresses dem General-Secretär davon Mitteilung machen und ihre Namen zu diesem Zweck eintragen lassen. Während der Sitzung sind solche Mitteilungen an den Secretär der Section zu richten.

Art. 9. Der Präsident wird die einzelnen Redner aufrufen in der Reihenfolge, in welcher sie vorher eingetragen sind.

Art. 10. Original-Vorträge. Die Nachmittagsitzungen sind für den Vortrag und die Discussion von Original-Arbeiten bestimmt. Die Titel dieser Arbeiten sind dem Central-Bureau des Congresses bis zum 30 April, 1913, einzusenden. Die Sections-Vorstände haben das Recht unter diesen Arbeiten eine Auswahl zu treffen, und ungeeignete zurückzuweisen. Ebenso werden sie die Reihenfolge der Vorträge bestimmen. Arbeiten, welche erst nach dem 30. April 1913 angemeldet werden, können erst nach Erledigung der rechtzeitig Eingegangenen auf die Tages-Ordnung gesetzt werden. Keine Arbeit kann zum Vortrag gelangen, wenn nicht der Wortlaut vor dem 1. Juli 1913 in den Händen des Sections-Secretärs ist.

Für jeden Vortrag können höchstens fünfzehn Minuten zur Verfügung gestellt werden, und fünf Minuten für jeden Teilnehmer an der Discussion. Dem Verfasser stehen weitere fünf Minuten für eine Erwiderung zur Verfügung.

Art. 11. Zwei Minuten vor und ebenso am Ende der bewilligten Zeit wird der Präsident die Redner auf die Zeitgrenze aufmerksam machen.

Art. 12. Bei Vorträgen von besonderer Bedeutung und allgemeinem Interesse kann der Präsident mit Zustimmung der Section einem Redner weitere fünf bis zehn Minuten bewilligen.

Art. 13. Der Präsident kann einem Redner das Wort entziehen, wenn er sich von dem Gegenstand der Discussion zu weit entfernt oder persönliche Angriffe vorbringt. Wenn bei vorgerückter Stunde mehrere Mitglieder noch zur Discussion sprechen wollen, so kann der Präsident aus eigener Entschliessung oder auf Vorschlag eines Mitglieds die weitere Discussion bis zum Ende der Sitzung vertagen.

Art. 14. Sollen die in der Discussion gemachten Bemerkungen in die Verhandlungsberichte aufgenommen werden, so müssen sie, auf zwanzig Druckzeilen reduciert, dem Secretär vor Ende der Sitzungen übersandt werden. (Schreibpapier steht zur diesem Zweck den Mitgliedern zur Verfügung.)

Bei Nichtbeachtung dieser Vorschrift können die gemachten Bemerkungen nicht in die gedruckten Verhandlungen aufgenommen werden.

Art. 15. Die Congress-Leitung behält sich vor, den Bericht über eine Discussion zu kürzen und Bemerkungen persönlichen Characters zu streichen.

Art. 16. Besondere Resolutionen sind vorher dem Präsidenten vorzulegen und können erst beantragt werden, wenn die Tagesordnung erledigt ist. Für einen solchen Antrag können höchstens fünf Minuten bewilligt werden.

Der Präsident wird nur solche Resolutionen zulassen, welche zum Arbeitsgebiet der Section in Beziehung stehen.

Art. 17. Ueber wissenschaftliche oder theoretische Fragen ist keine Abstimmung oder Resolution zulässig, vielmehr nur über Fragen von praktischen oder administrativen Character. Die Abstimmung erfolgt durch Aufstehen und Sitzenbleiben.

Der Präsident wird diese Resolutionen durch den General-Secretär an die Permanente Kommission des Congresses gelangen lassen, und diese Kommission entscheidet, ob die

Resolutionen in der Schluss-Sitzung des Congresses zur Abstimmung gebracht werden sollen.

Art. 18. Die Sections-Secretäre senden an die Tageszeitung des Congresses einen kurzen Bericht über die Verhandlungen. Dieser Bericht enthält die Referate, die Discussionen, die Vorträge, die Namen der Redner und etwaige Resolutionen, welche den Sectionen vorgelegt worden sind.



Ámbár nyilvánvalóan beismeri mindenki, hogy a fogcsontnak a caries esetén való vegyi elpusztítása teljesen a tisztasági behatás rovására irandó, ennek dacára még ma is, a száj- és fogvizeteknek az alapját kifejezetten savijellegű antisepticumok képezik. Ez természetesen teljesen elhibázott dolog. A mindennapi szájápolásra használt antisepticumnak mindenekelőtt közömbösnek kell lennie — még az alkalikus készítmények is ártalmasak a fogakra és a szájnyálkahártyára —, továbbá nem szabad semminemű mérgező hatással bírnia és kell, hogy kellemes íze legyen.

A világszerte ismert Odol kiváló módon egyesíti magában mindezen előnyöket, és bátran jelezhetjük, a tudomány mai állása szerint a legjobb ilyen célra szolgáló készítmények.

Dr. Radnai Sándor

fogtechnikai laboratoriuma

Budapest, VII., Baross-tér 20. szám.

Telefon József 513.

Telefon József 513.

Kivonat az árjegyzékből.

Kaucsuk-munkák.

Igen ajánlom felső daraboknál a „Reform“-kaucsuk-lemezeket. Igen szépek, könnyűek, hasonlíthatatlanul ruganyosabbak mint az ú. n. sima darabok. Hasonlítanak a préselt aranylemezdarabokhoz.

1 fog ára kaucsuk-lemezen --- kor. 3.—
Minden további fog --- „ 2.20

Arany koronamunkák 23 kar. aranyból.

Metsző-, szemfog- s praemolaris-koronák kor. 9.—
Molaris-korona --- „ 11.—
Egyszerű arany csaposfog --- „ 8.—

Olcsó fémmunkák Germánia-fémből, aransárga színű, száiban nem oxydálódik, igen szép, szegényebb sorsú patientseknél igen ajánlható.

Metsző-, szemfog- és praem.-koronák kor. 4.—
Molaris-korona --- „ 5.—
Germánia csapfog --- „ 5.—

Germánia-munkáknál nem oxydálódó arany forrasztó lesz használva.

Öntések: Aranylemezek öntéséhez 18 karátos arany, hídmunkák öntéséhez 23 kar. aranyat használunk.

Anyagár lemezekhez grammonként --- kor. 3.50
Lemez öntése --- „ 15.—
Anyagár hidak öntéséhez grammonként --- „ 4.—
Öntése foganként --- „ 5.—

Laboratoriumom csakis a legjobb anyagból, legszolidabb kivitelben készült munkákat szállít. Vidéki rendelések érkezés napján készülnek el és ugyanaz nap szállíttatnak. Szakmabeli felvilágosítással mindenkor rendelkezésére állok a t. kolléga uraknak.

Kollégiális üdvözlettel
Dr. Radnai Sándor.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

FOGORVOSI SZEMLE

SZERKESZTI: Dr. KÖRMÖCZI ZOLTÁN.

TARTALOMJEGYZÉK:

Eredeti közlemények:		Kari érdek:	
<i>Prof. Warnekros:</i> Adatok a klinikai és sebészeti fogászathoz	43	A pozsonyi memorandum	65
<i>Dr. Radnai Sándor:</i> A kicserélhető műfogak	52	Tilos-e a technikai személyzet?	68
Könyvismertetés	55	Hivatalos rész:	
Lapszemlék	59	Figyelmeztetés	71
Érdekes esetek:		Pályázati hirdetmény	72
<i>Dr. Rottenbiller Ödön:</i> Dentális eredésű trigeminus-neuralgia	63	Jegyzőkönyvek	74
		Hirdetések.	

Adatok a technikai és sebészeti fogászathoz.

A Magyar Fogorvosok Egyesületének tudományos ülésén előadta:
Professor Geheimrat Ludwig Warnekros, Berlin.

I.

Bonwillnek 1891-ben Németországban való tartózkodása alatt sokat foglalkoztam az alsó állkapocsnak mozgásával és iparkodtam tapasztalataimat helyes fogpótlások készítése céljából értékesíteni. Nagy elismeréssel és figyelemmel kísértem több autornak: *Wallich, Breuer, Gysi, Christensen, Zsigmondy, Andresen, Eltner* és másnak a munkáját is. Ezen urak közül a legtöbb és én is egy új articulátort kíséreltem meg a gyakorlatba bevezetni, de csak csekély eredménnyel. Mert ezen új articulátor alkalmazása oly komplikált volt, hogy már ezen okból sem lehetett nagymérvű elterjedésére számítani. Az én véleményem szerint egyszerűbb eszközökkel is, ha nem is tökéletes, de minden esetre meglepő jó eredményeket lehet elérni a gyakorlatban. Az én feladatomban lesz most *Bonwillt*, a kinek élete az ő elveinek elismeréséért való küzdelemben folyt le, az őt megillető posztumóra segíteni.

Mit nyújt nekünk tulajdonképpen *Bonwill*? Elérhetővé teszi nekünk, ha már az articulatio meg van határozva, a fogak egyik oldalán őrlőfelületeknek oly készítését, hogy a műdarab másik oldalán annak megfelelő támaszpontjuk legyen. A metszőfogak kissé nyitott harapásánál a harapó mozgáshoz megadatott a harapás lehetősége is. A *Bonwill*-féle elvek szerint az őrlőfelületeknek megújítását aranybetéttel könnyen lehet eszközölni, hogy ha a műdarab rágási ereje által mélyebben nyomatott az állkapocsba. Hogy a *Bonwill*-féle elmélet jó, arról könnyen meggyőződhetünk, hogy ha teljes fogazatú egyénekről készített modelleket erősítjük *Bonwill*-féle articulatorra. Ezeken a lenyomatokon igen jól felismerhetők az alsó állkapocs mozgásai folytán létrejött kopási felületek, melyek bizonyítják, hogy az articulator helyesen működik és mozgásai nemcsak vízszintes síkban történnek, hanem például jobbra való mozgásnál az alsó jobboldali zápfogak külső dudorának rácsúszását is megengedi. Éppen így megfordítva, ha a mozgás balra történik. Ellenőrzésképpen én is készítettem betegek számára olyan pótlásokat, melyeknek rágófelületei megfelelőleg a természetes fogsor rágófelületének, szélességi méretekben azoknak teljesen megfelelnek. Azokon vagy fáradtságosan előállított porcellán-facetteákkal vagy öntött aranyból utánoztam az őrlő- és rágófelületeket.

Egy egész fogsor hordásánál előnnyel jár, ha az alsó darabot bizonyos súly tartja az alsó állkapocson fixálva. A szegénypraxisban ezen súlyt nem nemes fémekből készült ötvényekkel, vagy betétekkel iparkodtunk elérni. Az előkelő gyakorlatban nagyon előnyös az aranyból készült alapzat. Bármily módon erősítjük is a kaucsukot az alaplemezekre, bizonyos idő múlva a kaucsuknak leválása észlelhető, a mi a rágási nyomás által idéztetik elő. Hogy ezt elkerüljem, igen gyakran nemcsak az állkapocs felületét, hanem a darabnak belső felületét is öntött arannyal fedtem be. A legkellemebb és legértékesebb alsó pótlás azonban mindig a platina-alaplemezzel ellátott zománcdarab marad (porcellán).

Az ilyen *Bonwill* szerint készült műdarabbal nemcsak a

fogorvosok, hanem sok patiens is igen meg van elégedve. Az egyenletesen elosztott rágási nyomás folytán nyomási fájdalom nincs. A paciensek közül soknak a harapásnál bizonyos biztonsági érzetük van. Az alsó darab, mint azt előbb említettem, súlya folytán igen jól fekszik, a felső pedig a légnyomás hatása alatt, akár kaucsuk-, akár öntött aranylemez, igen jól tart. Még olyan paciensek is, a kiknek darabját még az obturátortoldalékkal teszszük is súlyossá, biztosak lehetnek abban, hogy mi tökéletes pótlásokat tudunk részükre készíteni úgy az alsó, mint a felső állkapocsra rúgó nélkül is. A főellenvetés, a melyet a *Bonwill*-féle articulator ellen emeltek, az volt, hogy a rágó mozgásnál nincs figyelembe véve az alsó állkapocs ízületi nyúlványának a halántékcsontról való felcsúszása. Boncztoni praeparatumokkal bizonyítom, hogy ez az ellenvetés alaptalan.

Az oldalmozgás célja, hogy a fogak rágófelületei kihasználtsanak. Egyik vagy másik oldalról állítódnak be megfelelőleg a fogak és csúsznak vissza a rendes csukódáshoz. A műfogak felállításánál az articulatornak lehetővé kell tennie ezen őrlőfelületek utánzását, meg azoknak kihasználását rágásnál a paciensek számára és ezt a lehetőséget adja meg nekünk a *Bonwill*-féle articulator.

Az én disszertációs munkámban már rámutattam arra, hogy ez a mozgás az ízvápán belül történik. Röntgen segítségével végzett ellenőrző vizsgálataim ezen állításom helyességét bizonyítják. Olyan spirituspraeparatumot készítettem, a hol a fejnek hátsó fele fűrészszel eltávolított oly síkban, mely függőlegesen, pontosan a külső csontos hallójárat előtt vezetett. Így sikerült a kültakaró, zsír és a megfelelő izmok eltávolítása után az állkapocs ízületeit tökéletesen mindkét oldalon szabaddá tenni. Midőn így *Bonwill* a zápfogak rágófelületének teljes kihasználását biztosította, a metszőfelületeknek kihasználása még mindig csak mérsékelt, korlátolt mértékben volt lehető, mert a felső műdarabot tartó légnyomás nem volt elegendő, hogy a felső darab lecsúszását megakadályozza olyankor, midőn a felső darab többé-kevésbé kemény falatnak a leharapására használtatott. Ha azt el aka-

rom érne, akkor a *Bonwill*-féle articulatorra felállított műdarabon le kell mondanom a második zápfogról, helyette az *Eltner*-féle lejtőt kell készítenem.

A lejtőt a tervezett harapásnak magasságában és olyan szélességben készítem, hogy a leharapó mozgásnál, a melylyel jobbra és balra való oldaleltolódás jár, a rendes fogcsukódásból való lecsúszás biztos támpontot nyerjen. Így egész bizonyosan és könnyen érem el a metszőfogak teljes kihasználását. Nem kell többé nyitott harapást választanom és az alsó fogakat úgy köszörülöm a felsőkhöz, hogy a műfogaknak a természetes fogsorhoz teljesen egyenértékű kihasználása biztosítható.

Ha azelőtt a *Bonwill*-féle útmutatás szerint készített darabnál a felső fogsornak gyakori leválása daczára is bizonyos biztonságot ért el a patiens a rágásnál, mert tudja, hogy szájának újabb csukódásánál a lemez a helyes helyzetébe biztosan visszatér és ételnek a megőrlését lehetővé teszi, most már a leharapásnál is így vagyunk, mert ha nagyobb is a falat és erős is kissé a felső lemez, mégis a bizonyos biztonsági érzés folytán képes a leharapást végig csinálni, mert érzi, hogy a *Bonwill*-féle lejtő felső fogsorának helyes fekvését ismét helyreállítja és így a metszőéleknek teljes kihasználása lehetővé válik.

Christensen, Gysi, Andresen, Eltner olyan articulatorokat készítettek, a melylyel azon mozgásokat lehet produkálni, a melyek szélesre nyitott szájjal végezhetőek. Az ő beállításuk oly körülményes és bizonytalan, hogy csak kevés vizsgálónak sikerült többször egymásután ugyanazon eredményre jutni. Hogyha nekik mindezen hibák daczára mégis sikerült jó fogsorokat készíteni, annak oka abban rejlik, hogy a fogaknak a felállításánál, mint *Bonwill* is kimutatta, csak oly csekély oldaleltolódás volt figyelembe véve, hogy ezek a hasonló részben nem kivihető beállítások a műdarabra semmi káros behatással nem voltak. A gyakorlatra *Christman* a *Bonwill*-féle articulator az elvek sértése nélkül megjavította és ez a *Christman*-féle articulator valóban a legalkalmasabb mind-

azon fogorvosok részére, a kik a *Bonwill*-módszer szerint dolgoznak.

Az én fejtegetésem helyességéről Önök ezen bemutatott hölgnél meggyőződhetnek. 74 éves; 72 éves koráig teljesen fog nélküli alsó állkapcsán egyáltalán nem hordott darabot, azután én készítettem egy alsó darabot részére *Bonwill*-módszer szerint és elértem a zápfogak őrlőfelületeinek teljes kihasználását. Miután a legegyszerűbb módon elláttam az *Eltner*-féle lejtővel a *Bonwill*-féle műdarabot, be fogja mutatni, hogy egyáltalában mily mértékben lehetséges ilyenképpen a metszőfogakat kihasználni. Minden nehézség nélkül harap bele kemény almába és harap abból nagyobb darabokat, könnyen harap keresztül hónapos retket és harapja a nagyobb retket, kemény kenyérbe harap bele, szikkadt sós-kifli csúcsának egyes darabját könnyen harapja le, épp így csokoládét táblákban és erősebb kemény darabokban, és ámbár nem dohányos, végül bármely szivarnak a végét igen simán leharapja. (Patiens hölgy mindezen műveleteket a jelenlévő kartársak előtt kifogástalanul bemutatta.)

Remélem, hogy *Bonwill* neve az *Eltner*-féle lejtővel, vagy a nélkül a fogtechnikában magának biztos positiót szerzett és örülni fogok, ha fejtegetéseimmel ehhez kissé hozzájárultam.

II.

A fogtechnika a sebészet szolgálatában.

Bemutatom egy öreg ember fejének viaszutáncát (moulage). A sebész felső állcsontjának bal felét sarcoma miatt kénytelen volt eltávolítani. A műtétnél kiderült, hogy nemcsak a felső állcsontot, hanem az egész orbitát is el kellett távolítani. A beteget nem engedték addig tükörbe nézni, míg arcának ezen defectusát, a mit ő kicsinek tartott, el nem zárták. A beteg egy ideig nem is sejtette egyik szemének elvesztését. A sebész hozzám fordult és kért, hogy a betegen lehető legtükéletesebb módon segítsek. Miután a betegnek rágás és a nyelés kell először, egy obturatort készítettem számára. A pótlás a tulsó állcsont falán elég erősen tartott

és egy lemezzel elfedte a bal állcsont falának defectusát is. Hogy nyelésnél és beszédnél tökéletes záródást érjünk el, a lemez bal oldalára fekete guttaperchát raktunk és pedig a megmaradt lágy szájpad magasságáig, a mily magasra nyelésnél és beszédnél emelkedett.

Többszöri felrakás után, miután a guttapercha só- és jégkeverékben áztatás után megkeményedett, teljes záródást értünk el nyugalomnál éppúgy, mint nyelésnél és beszédnél.

Az obturatorkészítés szokott módján az a guttaperchátömb üregesen, beletömött vattával a műdarabhoz vulkanizáltatott; ezáltal a beteget oly állapotba hoztuk, hogy a táplálkozásnál és beszédnél semmi nehézsége nem volt.

További feladatomból volt a külső defectust elzárni és azt műszemmel ellátni. Ezen feladatot a legkülönbözőbb módon oldottam meg.

A defectusról vízben megpuhított stents-masszával vettem lenyomatot. Hogy a patientst ne kínozzuk, először egy darab lenyomatanyagot csak felületesen nyomtam a defectusra; itt nem figyeltem a pontosságra, mert a pontos lenyomatot úgy értem el, hogy én az ezen lenyomat után készített kaucsuklemez hátlapjára rá guttaperchát raktam, a melyet azután óvatosan nyomtam a defectusra. Miután a massa kihült, pontos lenyomatomból volt a sebszélekről, így azután egy másik kaucsuklemez készítettem, a mely pontosság dolgában semmi kivánni valót nem hagyott hátra. A kaucsuklemezbe szempillákat készítettem és nyílást egy megfelelő műszem számára, végül a lemezt egy arczképfestő által a patientsnek megfelelő arcszínre festtettem.

Egy másik kaucsuk-lemezt megfelelő színű viaszöntvénynyel (moulage) fedtem be, a melybe még mesterségesen beerősített hajszálakból szemöldököt is készítettem.

A harmadik lemezen már az alapot platiniridiumból stanzoltuk és erre nehezen folyó porcellánmasszát raktam fel, a melyet azután könnyen folyó porcellánnal, mely a fogak festésére használatos, megfelelő színezéssel láttam el. Ezen fedőlemez megerősítése a patientsnél könnyen volt kivihető.

A lemez az orrnyereg és a szemöldök ívére való pontos tapadása folytán jól tart. Ezt akár ragasztóval, akár ragtapaszszal, melyet egyik oldalról moulage-viaszszal, vagy szemöldökfestéssel be lehet vonni, még erősebbé lehet tenni. Azt hittem, hogy legtökéletesebbet értem el, midőn Bécsben az egyetemi fogorvosi intézetben *Regierungsrat Prof. Dr. Scheff* bemutatott egy beteget, a kinek műorrt a *Henning-féle* szabadalmazott moulage-anyagból készített. (Wien, IX., Allgemeines Krankenhaus, Moulagenabteilung, I. Hof.)

Ez a legtökéletesebb, a melyet ilyen pótlásban el lehet képzelni. Ez egy kocsonyanemű mozgékony massa, a melyet a patiens maga akárhányszor felolvaszthat és ismét használhat. Én ezt az anyagot fogom fentemlített esetemben egy keményre vulkanizált, érdessé tett kaucsuk-lemezre erősíteni.

Itt bemutatok Önöknek egy második viaszöntvényt (moulage). A felkaron levő sérülés van utánozva, egy olyan sérülés, a hol a sebész nem zárhatta el a sebet ragtapaszszal, mint azt friss sérüléseknél szokásos. Kívánatos volt, hogy a sebszéleken képződő friss sarjadásokat ne pusztítsuk el ragtapaszok gyakori letépésével. Hogy ezt lehetővé tegyem, egy celluloidsipkát készítettem, olyanformát, mint a himlőoltások védelmére szokásos, a mely azonban ezen testrészt teljesen ráillett. Ez fedte a sebet és a környező egészséges szövet egy részét és ennek a tetejére egy nagy nyílást készítettem. Ezen nyitott celluloidsipka fölé egy hasonló alakú celluloidsipkát erősítettem ragtapaszszal. Ezáltal a sebet nemcsak a kar mozgása folytán és ruhadarabok által előálló izgalomtól védtük meg, hanem még a kezelő orvosnak is azon előnyt nyújtotta, hogy a sebnél szükséges kezelésénél csak a felső celluloidsipkát kellett eltávolítania és a gyógyítást minden zavaró körülmény nélkül eszközölhette.

A kereskedésben kapható celluloidsipka nem mindig a kívánatos alakú és éppen ezért szükséges, hogy a sebészeknek a fogorvos segítségére legyen, vagy maga tanulja meg az ilyen celluloidlemezek könnyű készítési módját.

A celluloidnak, ha olaj- vagy vízfürdőben körülbelül 80° C-ra felmelegítjük, préselés után bármily kívánatos for-

mát adhatunk. A lenyomatot meleg vízben megpuhított mintázó anyaggal (stents) készítjük. A lenyomatot azután gypsbe öntjük, a sipkát viaszból kimintázzuk és róla ellenöntvényt készítünk (Matrize, Patrize).

A viaszmodell eltávolítása után a két gypsforma között az előbbjelzett módon és hőfokon préseljük lassan a celluloidot.

Nekünk fogorvosoknak különösen jártasaknak kell lennünk a celluloid-préselés technikájában, mert arra most az állkapocstöréseknek igen sok esetében szükségünk van. Az állkapocstörés kezelésénél ezelőtt főképp két különböző kezelésmódnak képviselői állottak egymással szemben. Az egyik rész a drótkötésekért, a másik rész a kaucsukkötésekért lelkesedett. Az első módnak a követői a kaucsukkötéseken kifogásolták ezen kötéleknek hosszabb időre szükséges alkalmazását és antiseptikus eljárásnak ezáltal megnehezített folytatását.

Ezen hátrányt megszüntettem a levehető kötélek bevezetésével és azáltal, hogy a kaucsuk és az állkapocs közé guttapercha-masszát tettem, ezt naponta eltávolítván és megújítván.

A másik módszernek képviselői kifogásolják a drótkötéseken annak fájdalmasságát, továbbá, hogy a törvégek eltolódását csak lassan szüntetik meg. Az állkapocs törésének ezen kezelési módja néhány év óta megváltozott. *Adrenalin* és *novocain* befecskendezésével akár a törvégek közelében, akár vezetési érzéstelenítés útján a for. mandib. közelében könnyen lehet a műtétet fájdalommentessé tenni. Az eltolódott törvégek ezáltal a lehetőségig normális helyzetbe hozhatók és akár dróttal, akár *Angel-féle** ívvel fixálhatók.

* Hogy az *Angel-féle* kötélek alkalmazható-e, arra nézve a lágy részeknek a törvégekkel való tapadási módja lesz a döntő. Ha igen erős az izomösszehúzódás, akkor az *Angel-féle* kötélekkel nem érhető el kielégítő fixálás. Ezen tapasztalatot egy olyan esetben tettem, midőn egy kiválóképpen erősen nyitott harapásnál a sebész az alsó állkapcsot az első kis őrlőfog mellett átvágta és az egyes állkapocsrészeket, miután az *Angel-féle* kötéleket eredmény nélkül kíséreltük meg alkalmazni, levehető kaucsukkötélekkel pedig a kívánt helyzetbe hozva, igen gyorsan teljes gyógyulást értünk el.

Ezen köteteknek bemutatása céljából a leírást a következők szerint készítjük és ezt provi-
 soros kiadásunkkal (Antikvitás-Doktrin) az illusztrációk és a
 szöveg között helyezzük el. A leírások mellett az illusztrációk is vannak,
 melyek a leírásokhoz tartoznak. A leírások mellett az illusztrációk is vannak,
 melyek a leírásokhoz tartoznak.

Felhasználó: Dr. R. N.

A kicserélhető műfogak.

Irta: Dr. Radnai Sándor.

Valahányszor egy többfogas híd készítéséről van szó, mindannyiszor azok a balesetek jutnak eszembe, a melyeket a kramponos porcellánfogak okoznak. Elsősorban azok a balesetek, a melyek már a laboratóriumban előfordulnak a krampon behajtásánál. Bármily kitűnő gyártmányú is a fog, a krampon behajtásánál számtalan oly vékony repedés keletkezik, a mely csak többszörös nagyítás mellett látható. A felforrasztása a fogaknak, noha a legnagyobb elővigyázattal is járunk el, sokszor balesettel jár. Elképzelhető a fogtechnikus helyzete, ha egy 8—10 fogas hídnál 1—2 fog forrasztás alkalmával megreped. És ennek ki van téve mindenki, a ki fogak felforrasztásával foglalkozik.

A laborans még segíthet magán könnyen, kicserélheti egy kis fáradtsággal a megrepedt fogakat. De már nehezebb a fogorvos helyzete. Hány patientt veszít el a fogorvos az ilyen lerepedt fog miatt. Hiába iparkodik a fogorvos jóvátenni a dolgot, a patients azt hiszi, hogy a fogorvos az oka a bajnak, mert szerinte csak azért törött el a fog, mert a fogorvos rossz anyagot adott. Pedig a fogorvos a legjobb anyagot adta. Ha pedig az okokat keressük, hogy miért repedt le a fog a szájban, akkor azt látjuk a legtöbb esetben, hogy rendkívül mély aláharapás van, vagy pedig fogéllal próbálgat harapdálni a patients, miáltal a facettet lerepeszti a védőlemezeiről. Igen sok esetben hibás az articulatio is, vagyis éles articulatióval vannak a műfogak beállítva. Még nemrég az ilyen lerepedt fogat nehezebben lehetett pótolni. Az eljá-

rás az volt, hogy a védőlemezen a lerepedt fog helyén a kramponoknak megfelelően két lyukat fúrtunk, az új műfogat becsiszoltuk, becimenteztük, kramponjaival a lyukakon keresztül töltük és ha hosszabb volt a krampon, a kramponokat ráhajtottuk a lemezre. Csakhogy az ilyen fognak ritkán volt erős tartása. A cement hamar kimosódott és a fog a lemezen lötyögött. Ezen úgy iparkodtak segíteni, hogy a lemezen keresztül tölt kramponok végeire csavarmeneteket vágtak és apró csavarral látták el a krampon végét. Ez sok esetben a nyelvnek volt alkalmatlan.

Ezeket a bajokat segíteni akart az Ash-czég és forgalomba hozta a „Reparatur“-fogakat. Ezeknek a fogaknak a kramponok helyén szekrényyszerű bemélyedésük van, a melybe a letörött fognak a kramponjai pontosan beleilleszkednek. Az eljárás az, hogy pontosan, az articulatióknak megfelelően be lesz csiszolva a fog, a hátlemez és a letörött fog kramponjai meg lesznek tisztítva és szárítva, azután cementtel bevonva, a műfog szekrénykáját szintén megtöltjük cementtel s ráillesztjük a hátlemezre csekély nyomással addig, a míg a cement megsűrűsödött. Ezek a fogak eléggé jól beváltak. Ennél tökéletesebb a Steele-fog, a melyről bővebben a mult számban már írtam. Ezen a helyen még meg akarok emlékezni a legrégebb kicserélhető műfogakról, a csőfogakról. Én ezekkel a fogakkal éveken át dolgozok, a nélkül, hogy bajom lett volna velük. Különösen vonatkozik ez azokra a csőfogakra, a melyeknek a közepén platina-cső fut végig. Ezeknek a csőfogaknak a porcellánja oly kemény, hogy kalapáccsal alig lehet szétütni, szinezésük és formájuk pedig a legideálisabb. Saját praxisomban még nem fordult elő, hogy csőfogat ki kellett volna cserélni. De ha mégis előfordulna az ilyen csőfognak a törése, a pótlása ennek a lehető legegyszerűbb.

A csőfog a harapásnak megfelelően be lesz csiszolva, a nyerge, illetve szekrénykéje és csapja tisztítva és szárítva lesz és azután cementtel bevonva és a csőfogat a csapon feloljuk. Ennél egyszerűbb eljárást alig lehet képzelni. Hogy mégis oly kevesen használják a csőfogát, annak az oka az,

hogy kevesen tudnak vele dolgozni. Sok fogtechnikus öregszik meg a nélkül, hogy csőfogat látott volna valaha. Különösen szépek azok a csőfogmunkák, a melyek öntéssel kombináltak. Vagyis a csőfog szekrénykéje aranyból vagy germaniából öntetik. Ezek a munkák hajszálpontossággal fekszenek és valóban ideális fogmunkák, a melyben öröme lehet minden fogorvosnak, de a patientsnek is. Sajnos, az idő rövidsége miatt kliséekkel nem demonstrálhatom a csőfogas munkák szépségét. De ezen a helyen más alkalommal még vissza fogok térni a csőfogas munkákra, a midőn ábrákkal fogom illusztrálni a csőfogas munkákat.

KÖNYVISMERTETÉS.

Orvosképzés. Harmadik évfolyam. 3—5. szám. Kiadja az orvosi továbbképzés központi bizottsága. Egyetemi tanárok és magántanárok közreműködésével szerkeszti *Grósz Emil* dr. egyetemi tanár és *Scholtz Kornél* dr. egyetemi magántanár. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4. (Franklin-Társulat.) Előfizetési ára egy évre 10 korona. Megjelenik évente 30—40 iven, tíz számban. Ezen füzet bolti ára 4 korona.

Tartalom: *Makara Lajos*: 1. A nyaki gümős lymphomákról. 2. *Alapi Henrik*: A húgyhólyag súlyosabb természetű gyuladásainak gyógyítása epicystotomia segítségével. 3. *Illyés Géza*: A vesekömegbetegedésről. 4. *Pólya Jenő*: Mikor kell gyomor- és duodenumfekély miatt operálni? 5. *Verebély Tibor*: A csontok gümőkórja. 6. *Kopits Jenő*: A világrahozott csípőizületi ficzamosítás véres műtét nélküli gyógyításának eredményei és gyógykezelési tapasztalatok. 7. *Manninger Vilmos*: A tüdő- és mellkasebészet néhány fontosabb kérdéséről. 8. *Lévai József*: A baleseti sérültek munkaképességének megállapításáról. 9. *Steiner Pál*: A prostata-hypertrophia sebészi gyógykezeléséről. 10. *Bakay Lajos*: Idegen test kórismézése a nyelöcsőben s annak eltávolítása.

Nem csekély méltánylást érdemel orvosi egyetemünk oktatóinak írási *készsége*, a midőn megfelelő írási *képességgel* párosulva igyekeznek üdvös eredményt elérni az orvosi továbbképzés terén. Hangsúlyoznunk kell, hogy az orvosi

továbbképzés terén, a mely az általános orvosképzéstől úgy tárgyában, mint módszerében lényegesen különbözik. Az előbbi feladatnak öntudatos teljesítése sok olyan tehertől menti fel az előadót, a mely különben a kezdők részére szükséges elemi dolgok felsorolásával vállaira nehezedik. Értsük meg egymást. Úgy véljük, hogy az utóbbi 25–30 év alatt az egyetemről kikerült orvosnemzedék sok olyan dolgot talál ezen előadásokban, a mely előtte új, érdekes és tanulságos, de viszont sokat talál olyat is, a melyet már régen ismer és a mely reá nézve egy megfejtett rébusz értékével bír. Régen érzett szükség — boldogult Virchow is eleget is eleget buzgólkodott rajta, — hogy a dolgok lényegét külön kell választani a mellékéstől, ha azt akarjuk, hogy a beszéd szellemi táplálék az elmét megtermékenyítse. A mit a nagy tudóstól a kortársak megtagadtak, adják meg neki az utódok.

A mit némely speciális tárgyú közlemény nyújt, a szakorvost nem elégíti ki, a gyakorló orvosra nézve pedig alig bir jelentőséggel. Ha valamely betegségről meg van állapítva, hogy *gümős* fertőzés, a bántalom következményeinél a bejutott bakteriumok száma és virulentiája tekintetbe jöhet, azoknak *minősége* azonban nem. A csukamáj-olajnál már előnyösebben adagolható szerekkel is rendelkezünk. Ismerünk mosószappant, házi szappant, nátronszappant; de konyhaszappant nem. A baleseti sérülések százalékos rekompenzációja nem méltó a huszadik század szelleméhez; ilyesmi csak akkor volna lehetséges, ha az ember megszűnne gondolkodó lény lenni és darabszámra volna számbavehető; hogyan lehetne ott szó kártalanításról, a midőn pl. egy munkásfiú olyan sérülést szenved, a minek folytán $x\%$ munkaképességsökkenést állapítanak meg rajta, de a mely sérülés őt egész életére megakadályozza abban, hogy jövedelmezőbb munkára vállalkozhassék; ebből értsenek a „laikus szakértők“. A minek a gyakorlat szempontjából túlságos nagy fontosságot tulajdonítani nem lehet, azzal kár előhozakodni, ellenben nem lehetne eléggé hangsúlyozni azon botlásokat, a melyeket némely orvosok elkövetnek akkor, a midőn pl.

vizeletnehézségben szenvedő betegeknek diureticumot rendelnek, holott nem veseelégtelenséggel, hanem kifejezett prostata-hypertrophiával állanak szemben. Ha valaki arról panaszokodik, hogy a nyelöcsövében idegen testet érez, a szondázásra legcélszerűbb olyan eszközt választani, a melynek segítségével az idegen test mindjárt el is távolítható; mielőtt pedig behatóbb eltávolítási kísérlethez fognánk, ne feledkezzünk meg egy adag emeticumról, a mely igen gyakran minden egyéb beavatkozást helyettesít. Ezeket is jó volna a gyakorló orvosok figyelmébe ajánlani. Erdős János dr.

Az érzéstelenítés a fogászatban. Irta Wein Dezső dr., fogorvos. N. 8. 131 lap, Kertész József könyvnyomdájának kiadása. 1913. Ára 8 korona.

A fogorvos elé tornyosuló kérdések közt bizonyára első helyen áll az érzéstelenítés és úgy a beteg, mint az orvos nézőpontjából egyike a legfontosabb kérdéseknek.

A sebészetnek az utolsó évtizedekben elért, szinte szédületes fejlődése a legszorosabb okozatos összefüggésben áll az érzéstelenítő eljárások tökéletesedésével.

A cocain ismerete óta és a mióta úgy a beteg egyén, valamint az orvos tudja, hogy a fájdalommasság kikerülése nem tartozik a lehetetlenségek sorába, minden orvos elemi kötelessége ennek kikerülése.

A szerző ebből a felfogásból kiindulva igyekszik az előttünk fekvő munkában amaz elveket és eljárásokat csoportosítani és megbeszélni, melyek megismerése, illetőleg elsajátítása után a fogorvos is részesítheti a betegeit a fájdalom nélküli gyógyítás áldásaiban.

A Budapesten megtartott legutóbbi (1909) nemzetközi orvoscongressus stomatológiai szakosztályában tartott előadásában állította fel azt az elvet, hogy *a modern fogorvosnak fájdalmat okozni nem szabad.*

Az eljárása iránt mutatkozó általános nagy érdeklődés indította a szerzőt arra, hogy rendszerbe foglalja azokat az érzéstelenítő eljárásokat, melyek birtokában fájdalom nélkül gyógyíthatjuk a fogakat.

Hogy tevékenységünk eme terén biztosan dolgozhassunk, feltétlenül ismerni kell a fog boncztanát, különösen pedig a beidegzési viszonyok legalaposabb ismerete szükséges.

Műve általános részében eme kérdésekkel foglalkozik a szerző igen behatóan. Könyve részletes részében meg alig több a szöveg, mint a mennyi az igen sikerült, részben színes képek megértéséhez feltétlenül szükséges.

A szerző a leírásban mindig a rövidsége és az érthetőségre törekedett, a mit teljes mértékben el is ért és a mi kivált a szöveg közé nyomott, részben színes képek által sikerült.

A könyv typographiai kiállítása a kiadóczég jó ízlésére vall.

A munka orvosi irodalmunk eddig meglehetősen parlagon heverő részében, a fogorvosiban, igazán hézagot pótló és a szerzőnek a tárgy iránt érdeklődő társaink hálásak lehetnek. (Orvosi H. Szemle.)

Pp.

LAPSZEMLÉK.

A francia fogorvosok küzdelme. (Revue de Stomat., 1913, I.—V.)

Nem lesz érdektelen, ha a Revue de Stomatologie mind-egyik ez évben megjelent számából a francia fogorvosok küzdelmét az ú. n. chirurgo-dentistekkel, a mi nálunk rosszabb kiadásban a technikusoknak felel meg, röviden ismer- tetem.

Franciaországban 1892-ben jelent meg egy ministeri rendelet, mely a fogorvosok kérdését rendezi. A törvény három részből áll: első része az orvosok, második része a fogászok, harmadik része pedig a szülésznők helyzetével, jogaival és kötelességével foglalkozik.

A fogászokról szóló rendelet szerint a kötelező érettségi letétele után (határozottan érettségi és nem egyenrangú inté- zet elvégzése és vizsgája) egy a hozzávaló gyakorlati idővel együtt 5 éves fogászati iskola elvégzése jogosít csak fel a fogászati gyakorlatra. Ezen cursuson a hallgatók úgy a con- servativ, mint technikai részében a fogászatnak teljes kikép- zést nyernek és a chirurgo-dentiste-czímet kapják. A francia fogorvosok jelenlegi küzdelme abból áll, hogy ezen, a mi viszonyainkhoz mért igen jó törvényt megváltoztassák, a mennyiben ezen fogászati iskolát az orvosegyetem fenható- sága alá hozzák, a melyen minden orvostanhallgató kötelező- leg hallgassa az előadásokat és specialis képzettséget nyerjen.

A főörekvés oda irányul, hogy csak orvosdoktor folytathasson fogászati gyakorlatot.

A harc a hivatalos körökkel igen heves. Akadt ott egy senator, névszerint Bienvenu-Martin, ki a forumra oly conservatív véleménynyel állott ki: „les dentistes sont des gans sans aveu“ (a fogászoknál nincs haladás); csakhogy az orvosok egyesülete, mely kb. 300 tagot számlál, igen szép és érdekes feliratot szerkesztett, melyet a mostani igazságügyminister igen kegyesen fogadott. A felirat dr. Conet tollából származik és felhossa mindazon érveket, melyeket közülünk mindenki tud és érez is. A vezérfonal a morálra hivatkozik, hogy minél magasabb valakinek a képzettsége, annál valószínűbb és fejlettebb a morális érzéke is. Nem zárja ki ugyan a két dolog egymást, de gyakoribb a magasabb képzettség mellett és ritkább a kevésbé képzeteknél. Például a szülészorvos és a szülésznő van egymás mellé állítva, hol a szülésznő alacsonyabb képzettségénél fogva fegyvertelenebbül áll szemben a hivatásával járó kísértéseknek, mint a szülészorvos. A feliratnak különben van egy másik igen szellemes hasonlata is, melyben a fogászatot a sakkjátéknak egyik figurájához hasonlítja a szerző, mondván: hogy tudjon valaki jól sakkozni, ki csak az egyik figurának a húzásait ismeri? A fogászat ugyan egy specialis szakma, de tekintettel arra, hogy localis betegség nincs a szájbán, abban résztvesz fog, foghús, csont, ideg, gyakran a fogak betegsége exponense csak egy általános szervezeti bajnak, pl. cukorbetegség, hogy továbbá azokhoz feltétlen orvosi ismeretek, különösen sebésziek szükségesek.

A feliratban követeli továbbá a szerző, hogy az 1892.-i törvény ama rendelkezése szigorúan betartassék, mely szerint a törvényszék előtt szakértő csak orvosdoktor lehessen. Utóbbi időben éppen ezen rendelkezés ellen vétettek legtöbbit. Előfordult több oly eset, melynél chirurgo-dentistek mondtak szakértői véleményt orvosok felett.

Szerző kéri végül kérelmének, miszerint csak orvosdoktor folytathasson fogászati gyakorlatot, törvénybe iktatását.

Dr. Székely József.

C. G. Bailey: Gold inlays in anterior teeth. (Aranyinlay elülső fogokban.) Dental Summary, 1912, No. 11.

Sok praktikus fogorvos az elülső fogokban az arany tömést az aranyinlay fölé helyezi, mert az inlay által sok arany lesz látható. Ezen azonban úgy lehet segíteni, hogy a cavitást inkább a linguinalis rész felé vágjuk ki és a labialis oldalról csak annyit távolítunk el, a mennyi okvetlenül szükséges. A kivágás derékszögben történjék és a cavitás gödörformára legyen kivájva. Ne a cement legyen a főerősítő szer, hanem a cavitásnak fecskéfarkszerű formája.

W. R. Alvorol: Methods used in the treatment of childrens teeth. (A tejfogak kezeléséhez.) Dental Summary, 1912, No. 11.

A szerző a szabaddá tett tejfogpulpát Buckley szerint kezeli és használ a kezelés kezdetekor thymolt calciumphosphattal kombinálva. A pulpának az átborítására szolgáló calciumphosphathoz néhány csepp szegfűszegolajat ad hozzá. Miután a cavitás langyos vízzel ki van tisztítva, annyi lesz kifúrva a cavitásból, a mennyi a pulpa szabaddá tételére szükséges és a pulpát könnyen megsértjük, hogy lássuk, hogy a szövet egészséges-e. Ha ez az eset áll fenn, úgy a pulpát át lehet borítani. Erre a célra a fentjelzett pasztával át lesz borítva, úgy hogy majdnem a fele a cavitásnak ki lesz töltve vele és mindenütt egyenletesen szét lesz osztva a paszta. A lezárást képezi egy rész phosphatcement-keverék, a mely már előbb meg lett keverve. A művelet 1—2 perc alatt be van fejezve és az eredmény rendesen jó. A nyálnak a távoltartására szerző rendesen vattatekerccset használ.

F. L. Gravis: A case of extensive necrosis. (Egy kiterjedt necrosis-eset.) Dental Summary, 1912, No. 11.

Egy necrosis-esetről van szó, a mely egy hatéves gyermeknél két év alatt az egész alsó állkapocsra kiterjedt. A megbetegedés oka a bal első tejmolarisnak egy acut alveolaris abscessusa. Mindkét oldalt a corpus mandibulae, továbbá a baloldali condylus és egy része az állandó fogazatnak, kivéve a jobb első molaris és a négy metszőfogat, teljesen el-

pusztult. Spontan új csontképződés által az alsó állkapocs helyrejött, csupán az állandó molaris fogak mentek tönkre.

A kezelés hydrogenperoxyd és alkalikus szájvizekkel való öblögetésből állt részben, részben pedig tonisáló belső orvosságokból.

Dr. Radnai Sándor.

ÉRDEKES ESETEK.

Dentalis eredésű trigeminus-neuralgia. (Autoreferaturn *Rottenbiller Ödön* dr.-tól.)

N. S. 59 éves földmives. Betegnél terheltség ki nem mutatható. 4 gyermeke él és egészséges; 7 gyermeke gyermekkori betegségekben halt el; 2 közülök hideglelésben. Lues, egyéb fertőző betegség ki nem mutatható. Alkoholt alig iszik, de erősen dohányzik; főleg a *kurta pipát rágja*. Szembaja, fülfájása nem volt. Mint földmives sokat dolgozik szabadban, látszólag edzett természete van, de a léghuzam iránt igen érzékeny. Izzadásra nem hajlamos; azonban aspirin után erősen verejtékezik.

Jelen baja 1 év előtt foghúzás után kezdődött, előbb jobboldali felső 3 nagy őrlőjét, majd 2 kis őrlőjét is kihuzatta. Időközben maláriás lett, ez azonban 1 hét alatt meggyógyult. Folytonos nyilalása arra indították kezelőorvosát, hogy a foghúzások helyén csontszilánkokat keressen. Negatív eredmény. Kezdetben perczekig, majd $\frac{1}{2}$ óras tartamú rohamai napokig fennállottak és nem egyszer öngyilkosságra gondolt. Főleg a légvonat, de psychikus ingerek is rohamot váltottak ki nála. Klinikai megfigyelése alatt 4—5 napnál hosszabb fájdalmi szünet nem volt észrevehető nála. *Jelen állapot:* A jól táplált és fejlett férfi-beteg feltűnően barnabőrű. Kifejezett őszülését idegfájdalomval hozza időbeli összefüggésbe; hasonlóképp könycsurgását, orrfolyását, de fényiszonyát, fülzúgását, sőt izlési zavarait is. Kisfokú székrekedése és tüdőtágulása van. Pupillái jól reagálnak. Patella- és Achilles-inreflexei jól kiválthatók. Neural-

giás fájdalmai jobb arczfelén majdnem állandóan kínozzák. A hosszú másfél év óta tartó fájdalomtól teljesen kimerült, úgy hogy még a fájdalommentes időszakban is alélt. A rohamok alatt a jobb arczfél, jobb orrszárny, az orbita és alsó ajak a legkisebb érintésre rohamot, illetve újabb rohamot vált ki vagy ezt valóságos paroxysmusig fokozhatja. Jobb szájjug felvételkor jóval lejjebb áll és a rohamok alatt állandó nyál-folyás van jelen; rohamok közben a fájdalom az összes jobb-oldali felső és alsó fogakban fellép.

A jobboldali felső, középső és oldali metszőfog, de a szemfog is ép. A jobboldali alsó fogak épek és nem odvasak. Itt-ott apró kopások a rágófelületen. A baloldali felső fogsorból a szemfog és a három nagy őrlő hiányzanak. Alul, ugyanezen oldalon csupán az oldalsó metsző és a két szomszédos kis őrlő áll.

A ramus zygomatico-temporalis, a nervus infraorbitalis és ramus zygomatico-facialis kilépő pontjai fájdalmasak (*Valleix-féle* pontok). A nervus mentalis és nervus auriculo-temporalis fájdalmasak. (*Neuralgia supramaxillaris nervi trigemini* [ram. II.] *et neuralgia mandibularis* [ram. III.]

Árkövy-féle tünetek ingó rálépésnél, fájdalom, paroxysmus; palatum durumon fájdalmas pontok.

Jelen esetben a neuralgiával járó vasomotor, secretorius és sensorius zavarok kimutathatók, sőt az őszülés trophoneurotikus elváltozásnak minősíthető.

Therapia: Causalis indicióának megfelelőleg pulpaexstirpatio localanaesthesia mellett az összes *jobboldali* meglevő felső és alsó fogakon. Az *utolsó exstirpatio után bemutatásig kb. 3 hó telt el teljes fájdalomszünet közben.*

KARI ÉRDEK.

A fogtechnikusok képe­si­te­se. A pozsonyi fogorvosok a következő kérvényt intézték a belügyminiszterhez. A kérvény tartalma sokat mondó annyira, hogy fölösleges minden kommentálás.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Kegyelmes Uram!

A 112.026/VII—a/1911. számú rendeletéhez képest a fogművesek képesítő vizsgára bocsájtattak, melynek most nyilvánosságra jutott eredménye alulirott pozsonyi fogorvosokra nézve sérelmes, a mennyiben a rendelet szabálytalan végrehajtása súlyos mulasztásokhoz vezetett.

Az 112.026/VII—a/1911. B. M. számú körrendelet megállapítja, hogy a fogművesek vizsgája „csakis a jelenleg működő fogművesekre vonatko­ván, ebből következik, hogy azok a fogművesek, a kik iparigazolványt ennek a *rendeletnek kelte után* szereztek, a fogászat körébe eső műveletek végzésére a *jövőben semmi körülmények között* engedélyt nem nyerhetnek“.

Ugyanezen rendelet mellékletének 6. §-a következőképpen hangzik: „Azoknak a fogműveseknek, a kik e *rendelet kelte idején* a fogművesipart *iparigazolvány alapján* önállóan gyakorolták, a mennyiben a kifejlődött gyakorlathoz képest a fogászat körébe eső műveleteket is végezték, — méltányosságból — megengedtetik, hogy ezeket a művelete-

ket folytathassák mindaddig, a míg a fogművesipart önállóan üzik, a mennyiben a szabályrendeletben felsorolt rendeletnek eleget tesznek, különösen pedig a 7. §-ban kötelezővé tett vizsgálatot sikerrel megállják.“

Ezek előrebocsájtása után meg kell állapítanunk, hogy a Pozsonyban vizsgára bocsájtottak között a rendeletben le-
szögezett követelményeknek megfeleltek: *Steinitz Jakab, Böhm Ferencz, Poór Károly és Titz Antal* fogművesek, ellenben

1. Kubovits Tivadar,
2. Schwartz Albert és
3. Daum Emil

fogművesek a fent idézett rendeletben megállapított feltételeknek nem feleltek meg.

Kubovits Tivadar pozsonyi fogműves 25.271. sorszámú iparigazolványa 1911. november hó 14.-éről van keltezve, ehhez képest a fent idézett rendelet kibocsájtása idején iparigazolványa nem volt és mesterségét önállóan nem gyakorolta.

Ugyanez áll Schwartz Albert pozsonyi fogművesre is, kinek 23.549. sorszámú iparigazolványa 1911 október 20.-áról van keltezve. Már pedig a körrendelet megállapítja, hogy csak azok bocsájthatók vizsgára, a kik a rendelet kelte idején már birtak iparigazolvánnyal, a kik még ezzel nem birtak, azok a fogászat körébe eső műveletek végzésére semmi körülmények között engedélyt nem nyerhettek.

Daum Emil oberleutensdorfi (csehországi) illetőségű, 33 éves fogműves, mint mellékelt lakcímtudakolás mutatja, 1906 október 31.-én Pozsonyból Billinbe (Csehország) hurczolkodott. Azóta Pozsonyban nem tartózkodott és itt adót nem fizetett, ehhez képest a vizsgára való bocsájtása direct ellenkezett a rendelet intenciójával, a mint nem is lehet feltételezni azt, hogy a rendeleketet külföldi fogművesek importálására, jelen esetben a csehországi fogművesek érdekében hozták, bármennyire is van Daum Emilnek atyafisága Pozsonyban, hanem tisztán a *hazai* fogművesek ügyének rendezésére. Megjegyzendő, hogy Daum Emil fenti tények megállapítása után Kucsera István főkapitány úr intézkedésére

Pozsony szabad királyi város iparlajstromából azonnal töröltetett.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Kegyelmes Uram!

A rendelet kibocsajtása és végrehajtása magában véve is az összes hazai fogorvosokra nézve sérelmes volt, de abba akarva, nem akarva, bele kellett törödnünk és tisztán csak azt kívántuk, hogy a rendelet legalább annak *imperativ utasításai* szerint igazságosan és becsületesen hajtsák végre és illetéktelen egyénnel szemben *terhünkre* ne gyakoroljanak semmiféle *kegyelmi aktusokat*. Miután a kifogás tárgyává tett esetek határozottan ellenkeznek a rendelet utasításaival, ez ellen mai napon Kucsera István úrnál, városunk főkapitányánál, mint elsőfokú iparhatóságnál panaszt és óvást emeltünk.

Panaszunknak azonban említett helyen csak részben és annyiban lehetett eleget tenni, míg Nagyméltóságod ezen ügyben fentiek alapján táviratilag intézkedik.

Kérésünk tehát az, hogy az esetek megvizsgálása után semmisítse meg a három fogműves vizsgájának érvényességét. Kucsera István, városunk főkapitánya kötelező ígéretet tett, hogy Nagyméltóságodnak Pozsony sz. kir. város polgármesteréhez intézett 55.867/VII—a/1913. számú leiratát csak távirati intézkedéseig az említett fogműveseknek nem adja ki, osztván azon indoklásunkat, hogy az említett képesítések visszatartása és a vizsgálat befejezése után való megsemmisítése kevésbé körülményes és sokkal egyszerűbb, mintha azok most kiadatnak és *csak azután érvényteleníttetnek*.

Midőn tehát ezen ügyben sürgős vizsgálatot és ezt megelőzőleg Pozsony város rendőrkapitánya részére távirati utasítását kérjük, maradtunk Nagyméltóságú Miniszter Úr kegyelmes urunk

Pozsony, 1913 április 23.-án.

alázatos szolgálja

N. N.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy ilyen nagyfontosságú ügyekben az intézkedések *centralisatiója* okvet-

lenül szükséges. Azért jól teszik vidéki kartársaink, ha minden kari érdekű ügyben először az Egyesület vezetőségét informálják; meg van bennünk a készség minden kari érdekű kérdés sürgős és collegialis elintézésére, de kérnünk kell kartársaink osztatlan támogatását is. *Szerkesztő.*

Lehet-e eltiltani a technikai személyzet alkalmazását? Dr. G. A. kartársunk, annak daczára, hogy fogtechnikai iparigazolványa van, a fogtechnikus-ipartestület többszöri sürgetése daczára sem volt hajlandó belépni az ipartestületbe. A budapesti kereskedelmi és iparkamara döntését közzéteszszük, mert érdekessé teszi azon körülmény, hogy a kereskedelemügyi miniszter 1910. évi márczius hó 1.-én kelt 10775. számú rendeletére hivatkozik, mely a fogorvosoknak saját gyakorlatuk részére készítenő műdarabok előállítására céljából segédszemélyzet alkalmazását, igen természetesen, nem korlátozza.

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara.
18871/1910.

Ngs. Dr. G. A. fogorvos úrnak Budapesten.

A t. fogorvos úr ellen folyamatban levő iparhatósági ügyben van szerencsénk Önnek azt ajánlani, hogy a fogtechnikusságra váltott iparigazolványát adja vissza az I. fokú iparhatóságnak, mert mert csak így érheti el ama célját, hogy ne kelljen belépnie a fogtechnikusok ipartestületébe.

Iparigazolványát *annál nagyobb megnyugvással adhatja vissza az I. fokú iparhatóságnak, mert ahhoz, hogy Ön a fogtechnika körébe tartozó cikkek előállításával oly mértékben foglalkozzék, a milyenben ilyen cikkekre a saját fogorvosi gyakorlatában szüksége van, Önnek iparigazolványra nincs is szüksége;* ez következik a kereskedelmi miniszter úrnak mint legfelsőbb fokú iparhatóságnak 1910. évi márczius hó 1.-én 10775. sz. a. kiadott rendeletéből is, a mellyel kimondatott, hogy az „*orvostudor-fogorvos iparosnak nem tekinthető*“.

Szíveskedjék tehát az iparigazolvány visszamutatásának megtörténtéről kamaránkat értesíteni és mi haladéktalanul javaslatot teszünk a kereskedelmi miniszter úrnál az Ön ellen folyamatba tett iparkihágási ügynek megszüntetése iránt.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara.

Titkár.

Elnök.



Minél többször meggyőződnek arról, hogy a fogkaries tisztán kémiai teoriája minden alapot nélkülöz, mert ezen baj vegyi parasitaer megbetegedések következménye, annál sűrűbben használják az antiseptikus folyadékokat, úgy a fogorvosi gyakorlatban, mint a mindennapi szájápolás körül.

Azon számos szerek között, melyek e czélból ajánlhatnak, az **Odol** majdnem két évtized óta uralja a piacot, melyet a szer kifünő hatása, ártalmatlansága és kellemes íze által meghódított.

Dr. Radnai Sándor

fogtechnikai labororiuma

Budapest, VII., Baross-tér 20. szám.

Telefon József 513.

Telefon József 513.

Kivonat az árjegyzékből.

Kaucsuk-munkák.

Igen ajánlom felső daraboknál a „Reform“-kaucsuk-lemezeket. Igen szépek, könnyűek, hasonlíthatatlanul ruganyosabbak mint az ú. n. sima darabok. Hasonlítanak a préselt aranylemezdarabokhoz.

1 fog ára kaucsuk-lemezen --- kor. 3.—
Minden további fog --- „ 2.20

Arany koronamunkák 23 kar. aranyból.

Metsző-, szemfog- s praemolaris-koronák kor. 9.—
Molaris-korona --- „ 11.—
Egyszerű arany csaposfog --- „ 8.—

Olcsó fémmunkák Germánia-fémből, aransárga színű, szájbán nem oxydálódik, igen szép, szegényebb sorsú patienséknél igen ajánlható.

Metsző-, szemfog- és praem.-koronák kor. 4.—
Molaris-korona --- „ 5.—
Germánia csapfog --- „ 5.—

Germánia-munkáknál nem oxydálódó arany forrasztó lesz használva.

Öntések: Aranylemezék öntéséhez 18 karátos arany, hidmunkák öntéséhez 23 kar. aranyat használunk.

Anyagár lemezekhez grammonként --- kor. 3.50
Lemez öntése --- „ 15.—
Anyagár hidak öntéséhez grammonként --- „ 4.—
Öntése foganként --- „ 5.—

Laboratoriumom csakis a legjobb anyagból, legszolidabb kivitelben készült munkákat szállít. Vidéki rendelések érkezés napján készülnek el és ugyanaz nap szállítatnak. Szakmabeli felvilágosítással mindenkor rendelkezésére állok a t. kolléga uraknak.

Kollégialis üdvözzel
Dr. Radnai Sándor.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

HIVATALOS RÉSZ.

Figyelmeztetés!

A Magyar Fogorvosok Egyesülete reorganisatio alatt van. Erőben gyarapodni, az összetartást szilárdá tenni, jogainkat visszavívni, sérelmeinket megtorolni kemény elhatározásunk.

Az elnökség által kibocsátott belépő nyilatkozatot szíveskedjék *minden kartárs* aláírni, az is, a ki eddig is tag volt; mert szeptemberi számunkat csakis azoknak küldjük meg, a kik kifejezetten tagjai egyesületünknek!

Szükségünk van minden kartárs támogatására, hogy kitűzött célunkat elérhessük.

A szerkesztőség.

Pályázati hirdetés.

A „Fogorvosi Szemlé“-nek 1912. évi márczius, június, szeptember deczember és 1913. évi bármely számában megjelenő eredeti cikkek legkiválóbbja 200 korona pályadíjat nyer. A pályázásra való igény külön bejelentése felesleges.

Az összes megjelent cikkek között a bírálatot a Magyar Fogorvosok Egyesületének választmánya fogja megajteni és a pályadíjat az érdem szerint legkiválóbbnak, vagy két aránylag legjobbnak felosztva, 100—100 koronában fogja odaitélni.

A M. F. E. választmányának megbízásából:

Dr. Körmöczy Zoltán,
szerkesztő.

Egyesületünk ez idei vezetősége.

A nevek mellett lévő évszámok a mandátum lejártának idejét jelentik.

Elnök:	Dr. Szabó József (1915)				
Elnökhelyettes:	Dr. Körmöczy Zoltán (1915)				
Alelnökök:	<table> <tr> <td>}</td> <td>Dr. Bilasko György (1915)</td> </tr> <tr> <td>}</td> <td>Dr. Klinger Zsigmond (1915)</td> </tr> </table>	}	Dr. Bilasko György (1915)	}	Dr. Klinger Zsigmond (1915)
}	Dr. Bilasko György (1915)				
}	Dr. Klinger Zsigmond (1915)				
I. titkár:	Dr. Siklós Armand (1915)				
II. titkár:	Dr. Schmidt László (1915)				
I. jegyző:	Dr. Radó Mór (1914)				
II. jegyző:	Dr. Brück Béla (1915)				
Pénztáros:	Dr. László Mór (1913)				
Ellenőr:	Dr. Fuchs Sándor (1914)				
Gazda:	Dr. Radnai Sándor (1914)				

Választmány:

Dr. Abonyi József (1913)	Dr. Landgraf Lőrincz (1915)
Dr. Berger Ferencz (1914)	Dr. Láng Ignác (1914)
Dr. Erdős Emil (1915)	Dr. Lippe Mór (1913)
Dr. Fried Samu (1913)	Dr. Propper Miksa (1914)
Dr. Frommer József (1913)	Dr. Rothman Ármin (1914)
Dr. Gadány Lipót (1915)	Dr. Salamon Henrik (1915)
Dr. Görög Adolf (1914)	Dr. Vajna Vilmos (1915)
Dr. Halász Henrik (Miskolcz, 1913)	

Ideiglenesen megválasztott választmányi tagok, kik az alapszabálmódosítás jóváhagyása után véglegesen megválasztottaknak tekintetnek:

Dr. Szántó Ármin	Dr. Bányai Sándor
Dr. Lichtmann Samu	Dr. Schwartz Samu.

Jegyzőkönyv az 1913 május 2.-án tartott választmányi ülésről.

Elnök: *Landgraf*.

Jegyző: *Radó*.

Jelen voltak: *Landgraf*, *Bilaskó*, *Frommer*, *Siklós*, *Szántó*, *Körmöczi*, *Görög*, *Vajna*, *Berger*, *Schmidt*, *Radó*, *Propper* választmányi tagok és dr. *Schmidt László* ügyész.

Elnök: Megnyitja az ülést. Referálja fuzió ügyének állásáról, előzetesen elmondja annak történetét. *Szabó József* tagtárs azon meggyőződéséből kiindulva, hogy a fogorvosi kart egy testületbe kell egyesíteni, azon feltevéssel, hogy nem talál visszautasítást, *Árkövy* tanárt is megnyerte a fuzió eszméjének es ezen célból választmányunk megbízásából körlevelet intézett Magyarország területén tartózkodó összes fogorvosokhoz, akik közül ezidőszert 302-en jelentették be pártolásvukat. Erre a két egyesület választmánya összehivatott, a melynek ülésén *Árkövy* tanár felszólalásában a fuzió kimondása ellen nyilatkozott és kívánta, hogy előbb ezen kérdéssel a *Stomatologusok Országos Egyesületének* választmánya külön is foglalkozzék. E miatt a stomatologusok választmányát egy hét múlva tényleg össze is hívták. Ezen ülésre *Siklós* kartárs egy memorandummal lépett, melyben a fuziót ellenzi. És *Árkövy* tanárral egyetértve czélszerűbb döntési indítványt tesz. Ezen választmányi ülésnek jegyzőkönyvét és a memorandumot a *Stomatologusok Egyesülete* a *Fogorvosok Egyesületének* megküldötte és azt itt teljes terjedelmében fogjuk megismerni.

Siklós: Ő nem mondotta a fuziót károsnak, sőt helyeselné azt, de mivel látja, hogy a kivitele elé elháríthatatlan akadályok gördülnek, a gondolattól el akarja határolni azt, a mi jó. Előterjeszti a következő memorandumot, a mely egymagába foglalja *Árkövy* tanár indítványát is.

Tisztelt választmány!

Azok között, a kik a legutóbbi időkben a kari ügyeinket a fogtechnikus-kérdés rendezéséből kifolyólag közlelől figyelhették, az az általános meggyőződés alakult ki, hogy eddigi sikertelenségeinknek a kari prestigé folytonos csökke-

nésének egyik főoka, a kartársak többségének szervezetlensége és kari ügyekben, csakúgy mint szakmabeli ügyekben való határtalan indolentiája, a minek természetesen egyenes következménye volt a kifelé való imponálás hiánya.

Mivel úgy a jelenben, mint a legközelebbi jövőben, vitális érdekeink, társadalmi pozíciónk, csakúgy mint szakmánk tudományos niveauja, állandó veszélyeztettségnek van kitéve, kell hogy ezzel szemben egy erős védelmi pozíciót teremtsünk.

Ez a szükségszerűség, nem pedig egyesek ötlete érlelte meg a solidaritás gondolatát, az egy táborban való egyesülését, mely hogy tényleges szükségnek ismertetett fel széles rétegekben, mi sem bizonyítja jobban, minthogy körülbelül 150 olyan kartárs részéről találkozott tetszéssel, kik eddig még a fogtechnikus-sztrájk alkalmával sem voltak kaphatók ismételt felszólítással sem arra, hogy a két egyesület közül egyikbe vagy másikba belépjenek.

Akkor, mikor az összes kartársak több mint fele, a stomatologusok országos egyesülete tagjainak több mint $\frac{2}{3}$ többsége a fuzió mellett már névszerint megnyilatkozott, első pillanatra csakugyan nem állhat más út a választmány előtt, mint vagy a többségi akaratot effektuálni, vagy a megbizatrásról lemondani.

De mivel minden dologban fő a lényeg és nem a forma és hogy a jelen esetben is ezt a lényegét megmentsük, egyáltalán nem ajánlatos az intransigens álláspontra való helyezkedés, még akkor sem, ha ez majorizálás útján esetleg könnyen keresztülvihető is volna, hanem sokkal tanácsosabb azt az ellenvéleményt is, melyet *Árkövy* professor úr nem kevésbé erős meggyőződéssel véd, respektálva határozni.

Ezt tenni már azért is czélszerű, mert a klinika igazgatójának jóakarató támogatása nélkül a fuzió által tervbe vett új országos egyesület azon feladatának, hogy conservatív és technikai demonstrációkkal a tagok továbbképzését lehetővé tegye, egyéb ily irányú berendezések hiányában megfelelni amúgy sem tudna.

Kölcsönös megértés útján pedig nemcsak ez a tervbe vett rendszeres továbbképzés látszik biztosítottnak, hanem az is, hogy az összes kari ügyek egy országos egyesület keretében intéztessenek.

Árkövy tanár úrnak az a mindenképpen respectabilis álláspontja van, hogy szükséges egy szigorúan tudományos országos stomatologus továbbképző egyesület, mely a mi erősen heterogen képzettségű fogorvosi karunk tömegével — melyben sokan vannak, kik csak pár hetes kurzusokban szereztek szakmabeli képzettségüket — nem közelítheti meg célját, csakis egy bizonyos megrostált, kevés számú, de tudományos előképzettségű kartárssal.

Éppen ezért, ha fuziót a stomatologus országos egyesület felbontásával keresztül erőszakoljuk, ő a szakma iránt való kötelességének tartja, egy új stomatologiai egyesületet haladéktalanul megszervezni, s ez esetben bár antagonismus árán, mégis meglesz a második országos egyesület.

Ha pedig vele egyetértően járunk el, úgy megbeszélésünk kapcsán oda nyilatkozott, hogy maga hajlandó indítványozni, hogy a Stomatologus Országos Egyesület az alapszabályok egy pontjának megváltoztatásával alakuljon át tisztán tudományos egyesületté, az összes kari ügyek pedig a Magyar Fogorvosok Egyesülete által felállítandó új „Fogorvosok Országos Egyesületében“ intéztetnének, mely a mellett, hogy kari ügyekben mint országos szövetség szerepelne, tudományos és gyakorlati feladatokat is teljesítene az egész kar képzésére. Ebbe az egyesületbe beleolvadna a Magyar Fogorvosok Egyesülete, mely azt szervezné, a Stomatologus Országos Egyesületéből egyenként bárki, a ki akar, úgyszintén belépne az a 150 új tag is, a ki már jelentkezett s a ki eddig még egy egyesületnek sem volt tagja.

A Stomatologus Országos Egyesületből bárki, ki az új egyesületbe belépni óhajt, ezt zavartalanul megteheti, mert a jövőre nézve mindenféle pénzügyi kötelezettségből a tagsági díját illetőleg azonnal megszabadul, de lesznek bizonyára legalább 25—30-an, kik az új országos egyesületbe belépve, tovább is tagjai maradnának a tisztán tudományos egyesületté ala-

kult Stomatologusok Országos Egyesületének, mely megy tovább a maga útján.

Maga a tanár úr is megígérte a belépését az új országos egyesületbe, úgyszintén azt is, hogy tudományos előadásokra és gyakorlati bemutatásokra a klinikát az új egyesületnek rendelkezésére bocsátja, csak kari természetű ülésekre nem. Ennek ellenében határozottan tiltakozik a tanár úr az ellen, hogy az alapszabályok egy pontjának módosításával amúgy is tisztán tudományos egyesületévé lett Stomatologusok Országos Egyesülete mint olyan, bármilyen fúzióban aktiv részt vegyen, illetve feloszlattassék, úgyszintén a tagokat egyéni szabadságukban nem óhajtja hivatalosan befolyásolni az új alakítandó egyesületbe való belépés ügyében.

A Stomatologiai Közlöny a várható nagyobb exodus következtében túlhaladná a Stomatologusok Országos Egyesületének anyagi erejét, vagy megszüntetendő, avagy mint az egyesület organuma folytatandó, ez esetben a Stomatologusok Országos Egyesülete annak tudományos részébe be- küldheti közleményeit.

Ezek az elmondottak fejezik ki a tanár úr álláspontját, mely, mint látható, a multkori indítványnyal szemben, két helyen mutat a mi álláspontunk felé közeledést:

1. ott, a hol indítványozza a Stomatologusok Országos Egyesülete alapszabályaiban a kari ügyekkel való foglalkozás kirekesztését és így eziránt intézményes biztosítékot nyújt,

2. ott, a hol elejti azt az álláspontját, hogy a két országos egyesület mellé egy harmadik, tisztán socialis célú állíttassék fel, hanem a helyett egy újonnan megalakítandó második nagy országos egyesület kezébe óhajtja letenni a kari ügyek intézését és így annak egyöntetű vezetését maga részéről is elősegíti.

Ha már most felállítjuk a mérleget, úgy az egyik oldalon áll a fúziónak nem formaszertinti, de a kari ügyek centralisatióját tekintve, lényegbeli elintézése, az új egyesület szakbeli helyes működésének lehető biztosítása és minden antagonismus kizárása mellett egy második tudományos egyesület zavartalan fennállása. A másik oldalon pedig a fúzió

szószerinti kierőszakolása mellett az új egyesület szakbeli helyes működésének lehetetlen volta az előállott antagonizmus miatt s daczára a fuziónak, egy második országos tudományos egyesület elkerülhetetlen megszületése.

Meg vagyok győződve, hogy minden higgadtan gondolkodó kartárs előtt tisztán áll, hogy melyik serpenyőben van az igazság.

Lehet, hogy lesznek, a kik proponálni fogják, hogy maradjon inkább minden a régiben, de ez feltétlenül hátrányos volna, mert: először akkor a kari ügyekben a kettős szervezet miatt továbbra is béna marad az actióképesség, másodsor mert akkor annak a 150 új kartársnak a belépésére, kik csak azon ígéret alapján támogatnak, ha a kari ügyek és a továbbképzés egy új egyesület keretében történik, nem számíthatnánk.

A magam részéről tehát hozzájárulok és elfogadásra ajánlom Árkövy tanár úrnak módosított indítványát, mely szerint:

1. A Stomatologusok Országos Egyesülete alapszabályainak egy pontját módosítja s átalakul tudományos egyesületté.

2. Felkéretik a Magyar Fogorvosok Egyesülete, hogy haladéktalanul tegyen intézkedést egy új országos fogorvosi egyesület megteremtésére, mely egymaga intézné az összes kari ügyeket és a melybe belépésre felhivatik az újonnan jelentkezett 150 kartárs is.

Ezekhez az indítványokhoz hozzáfűzöm *harmadszor* még azon indítványomat,

hogy míg a felállítandó új egyesület működését meg nem kezdi, a két országos egyesület közös választmánya kísérelje éber figyelemmel és intézze a kari ügyeket, tekintve, hogy azok újabb támadása küszöbön áll.

Berger: Nem mitőlünk, hanem a stomatologusok üléséből indult ki a fuzió eszméje és viszont onnan is gördítenek eléje akadályokat. Vegyük tudomásul, hogy a stomatologusok egyesülete többé kari érdekekkel foglalkozni nem kíván és hogy a fogorvosok kari érdekeinek védelmét a *Magyar*

Fogorvosok Egyesülete fogja kötelességének tartani, folytatván egyúttal tudományos működését is. Sem feloszlásra, sem egyesületünk címének megváltoztatására semminemű szükségünk sincs. Hivatalos lapunkat is okvetlenül tartsuk meg.

Körmöczi: Fentartandónak véli a *Magyar Fogorvosok Egyesületét*, annál is inkább, mert alapszabályai szerint is országos szervezet.

Semmi ok sincs arra, hogy két egyesületből hármat csináljunk, mert a felolvasott memorandumnak értelmében még akkor is két egyesület maradna, ha mi az egyesületünket feláldoznánk. A kari érdekek nem sokat fognak szenvedni azáltal, ha *Árkövy* tanár és a *Stomatologusok Egyesülete* nem fogja a jövőben azokra protektorátusát kiterjeszteni. Tudományos működése a *Stomatologusok Egyesületének* úgy is csak az évi nagygyűlésre szorítkozott és a tudományos működés azon részére, a melyhez a jövőben a *Magyar Fogorvosok Egyesülete* „méltatlan“ volna, ott van a *Királyi Orvosegyesület Stomatologus szakosztálya*.

Szántó, *Bilaskó* és *Siklós* hozzászólása után a választmány a *Stomatologusok Egyesületének* átirata, illetőleg *Siklós* indítványa felett napirendre tér és megbízza *Bergert*, hogy reorganisatióra vonatkozó indítványát dolgozza ki és nyújtsa be az elnökségnek.

Elnök jelenti: G. L. tagtárs közli, hogy az V. kerületi előljáróság laboratoriumi segéd munkás alkalmazása miatt 20 K-val elmarasztalta.

Körmöczi: Már az 1911.-i ministeri rendelet ellen való tiltakozásunk idején behatóan kifejtette az 5. pontnak hiányos szövegezésére vonatkozó észrevételét. Évek óta figyelmeztette az egyesületet lehető következményeire azon közönynek, melyet a tagtársak ezen kérdésben tanúsítottak. Feltétlen meg kell, hogy kapjuk félremagyarázhatlan honorálását azon követelésünknek, hogy saját gyakorlatunkban szükséges műdarabok elkészítése céljából technikai személyzetet korlátozás nélkül tarthassunk. Az előljáróságnak ezen végzését meg kell feleltetni, hisz erre van elvi, illetőleg ministeri döntés is.

Dr. Schmidt, ügyész: A rendelet 5. pontja úgy magya-

rázandó, hogy a fogorvos segéd munkásokat alkalmazhat, a részleteket kifejti majd felebbezésében.

Bilaskó indítványára a választmány határoz a fogtechnikusok által újabban készített s a rendelettel ellenkező módon szövegezett címtáblák kérdésében is.

Elnök kéri *Frommert*, referáljon az *Orvosi Kaszinónak* legújabb választmányi ülésén lefolyt eseményekről.

Frommer jelenti, hogy az *Orvosi Kaszinóban* beadványunk mellett 14-en és ellene is 14-en szavaztak. Mivel a kaszinó alapszabályai ilyenmű ügyekben $\frac{2}{3}$ szótöbbséget követelnek, kérésünknek a választmány nem tehetett eleget.

Körmöczi: Kellő számú aláírással ellátott felebbezés kérszen állott a választmány határozatának a közgyűléshez való felebbezése, vagy esetleg rendkívüli közgyűlés összehívása céljából, midőn a kaszinó elnöke értesítette, hogy a felebbezés alaptalan, a mennyiben az egyik panaszlott a kaszinóból önként kilépett, a másik pedig 3 évi tagdíjhátralékban lévén, a választmány által töröltetett.

Elnök köszöni a kartársaknak eddig vele szemben tanúsított bizalmát, de ő magát az elnöki tisztség viselésére gyengének tartja és kéri, hogy az üresedésben levő tisztségek betöltése céljából jelölő bizottságot küldjenek ki.

A választmány a jelölő-bizottságba *Frommer*, *Berger*, *Siklós* és *László* kartársakat küldi ki.

Dr. Schmidt, ügyész elmondja, hogy 3 pozsonyi orvos panaszt tett nála, miszerint Pozsonyban oly fogtechnikusok is vizsgáztak, a kik a rendelet szerint nem lettek volna vizgára bocsáthatók. Ilyen eset több is van.

Körmöczi: Ő nála voltak először ezen pozsonyi orvosok. Ő utasította őket az ügyészhez és *Flesch Nándor* országos orvosszövetségi főtitkárhoz.

A pozsonyi fogorvosok különben is memorandumot nyújtottak át a belügyministeriumnak. Ő azonban a konkrét esetnek a közigazgatási bírósághoz való megfelebbezését ajánlotta.

Siklós indítványozza: Kérjük el a fővárostól a vizsgáletett fogtechnikusok hiteles névsorát. Elfogadtatik.

Jegyzőkönyv az 1913 május 23.-án tartott választmányi ülésről.

Elnök: *Bilaskó*.

Jegyző: *Radó*.

Jelen vannak: *Bilaskó, László, Görög, Frommer, Körmőczy, Radó, Fuchs*.

Elnök megnyitja az ülést.

László kimenti dr. *Landgraf*-t, referál a kandidáló bizottságnak május 7.-én tartott üléséről. A jelölő-bizottság, melynek tagjai: *Berger, László, Frommer* és *Siklós* voltak, a betöltendő tisztségekre a következőket ajánlja:

Elnökül: *Szabó József* dr.

Elnökhelyettesül: *Körmőczy Zoltán* dr.

I. alelnöknek: *Bilaskó György* dr.

II. alelnöknek: *Klinger Zsigmond* dr.

I. titkárnak: *Görög Adolf* dr.

II. jegyzőnek: *Brück Béla* dr. kartársakat.

Dr. *Görög A.* a titkári tisztséget nem vállalván, *I. titkáru* a választmány dr. *Siklós Armandot* jelöli.

Az 1912. évben a választmány 4 tagjának mandatumára jár le és 1 tagnak alelnökké való megválasztása miatt az 5. hely is üresedésbe jön. Ezen 5. helyre a jelölő bizottság a következő kartársakat ajánlja: dr. *Erdős Emil*, dr. *Gadány Lipót*, dr. *Landgraf Lőrincz*, dr. *Salamon Henrik*, dr. *Vajna Vilmos*. A választmány ezen jelöléseket változtatás nélkül elfogadja és a közgyűlés elé pártolólággal terjeszteni határozza el.

Körmőczy: Remélhetőleg az egyesület tagjainak száma azon actio folytán, melyet *Szabó József* dr. kezdeményezett, legalább is kétszeresére emelkedik. Már ezen okból is, de azért is, mivel láthatjuk, hogy a választmányi tagoknak az alapszabályokban megállapított csekély száma miatt oly kartársak maradnak ki az egyesület vezetőségéből, a kik annak érdekeit mindig szívükön viselték és mintaképei voltak a kartársi összetartásnak, indítványozza a következő alapszabálymódosítást:

Az alapszabályok 15. §-a a következőképp módosíttassék: 15. §. A választmány 20 tagból áll, a megbízás 3 évre szól. Azonban az első év végén 7, a második év végén ismét

7 választmányi tag sorsolás útján, többi években mindenkor a választmánynak többi 3 éves tagjai a választmányból kilépnek.

A kilépők újból választhatók. A tisztikar hivatalból tagja a választmánynak, valamint minden lelépő tisztviselő addig, míg közvetlen hivatalbeli utódja az általa letett tisztséget viseli.

17. §-nál „és alelnök helyett“ : „és a két alelnök“ módosítást ajánlja. A 18. §-nál a titkár helyett az I. titkár teendő és a 18. § végén a II. titkár az I. titkárt, ennek távolléte, illetve bármiféle akadályoztatása esetén helyettesíti. A mennyiben a közgyűlés ezen módosítást elfogadná, úgy az ideiglenes választmányi tagságokra *Szántó, Lichtmann, Schwarz* és *Bányai* kartársak jelölését ajánlja.

A választmány az alapszabálymódosítást és a jelölést elfogadja.

Frommer : Ismét szóba hozza a fogtechnikusoknak újabb czímtábláit.

Körmöczi : A czímtáblák kérdése után közli a választmánynyal a fogtechnikus-ipartestületek azon hatásköri túllépését, hogy az ipartestületi tagoknak tanusítványt állít ki, nyilvánvalóan oly czélből, a melynek elkerülése végett a pótrendelet éppen a tanusítványnak kiadása ügyében engedett az orvosi álláspontnak és indítványozza, hogy ezen kérdésében a kereskedelemügyi ministerhez kell fordulnia az egyesületnek.

Ily értelmű határozat hozatik.

Jegyzőkönyv az 1913 május 23.-ára összehívott rendkívüli közgyűlésről.

Elnök: *Bilaskó*.

Jegyző: *Radó*.

Elnök : Konstatálja, hogy a szabályszerűen összehívott rendkívüli közgyűlés határozatképtelen az alapszabályok 28. §-a értelmében, a miért is 14 nap múlva az alapszabályok ugyanezen szaka értelmében újabb rendkívüli közgyűlést fog egybehívni.

Jegyzőkönyv az 1913 június 6.-án tartott rendkívüli közgyűlésről.

Elnök: *Bilaskó.*

Jegyző: *Radó.*

Elnök: Felolvassa a május 23.-ára összehívott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét s az alapszabályok 28. §-a értelmében a közgyűlést határozatképesévé jelenti ki és a jegyzőkönyv vezetésére *Radót*, hitelesítésére *Frommer* és *Schmidt* kartársakat kéri fel.

Elnök: Napirenden van az alapszabálymódosítás és a tisztikar kiegészítése.

Körmöczi: Megismétli a választmányi ülésen tett alapszabálymódosítási indítványát. Egyhangúlag elfogadtatik.

László: Kandidál bizottságnak a választmány által jóváhagyott jelöléseit ismerteti. A rendkívüli közgyűlés megválasztja:

Elnökül: Dr. *Szabó József.*

Elnökhelyettesül: Dr. *Körmöczi Zoltán.*

I. alelnökül: Dr. *Bilaskó György.*

II. alelnökül: Dr. *Klinger Zsigmond.*

I. titkáru: Dr. *Siklós Armand.*

II. jegyzőül: *Brück Béla* kartársakat.

Választmányi tagul: *Erdős Emil*, *Gadányi Lipót*, *Landgraf Lőrincz*, *Salamon Henrik* és *Vajna Vilmos* tagtársakat.

Ideiglenes választmányi tagul: *Dalnoky Viktor*, *Szántó Ármin*, *Lichtmann Samu*, *Schwartz Samu* és *Bányai Sándor* tagtársakat.

Elnök: Javasolja, hogy dr. *Landgraf Lőrincz* lelépő elnöknek eddigi működéséért jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék és ezen határozatunkról jegyzőkönyvi kivonatban értesíttessék.

Tagul jelentkeztek: *Barát Gizella*, *Fejes Béla*, *Schwartz Lipót.*

Tudomásul vétetik.

Bilaskó: Üdvözli *Szabó dr.-t*, az új elnököt és kéri az elnöki szék elfoglalására.

Szabó József: Elfoglalja az elnöki széket, köszöni a tagtársak bizalmát és a rendkívüli közgyűlést bezárja.

Helyreigazítás.

Már az 1912. évi 2. számunkban közzétettük, hogy a 112.026/911. sz. b.-m. rendelettel foglalkozó üléseink jegyzőkönyveit csak kivonatban közöljük. Ez okból történt meg mult számunkban a 33. oldalon közölt jegyzőkönyvi kivonatba becsúsztott tévedés a jegyzőkönyv azon részében, mely az ügyész úr hozzászólását interpretálja. A tévedést regisztráljuk, nehogy valamelyik „jóbarátunk“ ebből a tévedésből is tőkét kovácsoljon.

FOGORVOSI SZEMLE

SZERKESZTI: Dr. KÖRMÖCZI ZOLTÁN.

TARTALOMJEGYZÉK:

Eredeti közlemények:			
<i>Dr. Bányai Sándor:</i> A Steele-féle porcellánfogakról	85	A fogtechnikus kérdés az Orvos-Szövetség congressusa előtt	102
<i>Dr. Ság Sándor:</i> Aranykoronák és hidmunkák zománczozása	89	Hírek:	
Könyvismertetés:		Orsz. Stomatologus Egyesület nagygyűlése	107
Orvosképzés	91	Értesítés fogtechnikus-segédék állás-közvetítése ügyében	108
<i>Dr. Török László:</i> A találmányi szabadalom	91	Novocain-tonogén fiolák	108
Az 1911. évi párisi stomatologus congressus munkálatai	92	Lapszemle	109
Kari érdek:		Hivatalos rész:	
Titkári jelentés, Dr. Siklós Armand	93	Figyelmeztetés	115
Utmutató az 112.026/911. stb. tárgyában. Dr. S. A.	100	Pályázati hirdmény	115
		Alapszabály elfogadott tervezete	116
		Jegyzőkönyvek	121
		Egyesületi vezetőség és tagnévsor	126
		Hirdetések.	

A Steele-féle porcellán-fogakról.

Dr. Bányai Sándor kórházi főorvostól.

Igen sok bajt, gondot és fáradságot okoz a fogorvosoknak a szájba állandóan alkalmazott csapfogak, koronák és hidak porcellán-részeinek repedése és törése és éppen ezért lépten-nyomon találkozunk a szaklapokban újabb és újabb módszerek és eljárások ismertetésével, melyek egyrészt azt célozzák, hogy a porcellánrész el ne repedhessen, másrészt a mégis eltört rész könnyen, gyorsan és minél jobban pótolható legyen.

Igen helyes úton haladó és egészséges törekvés, hogy a porcellán maga a fém forrasztásakor távol lehessen az egész művelettől és a fogpótló műdarabnak csak azon része kerüljön az olvasztó, vagy forrasztó tűzbe, mely a porcellánnak ágyául szolgál. Ezáltal elkerülhető a porcellán meg-
hasadásának lehetősége a tűz melegétől és a vele összeköt-
tetésben levő fémrésznek hevítés alatt való kitérülése és
szétrobbantó feszítése által. Ily módon a hídműhöz csapfo-
gakhoz vagy koronához felhasznált porcellán fogrész előze-
tesen meg nem gyengítve, könnyebben megfelelhet a rágás
alkalmával reá hármló követelményeknek és derekasabban ki-

bírja az elviselendő megterhelést, feltéve, hogy anyagának minősége erre elég erős, illetőleg tömege elég vastag.

A prothesisek ily módon való készítésének megvan azon megbecsülhetetlen előnye, hogy a darab új korában a porcellánrészek teljesen egyenlően kétszeresen készíthetők és a megőrzött duplum felhasználható bármikor, a midőn annak szükségessége előáll és a darabjának törésétől megszeppent patients szinte perczek alatt boldogan távozhatik orvosának dolgozó szobájából.

Sok más fogorvossal együtt e sorok szerény írója is nagy örömmel fogadta a *Steele*-féle fogak feltűnését, mert a már ismeretes más módszerek mellett ez is egy csinos, tetszetős és praktikus megoldásnak látszott. Azonban — sajnos — csak látszott. Az árjegyzékek ismertető és dicsérő leírásait követték egyes collegák bemutató és dicsérő cikkei, melyekben azok írója örömmel számol be a *Steele*-fogakkal produkált jó prothesiseiről.

Nagyon hiszem, hogy e dicsérő szavak közlésével egy kissé siettek. És ha jót teszünk azzal, ha valamely jónak talált módszert vagy dolgot dicsérően ajánlunk, azt hiszem, hogy kartársainknak és a patientsek érdekében még nagyobb szolgálatot teszünk azzal, ha kellemetlen tapasztalatainkkal és balsikereinkkel is nyíltan előállunk. Azonkívül a gyáros is hálás lehet érte, ha gyártmányának hibájára tétetik figyelmessé, melyet esetleg kiküszöbölhet és így az egyébként tetszetős gyógyeljárást tényleg jóvá is teheti.

Ez indít arra, hogy e sorokban néhány szóban vázoljam a sajnálatos tapasztalatokon alapuló azon nézetemet, hogy a *Steele*-féle porcellánfrontok mai alakjukban nem felelnek meg a hozzájuk fűzött kívánalmaknak. A *Steele*-féle fogak törnek, nem bírják el azt a nyomást, melynek működésük közben ki vannak téve.

A dolog lényege és természete hozza magával, hogy ott törik a *Steele*-féle porcellánfogelőrészt, a hol leggyengébb. Leggyengébb pedig a legvékonyabb részén, vagyis a vályujának fenék-részén, a hol némely helyütt egy milliméternél nem lehet vastagabb. A vályúnak a fog lapos felszíne

felé eső fala tényleg nem is bírja el a nyomást és elreped, hosszirányban. A porcellán-vályúba, melynek kerülete a kör felénél nagyobb, szorosan beleilleszkedik egy tömör arany lécz; ez forró ételek élvezete alkalmával fémlapjának közvetítésével gyorsabban és erősebben tágul, mint az őt körülvevő porcellán, és így ez utóbbit különösen — tekintettel annak vékony voltára — könnyen elrepsztheti.

Másik, a repedést elősegítő momentum az, hogy a *Steele*-fog porcellánjának szabad szélét nem lehet sem áthajlított, sem megvékonyított eléig erő arany réteggel borítani és így a porcellánszél egész vastagsága támpontul szolgál a kemény falat nyomásának, melyet aztán nem bír el. Ez a többi más módszernél elkerülhető és a porcellánelő-rész borítva lehet áthajló, vagy teljesen a külső széléig érő, a nyomást eredményesen felfogó arany résszel.

Hogy mily gyenge a szóban forgó porcellán, arról többízben akkor is meggyőződtem, midőn a törött front helyett újat akarva alkalmazni, kezdetben a szükségesnek bizonyult óvatosságot elmulasztottam és nem egészen pontosan a hossz tengely irányában toltam a fogat; ekkor csodálatosan könnyen törött el, nem is egy ízben.

Sajnálattal kell tapasztalnom, hogy oly sok esetben törték el az általam a szájba helyezett hidakon és csapfogakon a *Steele*-féle porcellán-frontrészek, hogy nagyítás nélkül állíthatom, hogy ez az esetek felénél nagyobb számban előfordult, a mi különösen keserves volt azáltal, hogy egy ideig minden alkalmas esetben ilyen frontokat alkalmaztam. Meg kell még jegyeznem, hogy arra legnagyobb gonddal figyeltem, hogy a harapásnál a porcellánt directe ne érje az antagonista fog koronája vagy éle és így a nyomás csakis a falat közvetítésével érhetze azt.

Nem czélom e kis közlemény keretében más frontpótló eljárást az említettel szemben különösebben kiemelni, azért csakis a régen és előzőleg egyedül használt eljárásra, a fogak forrasztására nézve akarom megjegyezni, hogy ha e mellett is többször reped el használat közben a porcellán, mint szeretnők, mégis bizonyos óvatossággal ez esetek száma

redukálható. Ugyanis lehet az arany hátlapot, vagy felszint jó vastagon egészen a porcellán külső éléig hozni, ha a felhasználandó porcellánfront szabad végét a külső széléig ferdén lecsiszoljuk úgy, hogy az arany-hátirész egészen a külső széléig érhesen ékalakúlag elvékonyodva. Másrészt pedig igen fontos a forrasztás szabályainak, a mennyire csak lehetséges pontos betartása.

E szabályokat sok csaldódás és tapasztalat adta a praktikusok kezébe és jogosultságuk a physika szabályaiban találja magyarázatát. A porcellánnak repedéstől való megóvására igen fontos, hogy lassan és fokozatosan melegíttessék fel azon hőfokig, melynél a keretül használt arany vagy platina forrasztható; ugyancsak fontos az erre való ügyelés is, hogy munka közben a forró porcellánt ne érje hirtelen hőváltozás, tehát hideg légáram és még inkább a hátlapul használt fémre a lángnak hirtelen reabocsátása, mert ilyenkor a fém gyors tágulását a porcellán nem bírván követni, megreped. Ezen kategoriába tartozik a balsikernek azon forrása is, hogy a darab készítője a láng alatt az esetleg kevés forrasztófémet kiegészítendő, borax oldatába mártott hideg fémdarabkát vagy forrasztófém-rudacskát helyez az izzó helyre és így hirtelen lehülést okoz, pedig ezt elkerülheti, ha lassan teszi oda olyképpen, hogy az, mire a helyére ér, már szinte elérte legyen a többi fém hőfokát.

Igen fontos továbbá a forrasztás után a fokozatos, lassú lehűtés is. Helyes, ha a forrasztott műdarabot beágyazásával együtt forró csészével vagy virágcsereppel beföldjük és órákig nyugton hagyjuk és csak akkor veszszük ki környezetéből, a midőn már teljesen hidegre hült le.

E szabály figyelmen kívül hagyása a porcellánban apró és a figyelmet elkerülő repedések okozója lehet, mely repedések a használat alatt lassan-lassan nagyobbodnak, míg végre elég nagyok ahhoz, hogy a porcellán darabjaira szétessék.

Meggyőződésem az, hogy ha úgy magunk, mint a nekünk dolgozók, ezt szem elől soha nem tévesztenék, nagyon megritkulanának azon esetek, melyek sürgössé teszik a *Steele*-féle és hasonló fogak alkalmazását.

Aranykoronák és hídmunkák zománczozása.

Előzetes közlemény **Ság Sándor dr.-tól.**

Ama törekvések közül, melyeknek célja, hogy az arany munkákat egyéb, nem annyira kirívó, de legalább annyira praktikus dologgal helyettesíthessük, egész sorozat ismeretes.

Számtalan esetben vagyunk kénytelenek az arany fel-tűnő színét elkerülendő, oly anyaghoz fordulni, mely a fogászati technikában mindennapos helyettesítője a fém-munkálatoknak.

Az egyszerű porcellán-fogak hidakhoz erősítve aesthetikailag kielégítő eredményt adnak, de korántsem felelnek meg a követelményeknek tartósság szempontjából. Ezen segítő, számtalan módszerrel rendelkezünk. A problema megoldására támadtak a kicserélhető fogak különféle gyártmányai.

Tagadhatatlan egyiknek-másiknak előnye, de nehézkes kezelhetőségük mégsem engedte azt a teret meghódítani, a melyre számítottak. S még egy nagy akadály! Ha meg is van a tartalékfog, azt csakis fogorvos tudja elhelyezni.

Az aranyfogak határozottan kényelmesebbek úgy a hordozóra, mint a készítőre. Sem az erősebb harapás, sem különböző keményebb tárgyak nem igen tesznek benne kárt. Évekig működnek a nélkül, hogy bármily kellemetlenséget

okoznának. De feltűnő színe miatt publikumunk egy tetemes része nem egyezik bele aranyfogak alkalmazásába, különösen nem, ha frontfogakról van szó.

Számtalan oly eset fordul elő mindenki gyakorlatában, hogy csakis egyedül az arannyal való pótlást tartja helyénvalónak és célravezetőnek, de a feltűnést elkerülendő, porcellánfogakkal vagyunk kénytelenek a hidat elkészíteni. Ily esetek megoldására bátorkodtam folyó év április havában Salamon tanár úrnak néhány e célra készült zománczczal bevont aranykoronát és hidat bemutatni. A korona és híd-munka teljes elkészítése után a mellső felületre körül mintegy határként vékony aranydrótot forrasztottam, mi megfelel az úgynevezett rekeszes zománczozásnak s abba zománczot önttettem.

Az eljárás igen egyszerű. Sajnos, ezidőszerint a színárnyalatot alig megközelítőleg tudtam kikapni és e miatt egy külföldi gyárral állok összeköttetésben, mely hajlandó az összes fogászati gyakorlatban előforduló zománczszíneket rendelkezésemre bocsátani. A fogak a kellő szint megtalálva, teljesen hasonlóak a természetes fogsorhoz, a mi a tartóságot illeti, a zománczozás fényesen ellentáll ama kisebb traumáknak, melyek a fogakat érik, de első kellék, hogy sem túlsokat, sem a kellőnél kevesebbet nem szabad ráönteni. Természetesen, ha így elértük, hogy aranyalapon a szájba helyezhetünk el fogakat, most ama követelménynek kell eleget tennünk, hogy az tartós is legyen.

Itt a zománcztól igen biztató eredményeket várhatunk, mint ezt személyesen tapasztaltam a Kinizsi-utcai ipariskolában. Tekintettel arra, hogy rágófelületre sohasem kell alkalmaznunk, a mellső felületek pedig kitűnően tartják a beágyalt zománczot, azt hiszem, egy idő múlva a bizonyított praktikus eredményekről is lesz alkalmam az érdeklődőknek beszámolni.

KÖNYVISMERTETÉS.

Az „**Orvosképzés**“ III. évfolyamának 7. száma 1913. szeptember 15.-én a következő tartalommal jelent meg: *Bókay János*: A gümős agyhártyalob és járványos agygerinczagy-agyhártyalob tünettana, kórjelzése, kórjóslata és kezelése. *Eröss Gyula*: A gyermekek lágyéksérveinek orvoslásáról. *Preisich Kornél*: Anaemiák a gyermekkorban. *Heim Pál*: A parenteralis infekciók és a csecsemők táplálkozási zavarai. *Flesch Ármin*: A húgyutak genyes megbetegedései a csecsemőkorban. *Szabó Dénes*: A mesterséges vetélésről.

Dr. Török László: A találmányi szabadalom. Kartársaink inventiója, technikai készülsége örvendetes módon azt eredményezte, hogy szinte napról-napra emelkedik a magyar fogorvosi kar patenseinek száma. Már ez alapon is örömmel látjuk egy oly szakmunka megjelenését, mely a laikusokat a szabadalmi jog misteriumában igazán szakszerűen és niveausan bevezeti. A szabadalmi jog irodalmát nálunk oly kevesen művelik, hogy örömmel kell üdvözölnünk minden olyan törekvést, a mely a magyar olvasóközönség érdeklődését ezen rendkívül fontos ismeretkör iránt felkelteni óhajtja. Ilyen mű *dr. Török László* szabadalmi ügyvivőnek „A találmányi szabadalom“ című könyve, mely a napokban hagyta el a sajtót. Szerző nem csupán a magyar szabadalmi jogot tárgyalja kimerítően, a mennyiben minden törvényszakaszhoz világos és kimerítő magyarázatokat fűz, hanem bevezetésképpen a szabadalmi oltalom kifejlődésének történetét adja elő, egy terjedelmes „Általános rész“-ben pedig a szabadalmak körül felmerülő

minden hasznos tudnivalóról és a külföldi államok törvényeiről is áttekinthető képet nyújt, míg befejezésül a legújabb törvényeket, rendeleteket és külföldi államszerződéseket közli szószerinti szövegükben. A könyvet mindenki, a kinek szüksége van rá, haszonnal forgathatja, úgy, hogy annak beszerzését mindenkinek ajánlhatjuk. Bolti ára fűzve 6 K, bőrbbe kötve 8 K. Megrendelhető: Rényi Károlynál, V., Vigadó-utca 1.

A párisi II. nemzetközi stomatologiai congressus munkálatai. Az 1911. évi Párisban tartott II. stomatologiai congressus munkálatai a múlt hó elején jelentek meg, körülbelül 40 ívnyi terjedelemben.

A congressus 1911 július 31.-étől augusztus 4.-éig tartott; tagjai főként francziák, belgák, hollandok, néhány angol, osztrák, magyar, olasz; a németek úgy látszik, erre a térre is átvizsik a nemzeti ellentéteket.

Az előadások nagy része theoretikus tárgyú, kevés a gyakorlati élet követelményeihez való simulás; ezt megszoktuk a francia kartársaktól.

A gyakorlati bemutatásokat ismertető közleményeket jól sikerült ábrák illusztrálják. Az orthodontia fejlődése is erősen részt követel magának.

Új eszközök: *Robin* universal-articulatora, *Schenk* nyelv- és pofatartó speculuma, *Amoëdo* anatómiai articulatora, *Real* új öntőkészüléke, *Sachs* centrifugalis öntőgépe, *Capdepont* új gyökfogói, *Chompret* syndesmotome-ja, *Körmöczy* pofa- és nyelvvédője, mind rövid, könnyen érthető magyarázat és áttekinthető ábrák kíséretében vannak ismertetve.

Magyar szerző csak *Zilz* és *Körmöczy* szerepelnek a congressus munkálataiban.

KARI ÉRDEK.

Titkári jelentés.

(Az 1903. szeptember hó 25.-én tartott rendes tisztújító közgyűlésből.)

Tisztelt közgyűlés!

A hazai fogorvosi kar legmozgalmasabb és egyszerűsmind leggyászosabb esztendejéről szól ez a jelentés. Ezzel indokoltassék meg, hogy a szűk titkári jelentés köréből ki-
léphessek, hisz még így is az időm rövidsége csak a legje-
lentősebb mozzanatokra enged rámutatnom. Míg röviddel
ezelőtt büszkék voltunk arra, hogy mi voltunk az elsők kö-
zött, kiknél a fogászat, mint az orvostudományok egy integ-
ráló része kultiváltatott s míg egyidejűleg a legtöbb nyugati
államban, pár évvel azelőtt Németországban is, a fogászati
gyakorlat főiskolai képzettséghez köttetett, addig nálunk a
belügyministeri rendezés, mintegy tatárjárás e generációra,
elpusztította itt évtizedek minden munkáját.

A legnagyobb keserűséggel lelkünkben vagyunk kény-
telenek megállapítani, hogy az úgynevezett rendezés ered-
ménye egy óriási reactiót jelent. A még néhány év előtt leg-
különbözőbb iparágakban foglalatostkodó fogtechnikusok egy
operettevizsga ellenében ma százával csakánynyal zúzzák össze
de jure a fogászati tudományt, egyaránt veszélyeztetve a köz-

egészséget, a mi kari tisztességünket és jogos existenciánkat. A rendezés folytán beállt azon anomália, hogy például Budapesten 180 törvényes alapon gyakorló orvosfogorvossal szemben a királyi kegyelmektől eltekintve, 184 vizsgázott fogtechnikus gyakorolhatja a fogászati tudományt. Történt ez ugyanakkor, a midőn közszükséglet szempontjából ezen eljárás semmiképp nem volt magyarázható, hiszen a nagy mértékben szaporodott orvostanhallgatók elől — csak a budapesti egyetemre 1100 körüli első éves orvostanhallgató iratkozott be — ezáltal ezen speciális orvosi pálya úgyszólván elzárattott. Minden esetre ilyen viszonyok mellett a jobbérzésű fiatal orvosok húzódozni fognak a fogásztól, a mi hosszú évekre kimenőleg tudományunk nagy visszaesését fogja jelenteni.

A fogtechnikusok vizsgája fényesen sikerült; olyan kis % bukott el, a milyen előtanulmányokat végzett vizsgázóknál még sohasem észleltethetett. Ehhez a munkához nyújtott segítségzet 3 kartársunk, nem akarok rájuk bővebben kitérni, hisz mi már végeztünk velük, végezzenek most ők is a lelkiismeretükkel.

Hogy a fogtechnikusügy rendezése ilyen formában megtörténhetett, daczára, hogy az informáló ankéten az egyetem, a közegészségügyi tanács állást foglalt ellene, daczára, hogy az orvosszövetség nagymérvű támogatásával elment odáig, míg megfélemlítve általános orvosi érdekeiben kényszerült passivitásba lépni, ezen ne csodálkozzunk, uraim, hiszen Magyarországon vagyunk, a lehetetlenségek hazájában.

Itt megtörténhetett, hogy az akkori belügyministeri államtitkár, a közegészségügy legmagasabb öre, a nagy nehézségekkel végre hozzá került magántanári deputatiónak kijelentette általános ámulatot keltve, hogy a foghúzás és fogtömés nem is orvosi ténykedések. S mégis, bár az áldatlan politikai viszonyok elsősorban ártottak ügyünknek, lehetetlen lett volna ilyen általános közlesajnálást keltő vereséget szenvednünk, ha a hazai 600 kartárs szolidárisan összefog. Ez olyan erőt képviselt volna, mit tekintetbe nem venni ilyenkor lehetetlen. De a mikor már recsegett-ropogott a ház felettünk, akkor sem tudták meglátni a kartársak mától a holnapot,

önfeledten vonultak meg az odvas fógak árnyékában és semmilyen hívó szóra sem volt a zöme arra kapható, hogy egyesületesileg szervezkedjék s hogy némi áldozatokat is hozzon. Így természetesen az egységes fogtechnikustáborral szemben mi csak fractiónak jelenhettünk meg a forumon a kellő imponálás nélkül. Ezt a nagy tanulságot vonjuk le végre, hogy bármit akarunk is a jövőben elérni, ha a legcsekélyebbről lenne is szó, összetartás nélkül az lehetetlenné lesz.

1912 november havában jelent meg a pótrendelet; ezt röviddel megelőzőleg a két országos egyesület elnökei lemondtak állásukról, mert a választmány és bizottság között nézeteltérés merült fel a vizsgáztatásban való részvétel körül; bár az események később őket igazolták, a legkritikusabb pillanatban soraink megbomlottak. Egy hosszú interregnum következik helyettesekkel, kiknek igazán nagy önzetlenségre és lelkierőre volt szükségük, hogy az áldatlan viszonyok között annyi közömbösség, erőtlenség és kishitűség láttára a kormánykereket ki ne engedjék kezükből siklani.

A rendelet megjelente után néhány nappal megvolt az országos tiltakozó nagygyűlés, mely megállapította, hogy a rendelet sérelmeivel szemben a fogtechnikustügynek törvény útján való rendezését sürgeti, mert a rendeletileg szerzett jogok, ha közérdeket sértenek, a melyet a fogtechnikusok rövidesen be fognak igazolni, csak ilyen módon kobozhatók el. Megállapította a nagygyűlés, hogy a rendelet egy pontja a fogorvosok részére existentialis jogfosztást jelen, a mennyiben technikai munkálataiknak lebonyolítását majdnem lehetlenné teszi s ez ellen orvoslást keres. Azonkívül elrendelte a közigazgatási bírósághoz való felebbezést, mely időközben megtörtént, de illetékesség hiányában eredmény nélkül; úgyszintén memorandum benyújtását határozta el a belügyministerhez is, melyben kéri a fogtechnikus-czím kizárólagos és kötelező használatának elrendelését a vizsgázott fogtechnikusok részére; erre a beadványra válasz még a mai napig sem érkezett. Végre a három nem solidaris vizsgáztató kartárs elleni eljáráson kívül kimondotta az egyesületi tagok kötelező soli-

daritását fogászati gyakorlatot űző, általunk eltartott laboratóriumosokkal szemben.

Mihelyt meglátták a fogtechnikusok, hogy törvényes jogunk védelmére kelünk s nem vagyunk hajlandók ölbe tett kezekkel nézni, hogy ők tegnapról-mára a műhelyekből orvosként lépjenek elő, rögtön terroristikus eljárásra határozták al magukat s különösebb indok nélkül kimondották a laboratóriumosok ellenünk előbb a részletes bojkottot, más oldalról utána az általános strike-ot. De az a kis solidaritás, a mi még megvolt sorainkban, is elegendő volt ahhoz, hogy néhány nap mulva teljesen megtörve tömegesen aláírják a fogorvosi összes érdekeknek megfelelő kötelező nyilatkozatot; hogy részükről nem tartották meg néhány pontját, tisztán a mi hanyagságunkra alapított calculatio. De momentán fontosabb dolgunk van e ponton, mint az ellenkezőről őket meggyőzni. Tanuságként jó lesz azonban leszegezni, hogy bármikor észreveszik a fogtechnikusok, hogy az ő kihágásaik ellen eljárunk, mindig a terroristikus eljáráshoz folyamodnak. Így legutóbb az orvosszövetségnek érdekünkben történt állásfoglalása után is egy mosdatlan szájú, hihetetlen valótlanságokkal és becsületsértésekkel ékes plakátot függesztettek ki a főváros utczáin, mely a mellett, hogy őket kellő világitásba helyezte, nem fog túlsok hasznot hozni, eltekintve egy pár súlyos bírói ítélettől. Azóta a fogtechnikusi berkekben ismét sokat suttognak egy újabb blüffről, strike-ról és miegyébről.

Bár most, midőn egy csomó le nem vizsgázott laboratóriumos van közöttük, egy sikeres strike vagy más egységes eljárás kevésbé képzelhető el, mint tavaly: így mégis szükségesnek véljük a kartársak előre való szervezését, minden eshetőségre, egy később meghozandó közgyűlési határozattal már most biztosítani.

A strike után a momentán kilátástalan viszonyok miatt nagy lehangoltság vett erőt sorainkon. A választmányi ülésekre csak a legnagyobb nehézséggel lehetett toborozni a tagokat és itt is, ott is felhangzik az óhaj, hogy hagyjunk abba a technikusügyben minden actiót és lépünk tisztán

passivitásba. Csak egy nagyon kis csoport védte még a zászlót, állandóan sarkalt a további küzdelemre, rámutatva, hogy gyengeségünket a technikusok máris a rendelet keretéből messze kilépő térfoglalásra használják fel.

De végre a legnagyobb bajba jutás megérleli a mentő-gondolatot, a mely hivatva van feltámasztani sorainkat: a fusio gondolatát.

Bár a két országos egyesület teljes egybeolvadása, a hogy tervezve volt, tehát a szó szerinti fusio nem létesült, de a Stomatologusok Országos Egyesületének jóakarátú támogatása mellett lényegében igen is létrejött, a mennyiben a a testvéregyesületek megállapodása alapján a holnapi közgyűlésen alapszabályának módosításával a kari ügyek intézését ügyköréből kiiktatja s ezáltal egyesületünk veszi át az egész országra nézve ezidőszert azoknak egyedüli vezetését.

Ennek előkészítését és a technikusügy reorganisatióját május havában dr. Szabó magántanár elnöklete alatt már az új tisztikar vette át. A kartársak az új constellatiót rokon-szenvesen fogadták, már eddig is 251 rendes tagunk van, közte 148 vidéki, daczára, hogy csak olyanok jutottak be, kik orvosethikailag kifogás alá nem esnek. Talán több, mint a fele olyan, a ki még eddig egyik egyesületnek sem volt tagja. Minden esetre a legnagyobb buzgalommal folytatjuk a szervezést tagjaink jóakarátú támogatásával, hogy kartársaink értékesebb többsége mielőbb soraink között legyen.

Az új tisztikar programjával tűzte a fogtechnikusügynek törvényhozási rendezését állandóan sürgetni; egyelőre pedig egy pótrrendelet kieszközlését elérni, melynek révén lehetetlené tévessék a fogtechnikusoknak az orvosi látszatot keltve, sőt néha a doctori czímet használva, a publikumot a mi rovásunkra félrevezetni. Ugyancsak pótrrendelettel volna biztosítandó a fogtechnikust hivatalos fogorvosi állásokból kizáró intézkedés; egyszersmind a fogorvosoknak az 1910. évi 10775. számú kereskedelmi minister által statuált technikai segédzemélyzet tartási joga is, mely a belügyministeri rendelet által elvétetett.

Azáltal, ha sikerül a további küzdelmünket újra, de más aera alatt az orvosszövetség védő szárnyai alá helyezni, joggal remélhető, hogy a belügyminister mindenképp jogos kérelmeinket erősen mérlegelni fogja. Erősen támogathatna bennünket ebben a sajtó is, a mely ámbár ismételten sporadice foglalkozott ügyünkkel, a technikusokkal hirdetések révén állandóan összeköttetésben lévén, húzódozik az ügytől.

Másrészt a technikusok nem riadnak vissza a legképtelenebb valótlanságokat a lapok révén eltejeszteni, egyebek között az is, hogy mi tőlük tanultuk a fogászatot és olyan vásári hangot ütnek meg a forumon, a milyennel mi nem követhetjük őket.

Arra az anarchiára és garázdálkodásra, melyet az ügynevezett rendezés teremtett, jellemző, ügynevezett tragikómiikus világot vett egy ujvidéki vizsgázott fogtechnikusnak röviddel ezelőtt hozzánk intézett levele, melyben tőlünk kéri, hogy védjük meg egy sikkasztásért és csalásért több ízben törvényszék előtt állott, nem vizsgázott kartársának illetéktelen concurrentiájától.

Egyelőre többet dolgozunk a nyilvánosság mögött s már egy pár nem jelentéktelen eredményről is tudunk beszámolni. A technikusok készítették maguknak az ipartestület által tanusítványokat, melyek bekeretezve s minden megtévesztő kellékkal felruházva, mint diplomák szerepelnek a a várószobákban, ezeknek haladéktalan bevonását már a másodfokú hatóság is elrendelte, teljesen a mi álláspontunkra helyezkedvén.

Ugyszintén sikerült röviddel ezelőtt, a mikor a szabadkai munkásbiztosító pénztár pályázati hirdetésében a betöltendő fogorvosi állásra a vizsgázott fogtechnikusokat is felhívta, felvilágosító beadványunkkal elérnünk, hogy úgy a szabadkai munkásbiztosító pénztár főorvosa, valamint az országos munkásbiztosító főorvosa teljesen a mi ügyünk szóólóivá szegődtek.

Természetesen a jövőben minden tudomásunkra hozott ilyen esetben hasonlóképp fogunk eljárni.

Ügyészünk kiváló buzgalma folytán egy egész csomó

technikus ellen emeltünk panaszt kihágás és orvosi cím-bitorlás miatt a hatóságoknál. Ugy, hogy látván a kihágások nagy sokaságát, a budapesti elsőfokú hatóságok tegnap összejövetelt tartottak egy egészen egyöntetű szigorított eljárás tárgyában.

A kihágás ügyében már egynéhány marasztaló ítéletet is hoztak s a kartársak bizonyosan olvasták az összes napilapokban egy pár leleplezett és elítélt fogtechnikus doktrorról.

Az egyesület reorganisatiójából kifolyólag rengeteg a teendő; az alapszabályok módosítása és a technikusok fékentartása egyelőre a tisztikar minden idejét igénybe veszi s ezért egyesületünk tulajdonképpen főcélja, a fogászati tudományok fejlesztése és minél szélesebb körben való elterjesztése momentán még háttérbe szorul, de azért bizton reméli a vezetőség, hogy január havában már gyakorlati bemutatókat, tudományos nagygyűlést tarthat és a békésebb időkben rövidesen ismét rendes bemutató előadásait megtarthatja.

Biztosítjuk a kartársakat, hogy a vezetőség minden tudását és minden energiáját latba veti az egész hazai fogorvosi kar érdekében s ha a kartársak mind öntudatra ébrednek és saját érdekünkben minket ezen munkánkban támogatni fognak, úgy erős a hitem, hogy nem dolgozunk hiába.

Dr. Siklós Armand
titkár.

Utmutató az 112.026—1911 és az 101.595—1912 belügyministeri rende- letek tárgyában.

Mivel a kartársak nagyobb számban fordulnak a technikus-ügyben útbaigazításért az egyesület vezetőségéhez, azért úgy készséggel közöljük azt az alábbiakban a főbb pontokra vonatkozólag.

Az 1911. évi belügyministeri szabályrendelet 4. §-a szerint a fogtechnikus akár vizsgázott, akár nem: „kizárólag csak a fogműves, vagy fogtechnikus, helyiségének megjelölésére pedig a fogművesi vagy fogtechnikusi terem elnevezést használhatja“.

Tilos ennélfogva fogászati gyakorlat, fogorvosi gyakorlat, fogműterem, fogászati műterem, rendelés és bármilyen egyéb elnevezés használata.

A tiltott elnevezés használata a rendelet értelmében kihágásnak minősítettik és hivatalból csakúgy, mint magánfeljelentésre üldözendő.

A följelentés mindenkor az elsőfokú iparhatóságnál teendő, a melyet kisebb helységeekben a főszolgabírói hivatal képvisel, városokban az előljáróság, vagy annak megfelelő rendőrkapitányság. Másodfokú instantia ez ügyben az alispáni hivatal, szabad királyi városokban a polgármesteri hivatal. Harmadfokú instantia minden esetben a kereskedelemügyi minister.

A 18. §. szerint: „A fogtechnikusoknak kiadott jogosítvány országos érvényű ugyan, de az abban megengedett műveletek mindenkor *csak azon a területen végezhető*k, a melyre nézve az illető fogműves törvényszerű igazolványt nyert.“

Ennek értelmében a fogtechnikus *csak ott, azon az egy helyen* folytathat praxist, a hol az iparigazolványa be van jelentve, két helyen pedig a törvény értelmében az be nem jelenthető lévén, ha beigazolható, hogy ez ellen vét, haladéktalanul ellene az elsőfokú iparhatóságnál feljelentés teendő.

Az 1912-ben kiadott, fent idézett számú belügym. rendelet kiemeli, hogy az 112.026/1911. rendelet 6. §-ában megemlített műveletek közül jogosítványos fogtechnikus részére is: „a szájüregnek különösebb sebészi előkészítése feltétlenül kizártnak tekintendő“. Ennélfogva foghúsinjeciókra, úgyszintén kés használatára a szájban joga nincsen, s ilyen esetekben a kihágás ellene szintén megállapítandó.

Tekintve, hogy az 1912. évi belügyministeri rendelet értelmében a kivételes engedély a belügyminister által visszavonható, a törvényhatóság első tisztviselőjének előterjesztésére „ha a fogtechnikus a működésében elkövetett kihágás miatt bírói uton jogerősen elítéltetett“, a kartársak egyenes érdeke, hogy minden egyes esetben a följelentést megtegyék, úgyszintén az, hogy a siker szempontjából az ítéletért a legmagasabb forumig apelláljanak.

Dr. S. A.

A fogtechnikuskérdés az orvosszövetség congressusa előtt.

Egyesületünk *Körmöczy Zoltán* dr. útján az O. O.-Sz. congressusa elé, mely 1913. szeptember 7.-én folyt le Trencséntepliczen, a következő indítványt terjesztette:

Tekintetes Elnökség!

Alulírott több száz magyar fogorvosnak nevében tisztelettel kérem, hogy alábbi határozati javaslat a f. évi szeptember hó 7.-én tartandó XVI. rendes congressusra napirendre tűzessék és ezen javaslatot tárgyaló igazgatótanácsi ülésre a Magyar Fogorvosok Egyesületének képviselőjét meghívni szíveskedjék.

Mondja ki a congressus; hogy:

I. A magyar királyi belügyministernek 112.026/1911. számú rendeletét, a melyben iparosoknak orvosi jogokat ad, nemcsak az egész orvosi karra, hanem a közegészségügyre nézve is károsnak és sérelmesnek tartja.

II. Megállapítja a congressus, hogy a vizsgaengedélyezéseknél a rendeletben megállapított határokat is átlépték. (L. a pozsonyiak panaszát.)

III. Az így gyakorlatra jogosított fogtechnikusok a diplomával rendelkező fogorvosoknál több jogot élveznek, a mennyiben nekik a fogtechnika ipari üzése is jogukban áll.

IV. Követelje a congressus, hogy fogorvosok a saját gyakorlatukhoz szükséges műdarabok készítéséhez technikai segítségemélyzetet minden háborítás nélkül tarthassanak,

külön iparigazolvány váltása nélkül. Megkeresi a Szövetség sűrűsösen a magyar királyi kereskedelemügyi ministert, hogy ezen kérdésben haladék nélkül és félre nem magyarázhatóan a fogorvosoknak ezen jogát statuáló rendeletet bocsásson ki.

V. Megállapítja a congressus, hogy a vizsgázott fogtechnikusok máris visszaélnék az öszkormánynak velük szemben tanusított engedékenységgel, a mennyiben *a)* meg nem engedett szövegezésű czimtablákat, feliratokat, hirdetéseket stb. használnak; *b)* az ipartestület maga tanusítványt állított ki a fogműves ipartestületi tagok részére, és pedig még sokkal furfangosabb szövegezéssel, mint a melynek kiadásától a belügyminister utólag kiadott pótrendeletében elállott.

VI. Tiltakozzék a congressus az ellen, hogy azok részére, a kik az 1911 október hó 2.-a után szerezték iparigazolványukat, avagy a rendeletben előirt vizsgálatra nem bocsájattak, vagy azon megbuktak, újabb vizsga engedélyeztessék; ezért szükségesnek tartja a congressus, hogy ezen kérdés haladék nélkül ne rendeleti, hanem törvényhozási úton rendeztessék, a Szövetség meghallgatásával.

VII. Megkeresi a congressus a belügyi kormányt azon célból, hogy a rendeletnek azon pontját, a mely szerint a gyakorlati jogot nyert fogművestől ezen külön jogosítvány visszaélések esetén „megvonható“, módosíttassék akként, hogy: „megvonandó“.

Tekintetes Elnökség! Ezen határozati javaslatnak indokolása a tekintetes elnökség előtt felesleges; az igazgatótanács és a congressus előtt az indokolást a Magyar Fogorvosok Egyesülete Elnökségének egyik megbizottja fogja — szíves meghívás esetén — előterjeszteni; a tekintetes Elnökség kivánságára azonban azt pótlólag írásban is hajlandók vagyunk bemutatni.

Kartársi üdvözlettel:

Körmöczy Zoltán dr.,
a M. F. E.-nek elnökhelyettese.

A congressus ezen indítvánnyal a következőkben foglalkozott:

Körmöczi Zoltán dr. a fogtechnikusok fogorvosi gyakorlata dolgában előterjesztett indítványát okolja meg. Nem kíván rekriminálni a miatt, hogy a belügyminister 1911. október 2.-i rendelete értelmében iparosembereket kéthónapi tanulás után jogosítanak fogorvosi teendőik végzésére, a mit az orvosok csak hosszas évek és vizsgák után érhetnek el. De legalább annyit kíván, hogy ha a mai helyzetben az orvosoknak nem adnak annyi jogot, mint az orvossá tett fogtechnikusoknak, legalább annyi jogot adjanak nekik, hogy megélhessenek. A fogtechnikusoknak most megvan a fogorvosi joguk, e mellett megvan az ipari joguk, ellenben az orvosoknak a hatóságok már azt a jogukat is kétségbe vonják, hogy a maguk gyakorlatához szükséges műdarabokat saját laboratóriumukban előállíthassák. A rendelet szerint az orvos ezeket csak saját kezével készítheti és a segéd-személyzet alkalmazásában korlátozzák. Sérelmes az is, hogy a rendelet világos rendelkezése ellenére, a rendelet kelte után is adtak még vizsgajogot egyeseknek. A diplomahasználatra vonatkozó tilalmat genialisan játszzák ki a fogtechnikusok. Az ipartestület állít ki számukra gyönyörű diplomát, a melyben az ipartestületi elnök és jegyzői bizonyítják, hogy a vizsgát letette. A rendelet azt mondja, hogy a fogtechnikusok különös jogosítványa, ha jogaikat átlépik, megvonható tőlük. Ez a „megvonható“ igen tág keret, a jogosítvány ilyen esetben feltétlenül „megvonandó“ volna. Az indítvány első pontjától eláll, mert jól tudja, hogy a szövetség keze meg volt kötve, a mikor ebbe a rendeletbe kénytelen volt belenyugodni. A maga részéről azonban ismét deklarálja azt, hogy ez a rendelet sérti a közegészségügyi törvényt, törvényellenes, méltánytalan, igazságtalan az orvosi karra és a közegészségügyre egyaránt sérelmes és káros. (Igaz! Ugy van!)

Balog Albin dr. ezzel szemben a következő indítványt nyújtja be: (Olvassa, de szavait heves ellentmondások elnyomják, mire a szótól eláll.)

Kampis János osztálytanácsos kötelességének tartja, hogy néhány általános felvilágosítással szolgáljon. Mindenekelőtt megjegyzi, hogy mihelyt Körmöczi indítványa a lapban megjelent, a minister rögtön tudomást szerzett róla és a nélkül, hogy bevárta volna a szövetség állásfoglalását, a maga részéről nyomban megtette azt, a mi módjában áll a sérelemek reparálására. Ha egy-két esetben utólag is adtak vizsgajogot, az különös méltányossági szempontból történt. Az a kívánság, hogy az orvosoknak engedessék meg, hogy saját műhelyükben műdarabokat készíthessenek, a kereskedelemügyi minister hatáskörébe tartozik. Megjegyzi, hogy a rendeletbe nem tévedésből került bele az, hogy „készíthetnek“, hanem szándékosan, az ipari hatóság javaslatára. A címhasználat tekintetében a felhozott esetekben a sérelem kétségtelen. Más címet, mint „fogtechnikus“, vagy „fogműves“, a szabályrendelet értelmében nem használhatnak. A mennyiben a fogtechnikusok egy része ez ellen vét, megsértette a szabályrendeletet és alája esik a megtorló rendelkezéseknek. A leghelyesebb, ha az érdekeltek maguk tesznek feljelentést. Hogy ennek a sérelemnek a jövőben elejét lehessen venni, az orvosi kar közreműködésére is számítani kell. Az ipartestületi diplomák épp ilyen sérelmesek. A belügyminister a kereskedelemügyi ministerhez intézett átiratában közölte, hogy ez nemcsak beleütközik a szabályrendeletbe, de egyenesen azt célozza, hogy az ipartestület a kormány intencióját hamisítsa meg. Azért kérte a kereskedelemügyi ministertől, hogy tekintet nélkül arra, milyen álláspontot foglal el ez indítvány tekintetében az Országos Orvos-Szövetség, már most vizsgálja meg ezeket a visszaéléseket és ha ez csakugyan előfordulna, tiltsa el az ipartestületet ilyen tanúsítványok kiadásától és utasítsa a már kiadottak visszavonására. A kereskedelemügyi minister értesítése szerint az előjáróság el is tiltotta az ipartestületet és ez a határozat most van felelősség alatt. A minister, mint harmadfokú hatóság, a mennyiben a felelősség odáig kerülne, szintén ilyen értelemben fog dönteni. A mi a „vonható“ és „vonandó“ közti distinctiót illeti, a minister ezt nem is vette volna fel, ha

nem volna szándékában, hogy komolyan bírálja el a visszaéléseket. Ha egyszerűen „elvonandó“ volna, akkor nem is jehetne szó felülbírálatról. A minister ezzel a jogával tényleg akar élni, de viszont akadhat olyan fogtechnikus is, a ki nek ügye méltányos.

Körmöczy Zoltán a legnagyobb absurdumnak tartja, hogy a mikor az addig tilos műveleteket végző fogtechnikusokat ilyen jogosítványhoz juttatták, akkor ugyanabban a rendeletben az orvosokat, a kik addig jogosan, szabályszerűen végezték e műdarabok készítését, most eltiltják ettől. Ha ez tévedésből történt, még hagyján, de ha szándékos, mint a hogy a ministeri tanácsos említette, akkor tótágast áll minden logika.

Az indítványt a congressus magáévá tette az 1. pont mellőzésével, a melytől az indítványtevő elállott.

HIREK.

A Stomatologusok Országos Egyesülete f. évi szeptember hó 26. és 27.-én tartotta *XVII. köz- és nagygyűlését*, melynek *munkarendje* a következő volt:

1913 szeptember hó 26.-án, pénteken: A választmány ülése. *Közgyűlés:* 1. Elnök megnyitója. 2. Titkár és ügyész jelentése. 3. Pénztáros jelentése. 4. Hivatalos lap szerkesztőjének jelentése. 5. Indítványok. *Szünet után: Prof. Árkövy:* Kritikai vázlat a stomatologia actualis tudományos állásáról.

1913 szeptember hó 26.-án, pénteken délután: Dr. Havas Zsigmond (Nagyvárad): Liquor anaesth. Welin használata 5 éven át a stomatologiai gyakorlatban. *Dr. Székely Károly* (Arad): Mozgó alsó fogak megerősítése. *Dr. Hoff Móricz* (Magyaróvár): A Black-féle rendszer, vetített képekkel. *Dr. Major:* Új szempontok az occlusalis articulatio meghatározásánál műfog-prothesisek eseteiben. *Dr. Frankl:* Rövid bemutatás (foganomaliák). *Dr. Klinger:* Az aranyhidakról és azok helyes előállítási módjáról. *Dr. Dalma* (Fiume): A vak chronicus alveolaris abscessus aetiologiája és terapiája. *Dr. Kozma:* A mozgó alsó metszőfogak egyszerű, de biztos rögzítési módjáról, betegbemutatással. *Dr. Rottenbiller:* Eumidrin a stomatológiában.

1913 szeptember hó 27.-én, szombaton délelőtt: Dr. Höncz (Kolozsvár): Két ritkább alakú fogsérülésről. *Dr. Faisztl:* Beszámoló a londoni XVII. nemzetközi orvosi congressus stomatologiai szakosztálya és az egyidejű „Association Stomatologique Internationale“ működéséről. *Dr. Fiala:* Egy antrum-

műtétmódosítás. (Előzetes közlemény.) *Dr. Rajkovic*: Kontroll-vizsgálatok a gyökcsatorna ramificatiója és a foramen apicale multiplicitása kérdésére vonatkozólag. *Dr. Rottenbiller*: A III. alsó molaris extractiójának kérdése pericoronaritis eseteiben.

1913 szeptember hó 27.-én, szombaton délután: *Dr. Szigeti* (Kecskemét): Cervicalis aranyinlay-sorozat bemutatása betegen. *Dr. Máthé*: Intraalveolaris gyökcsúcs-resectio csaposfogak alkalmazása mellett. (Betegbemutatókkal.) *Dr. Rothman*: A fogconserváló műtétéknél alkalmazandó localis és a nyomási anaesthesiáról, demonstrációkkal betegeken. A pulpa-canalisek tágítása és az obturatio immediata. *Dr. Károlyi* (Wien): a) Az occlusio pathologikus átalakulása caries alveolaris pyorrhoeicánál. b) Technikai hasznos fogások a gyakorlatban (betegeken).

Értesítés! Tisztelettel értesítjük a fogorvos urakat, hogy hivatalos helyiségünket VII., Nagydiófa-utca 27. sz. alól VIII., József-körút 4. sz. alá (Rémi-kávéház, telefon: 20—25 sz.) helyeztük át, hol az állásközvetítést vasár- és ünnepnap kivételével minden este 7—8 óráig intézzük.

A Magyarországi Fogtechnikus-segédék Egyesülete.

Rózsavölgyi Imre gyógyszerész novocain-tonogén keveréket hozott forgalomba csinos fiolákban. Úgy a novocaint, mint a tonogént úgy ismerik kartársaink, mint megbízható készítményeket, s itt csak azt jegyezzük meg, hogy a második ilyenmű készítmény, mely a külföldi anaestheticumhoz a teljesen bevált magyar gyártású tonogént használja. A tonocain, mely eucain β , vagy tropacocainhoz kevert tonogénből áll, szintén igen elterjedt.

LAPSZEMLE.

L'Index Stomatologique. Történelmi visszatekintés.
Dr. Paul de Terra. (Zollikon-Zürich. Province Dentaire, 1913,
No. 8.)

Sokszor folyt már a vita a nemzetközi szakirodalom összeállításának fontosságáról és hasznosságáról és ugyanez a kérdés az 1909-ben tartott berlini V. nemzetközi odontológus-congressus ülésén sok vitának a tárgyát képezte. Különösen szeretném figyelmüket felhívni *Port, André, G. Weber, A. Rédalieu* tanárok értekezéseire, melyek a congressusi kiadványok II. kötetének 665—690. oldalain találhatók.

Kétségtelen, az ily összeállításoknak szükségessége és értéke ugyanazon arányban növekedett, mint maga a fogászati tudomány haladt előre az utolsó tíz esztendőben. Ha arra gondolunk, mi volt a műtőfogászat azelőtt és mi ma, valóban csodálkozva látjuk, mily keveset követeltek azelőtt egy fogorvostól.

Manapság a mi tudományos szakmánk az orvosi, physikai és technikai ismeretek egész lánczosorozata, mely teljességében az általános orvostudománynak csak egy részét képező tudományág. Mit nem követel meg mai napon a tudományos világ egy műtőfogorvostól!? Mit tudtak azelőtt a biológiából, bakteriológiából, a górcsői vizsgálati módszerekről, az antisepsisről, a sérülések kezeléséről, a helyi érzéstelenítésről, a radiographiáról és fénytherapiáról? Mennyire felgyarapodtak ismereteink a fogak belső structuráját és fejlődését illetőleg és ime látható, hogy a fogorvosnak járatos-

nak kell lennie az orthodontia, az összehasonlító boncztan, az embertan, őskortan területén is, ha igényt tart a „modern fogorvos“ címre.

Lépést tartva a theoretikus téren való ismereteink haladásával, látjuk a nagyfontosságú technikai újításokat is: a koronákat, a hidakat, az öntött arany munkákat, az inlay-eket és a porcellán-munkák technikáját.

De a mi legfontosabb az orthodontiai prophylaxisban és a conservatív fogászatban: a gyökkezelés, továbbá a pyorrhoea alveolaris és más chronikus genyedő folyamatok gyógykezelési módjai. Mily különbséget látunk, ha összehasonlítjuk a mai orthodontia rendelkezésére álló módokat és eszközöket az azelőtti fogszabályozó készülékekkel! És végül, mily nagy és nemes munkára nyílik alkalom a műtőfogásznak a kötelező fog- és szájápolásnak az iskolákba való bevezetése révén!

Mindezen előrehaladást figyelembe véve, könnyen érthető, hogy a szakirodalom sem maradhatott vissza és hogy könyvekre és szaklapokra ma sokkal több szükség van, mint a tömeges foghúzások és a régi rossz „dent à pivot“ és a kaucsuk kizárólagos használata idején. Nem volt a régi fogászlapoknak semmi irnivalójuk.

Ha nem csal emlékezőtehetségem irodalmi ismereteimet illetőleg, az első fogászati folyóirat német volt, a „*Der Zahnarzt*“ című havi szemle, melyet 1846-ban alapítottak. A *British Journal of Dental Science* 1856-ban alapították, a *Dental Register* utána jelentkezett (1856). Ezt a *Dental Cosmos* követte 1858-ban.

A *Vierteljahrschrift für Zahnheilkunde* (mai nevén a *Deutsche Monatsschrift*) 1861-ben, a *British Dental Journal* 1879-ben, a *Dental Record* 1880-ban, a *L'Odontologie* 1880-ban, a *Progrès Dentaire* 1884-ben, a *Monde Dentaire* és a *Dental Review* 1886-ban kezdték meg pályafutásukat. Ettől az időtől kezdve sok fogorvosi lap indult meg, különösen az Egyesült-Államokban és ma már számuk a 150-et meghaladja. Néhány folyóirat meg is szűnt időközönként, de mivel mindig újabbak indultak meg, számuk emelkedő.

Láthatjuk ezekből, hogy a műtőfogászati irodalom sokkal tekintélyesebb, mint a fogorvosok zöme azt hiszi. És valóban csak a szaklapok adnak módot az eszmecserékre, a vélemények és ellenvélemények megvitatására és közlésére minden oly kérdésben, mely az újításokra, találmányokra és a kísérleti eredményekre vonatkozik. És mily érdekes és fontos kérdések maradtak megvitatás nélkül a kedvező alkalom daczára!

De miért? Ime az oka: sok folyóiratnak csak igen csekély számú olvasója van, a többi folyóiratnak nyelve idegen azok részére, a kiknek számára készült. Mennyire kívánatos volna ily esetben az *irodalomnak állandó jellegű összeállítása*, mely alkalmat adna a gyakorló orvosnak, főként az olyan fogorvosnak, ki egyúttal irodalmi működést is fejt ki, megismerni ezen czikkeket.

Az ilyen *indexnek* nagy segítségére vannak az irodalmi *rapportok*. De abban, hogy az ily *rapportok* még nem elégségesek, szerintem *Port* professornak igaza van, a mint fentebb említett beszédében kifejtette, hogy ezen *index* és *rapportok* korlátolt sikerének okát abban találja, mivel a *rapportok*at nem becsülik meg értékük szerint és mert a *folyóiratok* jobban fizetik, többre értékelik az eredeti *czikkeket*, mint a *rapportok*at és bíráló ismertetéseket. Ez az eljárás kétségtelenül jogos némely szempontból, de annál inkább meg kell jegyezni, hogy néha sokkal nehezebb egy jó és tökéletes *rapportot*, vagy eredeti *czikk* kritikáját megírni — különösen, ha ez valamely idegen nyelven íródott —, mint részletes *casuistikát* eredeti *czikk* formájában.

Az *Indexnek* is megvan már a maga történelme. Az első ily célú munka, mely 1839—1849-ig terjedő időre vonatkozott, New-Yorkban jelent meg *American Library of Dental Science* cím alatt. További sorozat követte az elsőt a következő évek folyamán.

A legjobb és legmegbízhatóbb [*index* kétségkívül *Port* professoré, de ez is megakadt 1902-ben. A többi *index*, a melyeket maguk a *folyóiratok* hoztak, mint a *L'Odontologie*, *Le Laboratoire*, a *Progrès Dentaires réunis* etc, egyáltalán

nem feleltek meg a mi véleményünk szerint az ily indexhez fűzött igényeknek. Hisz nekünk olyan bibliographiára van szükségünk, a mely kis időközönként megjelenik rendszeresen hogy a már gyakorló orvosok, valamint a növendékek is keresve irodalmi dolgozataikhoz és tanulmányaikhoz az irodalmat, ne legyenek kénytelenek átböngészni az ezen tárgyról szóló eddig megjelent összes könyveket. Az általános orvostudományban ez a hiány már pótolva van.

Csak a műtőfogászat nélkülözte ezt a segédeszközt mindaddig, míg az *Ergebnisse der gesamten Zahnheilkunde* kiadói fel nem ajánlották nekem a *Port*-éhoz hasonló index szerkesztését.

Én szívesen vállalkoztam ezen feladatra, mert ez tetszett nekem és érdekelt is. Ezen folyóirat programját látva, mely a jövőben csak eredeti cikkeket fog közölni, megszüntették a *Revue Analytique* és az *Index* kiadását. A második évben ez a bibliographia ideiglenesen a *Deutsche Zahnärztliche Zeitungban* jelent meg és a harmadik év kezdetétől fogva az *Archiv für Zahnheilkunde* szerkesztősége (amerikai fogorvosok a vi folyóirata Németországban (szerkeszti *Dr. Theo v. Beust*, Drezda) jelentette hajlandóságát az Index Stom. szabályszerű folytatására, mert annak fontosságát felismerte. Az irodalomnak teljes összeállítására minden hónapban egyszer melléklete lesz ezen fogászati lapnak.

Nekem ezen az irodalom összeállítását célzó munkámhoz rendelkezésemre áll 92 fogorvosi szaklap, melyek a világ minden országából érkeznek; és pedig: 24 német, osztrák-német és svájci, 15 francia, belga és svájci, 8 angol, 12 angol-amerikai, 1 angol-ausztráliai, 4 magyar, 1 cseh, 1 lengyel, 3 orosz, 1 holland, 3 olasz, 1 spanyol, 11 spanyol-amerikai, 2 portugál, 2 svéd, 1 norvég, 1 dán. Találtam azonkívül könyvtárakban, mint pl. a *Züricher Museumgesellschaft*-ében, több mint 200 újságot, folyóiratot, orvosit és physikait, németet, francziát, angolt és angol-amerikait és olaszt. Ime, elég anyagom van egy teljes összeállításához.

Az indexben lesz 25 csoport s néhány alosztály; a legújabb irodalom összeállítására; de megtörténhetik, hogy néha

egyik vagy másik cikk egy kissé post festum fog felsorol-
tatni, mert címe nem az eredeti munkából, hanem egy rap-
portból lesz véve, de ez rendszerint csak az orvosi lapokkal
történik.

A címek rendszerint az eredeti munkákra és az össze-
gyűjtött különböző orvosi és fogorvosi lapokban közzétett
értekezésekre vonatkoznak; de csak riportként közölve;
ezenkívül megemlíti az Index a némileg fontosabb művek
fordításait is, még az idegen nyelvű lapok cikkeinek fordí-
tásait is, épp úgy jelezni fogja az új könyveket, kivéve az
újabb kiadásokat, a különlenyomatokat és az olyan cikke-
ket, melyek valamely folyóiratban már megjelentek.

Jobbnak látom mellőzni a havi ABC-registert, mert a
csoportonként való beosztás, tekintve az index relativ kis ter-
jedelmét, tökéletesen elegendő lesz, hogy ott közvetlenül és
könnyen meg lehessen találni a keresett cikket. De az év
végén lesz a lapban egy összefoglalás, a szerzők összefog-
lalása is, mely jelezni fogja a neveket, a vonatkozó csoportot
és számot is.

Sok üdvözlő levelet kaptam ezen két év alatt s ezek
meggyőztek arról, hogy az indexet igen sok kartársam fontos
mellékletnek tartja.

Tartalmának helyessége és megbízhatósága, csoportbe-
osztásának könnyű áttekinthetősége és azon körülménynél
fogva, hogy a cikkek az eredeti nyelven jeleztetnek — ha
idegen nyelvről van szó, fordítás kíséretében —, továbbá egy
összefoglalással, mely jelzi a csoportot és alosztályt, németül,
franciaul, angolul, egy folyóirat, mely kb. 300 cikket tar-
talmaz, tekintve az Index olcsó árát is, a mely az *Archiv für
Zahnheilkunde* előfizetőinek ingyen fog megküldetni, azt hisz-
szük, hogy az Index Stomatologicus kétségen kívül határo-
zottan erős positiót fog magának teremteni, mert minden
fogász és műtőorvos mihamarabb be fogja látni, hogy annak
rendszeres olvasása és használata megfizethetetlen.

Fordította K. Z. dr.

Dr. Radnai Sándor

fogtechnikai labororiuma

Budapest, VII., Baross-tér 20. szám.

Telefon József 513.

Telefon József 513.

Kivonat az árjegyzékből.

Kaucsuk-munkák.

Igen ajánlom felső daraboknál a „Reform“-kaucsuk-lemezeket. Igen szépek, könnyűek, hasonlíthatatlanul ruganyosabbak mint az ú.n. sima darabok. Hasonlítanak a préselt aranylemezdarabokhoz.

1 fog ára kaucsuk-lemezen --- kor. 3.—
Minden további fog --- „ 2.20

Arany koronamunkák 23 kar. aranyból.

Metsző-, szemfog- s praemolaris-koronák kor. 9.—
Molaris-korona --- „ 11.—
Egyszerű arany csaposfog --- „ 8.—

Olcso fém munkák Germánia-fémből, aransárga színű, szájban nem oxydálódik, igen szép, szegényebb sorsú patienséknél igen ajánlható.

Metsző-, szemfog- és praem.-koronák kor. 4.—
Molaris-korona --- „ 5.—
Germánia csapfog --- „ 5.—

Germánia-munkáknál nem oxydálódó arany forrasztó lesz használva.

Öntések: Aranylemezék öntéséhez 18 karátos arany, híd munkák öntéséhez 23 kar. aranyat használunk.

Anyagár lemezekhez grammonként --- kor. 3.50
Lemez öntése --- „ 15.—
Anyagár hidak öntéséhez grammonként --- „ 4.—
Öntése fogaként --- „ 5.—

Laboratoriumom csakis a legjobb anyagból, legszolidabb kivitelben készült munkákat szállít. Vidéki rendelések érkezés napján készülnek el és ugyanaz nap szállíttatnak. Szakmabeli felvilágosítással mindenkor rendelkezésére állok a t. kolléga uraknak.

Kollégialis üdvözlettel

Dr. Radnai Sándor.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

HIVATALOS RÉSZ.

Figyelmeztetés.

Figyelmeztetjük kartársainkat, hogy azok, *kiknek neve nincs azon tagnévsorban*, melyet jelen számunkban közlünk, a Fogorvosi Szemlének következő számát csak azon esetben kapják meg, ha addig az alapszabályok által előírt módon *tagjaink sorába felvették magukat.*

Kartársi üdvözlettel

a kiadóhivatal.

Pályázati hirdetmény.

A „Fogorvosi Szemlé“-nek 1912. évi márczius, június, szeptember deczember és 1913. évi bármely számában megjelenő eredeti cikkek legkiválóbbja 200 korona pályadíjat nyer. A pályázásra való igény külön bejelentése felesleges.

Az összes megjelent cikkek között a birálatot a Magyar Fogorvosok Egyesületének választmánya fogja meg-ejteni és a pályadíjat az érdem szerint legkiválóbbnak, vagy két aránylag legjobbra felosztva, 100—100 koronában fogja odaitélni.

A M. F. E. választmányának megbízásából:

Dr. Körmöczy Zoltán,
szerkesztő.

A Magyar Fogorvosok Egyesületének alapszabályai.*

1. §. Az egyesület czíme: *Magyar Fogorvosok Egyesülete.*

Székhelye Budapest.

2. §. Az egyesület célja a fogorvosi érdekek előmozdítása; a fogászat és az orvostudomány ezzel összefüggő részeinek művelése észlelésekkel, kutatásokkal; a kar társadalmi érdekeinek és tekintélyének megóvása és fejlesztése.

3. §. Ezen cél betöltésére az egyesület részletes eszközei a következők:

A) Gyűlések tartása, melyeknek tárgya:

a) a fogászat körébe vágó tudományos előadások és fölött tartott eszmecserek;

b) a fogászatot érdeklő találmányok és fölfedezések tudományos és gyakorlati értékének megvitatása;

c) gyakorlati esetek bemutatása és az e felett meginduló eszmecserek;

d) azon módoknak közös meghatározása, melyek szerint a fogorvosi kar érdekei megóvandók.

B) Tudományos szaklap kiadása, szakgyűjtemény és könyvtár alapítása.

4. §. Az egyesület tagjai lehetnek rendes, alapító, levelező és tiszteletbeli tagok.

* Tervezet, a melyet az 1913 szept. 25.-én tartott közgyűlés elfogadott és a melyre most a belügyminister jóváhagyását kéri.

5. §. Rendes tag lehet mindenki, a kinek Magyarországon orvosi gyakorlatra jogosító orvosdoktori diplomája van, orvosethikai szempontból kifogás alá nem esik, a kit egy tag ajánlatára a választmány rendes tagul elfogad.

A felvételt megtagadó határozat a kézbesítéstől számított 8 napon belül közgyűléshez megfelelbezhető.

6. §. A rendes tagok a belépés és kilépés idejére való tekintet nélkül legalább három évre évenként 10 korona tagdíjat kötelesek az egyesület pénztárába fizetni.

A tagdíjjal hátralékos tagokat a választmány a tagok sorából törölheti. A kilépés az elnökségen írásban bejelentendő.

Az egyesületi év a naptári évvel összeesik.

7. §. A rendes tagság megszűnik, ha a tag kilépését bejelenti, ha közgyűlésen kétharmad szótöbbséggel kizárják, avagy ha a tag elhal, mely legutóbbi esetben az egyesület irányában minden kötelezettsége megszűnik.

8. §. Alapító tag az, a ki egyszer és mindenkorra 200 korona alapítványt tesz, ha ezen adományt a választmány elfogadja. Ezen összegek gyümölcsözőleg helyeztetnek el s csak a belőlük származó jövedelem fordítható az egyesület céljaira.

9. §. A rendes, valamint az alapító orvosdoktor tagoknak az üléseken egyenlő szólási, szavazási, választási és indítványozási joguk van.

10. §. Levelező vagy tiszteleti tagok lehetnek azon külföldi orvosdoktorok, kiket a közgyűlés ilyenekül bármely tag ajánlására a közgyűlés kétharmad szótöbbséggel megválaszt és a magy. kir. belügyministerium ezt jóváhagyja.

11. §. A levelező és tiszteleti tagoknak a tudományos üléseken szólási és előadói joguk van.

12. §. Az egyesület ügyeit a tisztikar és a választmány vezeti.

13. §. A tisztikart alkotják: elnök, elnökhelyettes, két alelnök, két titkár, két jegyző, pénztáros, ellenőr és gazda. Megbízatusuk két évre szól. A lelépők újra választhatók.

14. §. A választmány 20 tagú. A megbízás egy évre szól. A kilépők újból választhatók. A tisztikar hivatalból tagja a választmánynak.

15. §. Az elnök képviselője az egyesületnek a hatóságokkal és egyes személyekkel szemben: aláírja az egyesületet illető okmányokat; üléseken elnököl, teljesíti az utalványozásokat és azokat a választmánynak utólagosan bejelenti.

16. §. Az elnökhelyettes és a két alelnök ugyanazon jogokkal vannak felruházva, mint az elnök, ennek távolléte, illetőleg bárminemű akadályoztatása esetén.

17. §. Az I. titkár végzi az egyesület levelezéseit. Gondoskodik az elnökséggel egyetértve az ülések tárgysorozatának összeállításáról. Ő a választmány előadója a közgyűlés előtt, mely elé évi kimutatást terjeszt az egyesület működéséről. A II. titkár az I. titkárt ennek távolléte, illetve bármiféle akadályoztatása esetén helyettesíti.

18. §. A jegyzők vezetik az ülések jegyzőkönyveit s a titkárt távolléte és akadályoztatása esetén helyettesítik.

19. §. A pénztáros kezeli a pénztárt, átveszi a befolyt összegeket. Elnöki és választmányi utalványokat kifizet. Köteles rendes pénztárkönyvet vezetni és az elnök, ellenőr vagy a választmány kívánatára bármikor felmutatni. Köteles a közgyűlésnek a zárszámadást bemutatni, és ha ez a számvizsgálók által is rendben találtatott, felmentvényt igényelhet.

20. §. Az ellenőr köteles ügyelni, hogy a tagok évi járulékaik és az egyesület egyéb jövedelmei pontosan beszedeszenek. Ellenőrzi a pénztárnokot és pénztári könyveket. Aláírja a pénztári okmányokat.

21. §. A gazda gondoskodik ülésteremről és az egyesület tárgyi szükségleteiről; örökdi az egyesület ingó és ingatlan vagyona felett; az üléseken a házigazda szerepét viseli.

22. §. A választmány ülést tart, ha azt az elnök, vagy 5 választmányi tag szükségesnek találja.

23. §. A választmány határozatképes, ha az elnökön kívül 7 tagja az ülésen megjelenik. Határozatképtelenség esetén a 8 nap

mulva összehívandó új választmányi ülés tekintet nélkül a jelenlevők számára, határozatképes.

24. §. A választmány előkészíti az ülések anyagát, a közgyűlésnek előterjesztéseket tesz és sürgős ügyekben a közgyűlés utólagos jóváhagyása mellett intézkedik. Új tagokat felvesz.

25. §. A választmány üléséről jegyzőkönyv vezetendő.

26. §. Rendes közgyűlés minden év január havában egyszer tartandó. A közgyűlést az elnök, akadály esetén az elnökhelyettes, az alelnök vagy a választmány hívja össze oly időben, hogy a tagok értesítése és a közgyűlés között 14 napi időköz maradjon. Önálló indítványok 8 nappal a közgyűlés előtt írásban bejelentendők.

A közgyűlés napjáról a tagok körlevél útján külön-külön értesítetnek.

A közgyűlés tárgyai a következők:

1. két tag választása a jegyzőkönyv hitelesítésére;
2. a titkár és pénztáros évi jelentése;
3. a számvizsgáló-bizottság jelentésének felolvasása és a felmentvény megadása;
4. háromtagú számvizsgáló bizottság választása;
5. a választmány és a tagok indítványa felett való határozathozatal.

Tagkizárási indítvány csak az esetben tárgyalható a közgyűlésen, ha előzőleg 8 nappal az elnökségen írásban bejelentett; kizárás felett a szavazás titkos.

6. A tisztikar és választmány választása, mely általános szótöbbséggel történik;

7. felebbezések a választmány határozata ellen;

8. az évi költségvetés megállapítása.

27. §. A közgyűlés határozatképes, ha legalább 20 tag van jelen. A határozatok általános szótöbbséggel hozatnak. Egyenlő számú szavazatok esetén az elnök szavazata dönt. Ha elegendő számú tag nem jelent meg, a 14 nap mulva egybehívandó közgyűlés — tekintet nélkül a jelenlevők számára — határozatképes.

28. §. Rendkívüli közgyűlés mindenkor egybehívandó,

ha az elnökség szükségesnek tartja, vagy legalább 10 rendes tag kívánja.

29. §. Az alapszabályok módosításához a jelenlevők általános szótöbbsége kívántatik meg és csak a közgyűlésen történhetik meg. Az ezt célzó indítványok okadatolással együtt 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökségnek írásban bejelentendők, mely azokat a választmány véleményével együtt a közgyűlés elé terjeszti. Minden alapszabályváltoztatás a magy. kir. belügyministerium jóváhagyását igényli.

30. §. Az egyesület feloszlásához az összes tagok kétharmad részének hozzájárulása szükséges. Az egyesület vagyont a feloszlató közgyűlés hasonczélú avagy jótékony orvosi egyesület javára fordítja. Alapító tagok betéteiket visszakövetelhetik. Az egyesület feloszlását, úgyszintén a vagyon hova fordítását illető határozat a magy. kir. belügyministerium jóváhagyása előtt nem foganatosítható.

31. §. Az egyesület feletti felügyeletet a magy. kir. belügyministerium gyakorolja. Azon esetben, ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott célzt vagy eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, az állam vagy az egyesület tagjainak egyéni s vagyoni érdekeit veszélyeztetné, a belügyministerium által haladéktalanul felfüggeszhető és a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is osztható vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb betartására különbeni feloszlítás terhe alatt kötelezhető.

Budapest, 1913 szeptember 12.

Dr. Siklós Armand
titkár.

Dr. Szabó József
elnök.

Dr. Körmöczy Zoltán
elnökhelyettes.

Jegyzőkönyv az 1913 szeptember 12.-én tartott választmányi ülésről.

Elnök: Szabó.

Jegyző: Radó.

Jelen vannak: Szabó, Gadányi, Frommer, Schwarz, Siklós, Szántó, Radó, Görög, Körmöczy.

Elnök: Megnyitja az ülést. Tárty: az alapszabálymódosítás és a közgyűlés előkészítése. Felkéri a titkárt, hogy az alapszabálymódosításra vonatkozó előterjesztését adja elő.

Siklós: Az első módosítás a 6. pontra vonatkozik oly értelemben, „hogy rendes tagok legalább 3 évre évenként 10 korona tagsági díjat fizetnek. A tagdíjjal hátralékos tagokat a választmány a tagok sorából törölheti.“

Elnök: Megállapítandó, hogy az egyesületi év január 1-től január 1-ig tart.

Titkár: A 14-ik pontnál 2 alelnök és 2 titkár veendő fel.

Elnök: Kivántatik, hogy a választmány minden év végén cseréltessek. Elfogadtatik.

Titkár: 16. pontnál: az elnöknek jogában áll 100 koronán túl terjedő kiadásokat is utalványozni. 17. pontnál „két alelnök“, 18. pontnál „I. titkár“. A II. titkár az I. titkárt helyettesíti.

Elnök: Kérdi, kinek van kifogása a tagdíjmelés ellen? Megállapítja, hogy a jelenlevők egyhangúlag, a távollevők közül Berger, Lippe, Láng, Landgraf, Bányai, Lichtmann, Salamon, a tagdíj felemelését elfogadják.

Elnök: Indítványozza, hogy a módosított alapszabályok kinyomtatandók és a tagokkal még a közgyűlés előtt közlendők. *Elfogadtatik.*

Elnök: Következik a közgyűlés előkészítése.

Titkár: Indítványozza, hogy a közgyűlés szeptember 25.-én $\frac{1}{2}$ 7 órakor legyen a poliklinikán. Targysorozat az alapszabályokban meghatározva. Módosítások: a 2-ik pontnál: a titkár évi jelentése . . . és a pénztárosi jelentés. 5-ik pontnál a választmány javaslata a tagdíj felemelése és az alapszabályok módosítása ügyében.

Elnök : A számvizsgáló bizottság tagjai : Fuchs, Körmőczi, Siklós értesítendők.

Elnök : Indítványozza, hogy az alapszabály módosításban a 26. ponthoz felveendő: „önálló indítványok a közgyűlés előtt 8 nappal írásban bejelentendők“. Rendes közgyűlés minden év januárjában egyszer tartandó. *Elfogadtatik.*

A tisztikar és választmány megválasztása ügyében a választmány a régieket ajánlja.

Elnök a választmányi ülést bezárja.

Jegyzőkönyv az 1913 szeptember 25.-én tartott választmányi ülésről.

Elnök : Szabó.

Jegyző : Radó.

Jelen vannak : Szabó, Körmőczi, Lichtmann, Frommer, Berger, Fried, László, Radó, Siklós, Schmidt, Vajna, Fuchs, Brück, Lippe.

Elnök megnyitja az ülést. A mult választmányi ülés elhatározta, hogy a tisztikar mandátuma 3 évre szóljon. Ezt soknak találja és azt ajánlja, hogy a megbízás 2 évre szóljon. A választmány mandátuma 1 évre szóljon.

Fried : A választmány megbízatása 2 évre szóljon.

Lichtmann szintén a 2 év mellett van, úgy hogy a fele esztendőnként kicseréltessék.

A választmány az *elnök* indítványát fogadja el.

Elnök : Következik Frommer indítványa, mely szerint az elnökség felhatalmaztatik a fogtechnikus-ügygyel kapcsolatos minden intézkedésre a választmány utólagos jóváhagyása mellett. *Elfogadtatik.*

Elnök : Következik Siklós indítványa, a mely szerint esetleges strike esetén minden tag kötelességének tartsa technikai munkáját a vezetőséggel úgy lebonyolítani, hogy az a kar fontos összérdekének megfelelően. *Elfogadtatik.*

Elnök jelenti, hogy Körmőczi elnökhelyettesi tiszteről lemondott. A választmány a lemondást nem fogadja el.

Elnök a választmányi ülést bezárja.

Jegyzőkönyv az 1913 szeptember 25.-én tartott közgyűlésről.

Elnök: *Szabó.*

Jegyző: *Radó.*

Elnök megnyitja az ülést. Meg kell emlékeznie arról a férfiúról, a ki igazán válságos időben vezette az egyesület ügyeit és ezt eléggé nem méltatható buzgalommal tette, holott sok személyes invektívában volt része. Ez a férfiú Landgraf Lőrincz. Az egyesület ezen működéséért mindig hálás lesz.

A mult választmányi ülések egyike meghatalmazást adott az elnökségnek, hogy a technikusok túlkapásai ellen a ministeriumoknál eljárjon. *Körmöczi*, mint egyesületünk képviselője a trencséntepliczi congressuson ugyanezt tette, s ezért a technikusok részéről minősíthetetlen durva támadásban részesült. A megnyugvást kartársai becsülésében találja meg.

Konstatálja, hogy jelen közgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri *Illés* és *Farkas* kartásakat.

Körmöczi: Bármennyire is jólesik neki a kartársak megbecsülése, de ő ezzel nem elégszik meg, hanem az inzultusért bírói úton is elégtételt vesz.

Elnök: Következik a titkári jelentés.

Siklós felolvassa a jelentést.

Elnök: A titkári jelentésből kitetszik, hogy nehéz küzdelmünkben eredményt is értünk el. Célunk a jövőben az, hogy ügyünk törvényhozási úton rendeztessék. A míg azonban ez megtörténik, célunk először: pótrendelet kibocsájtása a minister részéről, hogy miként köteles magát címezni a technikus, továbbá hivatalos állásokba ne neveztessenek ki technikusok és végül mi orvosok háborítatlanul végezhesük technikai munkánkat. Eddig sikerült keresztülvinni, hogy az ipartestület által kibocsájtott diplomák bevonattak és hogy a szabadkai munkásbiztosító pénztártól ígéretet kaptunk, hogy technikust nem fogadnak el hivatalos állásban.

Kíván valaki a jelentéshez hozzászólni?

Fried: Az O. St. E. részéről egyesületünk jóakaratot sohasem talált, sőt ellenkezőleg. Indítványozza, hogy ez a passzus a titkári jelentésből kihagyassék. Megemlíti, hogy a budapesti betegpénztárnál is fogtechnikusok működnek. Indít-

ványozza, hogy az elnökség Friedrich tanár urat kérje fel ezen anomália megszüntetésére.

Körmöczi: A titkári jelentésből kihagyni nem lehet semmit. Indítványozza, hogy a titkárnak jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék meg és erről jegyzőkönyvi kivonatban értesítendő. Elfogadtatik.

Kozma: Fried téved; Árkövy tanár úr a M. F. E.-vel szemben mindig jóakaratot tanúsított. Ő csak azt akarta, hogy a St. E. tisztán a tudományos dolgokkal, míg a M. F. E. a kari érdekekkel foglalkozzék.

Elnök: Ő sem látta jelét annak, hogy a testvéregyesület ne járt volna el jóakarattal a M. F. E.-vel szemben.

Következik a pénztárosi jelentés.

László: Az egyesület jövedelme a tagdíj, a lap és a kamatok. Tagdíjból befolyt 498 korona, a lap jövedelme 697 korona, 1477 korona activa van. Kéri a felmentvényt.

Elnök kéri a számvizsgáló bizottság jelentését.

Körmöczi előadja a jelentést. Indítványozza, hogy a pénztárosnak a felmentés megadassék és működéséért köszönet szavaztassék.

Elnök: Következik a számvizsgáló bizottság kijelölése.

Lichtmann: A számvizsgáló bizottság egyik tagja a választmány tagja legyen.

Elnök: A számvizsgáló bizottságba ajánlja Zólyomi, Engel és Szántó kartársakat. Elfogadtatik.

Elnök: Következik a választmány javaslata a tagdíj felemelése ügyében.

Titkár indítványozza, hogy addig is, míg az alapszabálymódosítás jóváhagyatik, az 1914. évre is 10 korona legyen a tagdíj. Elfogadtatik.

Elnök: Következik az alapszabálymódosítás.

Titkár ajánlja, hogy a választmány megbízatása 1 évre, a tisztikaré 2 évre szóljon.

Lichtmann: A választmány megbízatása is 2 évre szóljon.

A közgyűlés a titkár indítványát fogadja el.

Körmöczi a 24. ponthoz módosítást ajánl: a választmány

határozatképes, ha a választmány egyharmada jelen van. „A tisztikaron kívül“ kihagyassék.

Lichtmann a következő módosítást ajánlja: a választmány határozatképes, ha az elnökön kívül 7 tag van jelen.

A közgyűlés *Lichtmann* indítványát elfogadja.

Elnök: A 15. pontból kihagyandó: „valamint minden lelépő tisztviselő addig, míg közvetlen hivatalbeli utódja az általa letett tisztséget viseli“. Elfogadtatik.

Elnök: Következik a tagok indítványa.

Titkár: *Frommer* indítványt nyújtott be, mely szerint: adjuk meg a felhatalmazást az elnökségnek a fogtechnikus ügygyel kapcsolatos minden intézkedésre a választmány utólagos jóváhagyása mellett. Elfogadtatik.

Siklós indítványa: Mondja ki a közgyűlés, hogy bármely pillanatban, ha a vezetőség szükségesnek fogja tartani, tekintse minden tag becsületbeli kötelességének az értesítés után azonnal a technikai munkálatokat átmenetileg a vezetőséggel karöltve úgy lebonyolítani, a hogy az a kar fontos összérdekének megfelel. Elfogadtatik.

Elnök: Következik a tisztikar és a választmány megválasztása. A választmány azt ajánlja, hogy a jelenlegi tisztikar és választmány még egy évig megmaradjon. Elfogadtatik.

Elnök az évi költség megállapítása után a közgyűlést bezárja.

Dr. Remmler-féle tubus-készítmények

Arzén-paszta. Kobalt-paszta. Mumificáló paszta.
 Depurációs paszta. Trikresol-formalin-paszta és
 oldat. Xeroform-paszta. Továbbá: Pulpaczement.
 Zinkoid-czement. Arany-, ezüst- és rézamalgam.
 Különféle guttaperchák. Praecisiós lenyomati
 massa. Gelatin-töltőtubus. Superior bázislapok stb.

Ausztria-Magyarországi főraktára a

„PHARMACIA“ Dental-depotja, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 40

Nagy árjegyzék gratis franko.

Telefon: József 28—06.

Telefon: József 28—06.

Egyesületünk ez idei vezetősége.

- Elnök: Dr. Szabó József (József 1—65)
 Elnökhelyettes: Dr. Körmöczy Zoltán (József 78)
 Alelnökök: { Dr. Bilaskó György (78—60)
 { Dr. Klinger Zsigmond (38—82)
 I. titkár: Dr. Siklós Armand
 II. titkár: Dr. Schmidt László (29—29)
 I. jegyző: Dr. Radó Mór (107—90)
 II. jegyző: Dr. Brück Béla
 Pénztáros: Dr. László Mór (József 3—83)
 Ellenőr: Dr. Fuchs Sándor
 Gazda: Dr. Radnai Sándor (József 5—13)
 Ügyész: Dr. Schmidt Sándor (107—68)

Választmány:

- | | |
|-------------------------------|-----------------------------|
| Dr. Abonyi József (4—42) | Dr. Láng Ignác (104—83) |
| Dr. Berger Ferenc | Dr. Lippe Mór |
| Dr. Erdős Emil (169—86) | Dr. Propper Miksa (119—13) |
| Dr. Fried Samu (6—65) | Dr. Rothman Ármin (94—99) |
| Dr. Frommer József (108—34) | Dr. Salamon Henrik |
| Dr. Gadány Lipót (82—03) | Dr. Vajna Vilmos |
| Dr. Görög Adolf | Dr. Szántó Ármin |
| Dr. Halász Henrik (Miskolcz) | Dr. Lichtmann Samu (139—72) |
| Dr. Landgráf Lőrincz (159—58) | Dr. Bányai Sándor (132—94) |
| Dr. Schwartz Samu (44—44) | |

Budapesti tagok névsora :

- 1 Dr. Apáthy Jenő, József-körút 53
 Dr. Árkövy József r. tanár, Váczi-utcza 65
 Dr. Baitrok József, Szilágyi Dezső-tér 5
 Dr. Balassa Béla, Teréz-körút 8
 Dr. Balázs Manó, Teréz-körút 37
 Dr. Balogh László, József-körút 28
 Dr. Balogh Jenő törzsorvos, Héderváry-út 5
 Dr. Bányai Sándor, Andrássy-út 48 (123—94)
 Dr. Berger Ferencz, Deák Ferencz-utcza 14
- 10 Dr. Bernáth Ödön, Fehérvári-út 19/b (154—71)
 Dr. Biró Mór, Kazinczy-utcza 55 (156—81)
 Dr. Biró Ödön, Rákóczi-út 29
 Dr. Bilaskó György, Kecskeméti-utcza 14 (78—60)
 Dr. Binét Manó, Rákóczi-út 38
 Dr. Bonyhárd Mór, Erzsébet-körút 2
 Dr. Brück Béla, Nagymező-utcza 19
 Dr. Barát Gizella, Párisi-utcza 1 (82—35)
 Dr. Csilléry András, Baross-utcza 28 (József 473)
 Dr. Dalnoky Viktor, Andrássy-út 32 (104—54)
- 20 Dr. Engel Brunó, Teréz-körút 32
 Dr. Erdős Emil, Régiposta-utcza 5 (169—86)
 Dr. Etienne Károly, Gyár-utcza 20
 Dr. Faisztl Ferencz, Üllői-út 36
 Dr. Farkas Artur, Erzsébet-körút 16
 Dr. Fleischer Elemér, Eskü-út 5 (163—87)
 Dr. Forgách Aladár, Párisi-utcza 2 (131—32)
 Dr. Fried Samu, Erzsébet-tér (6—65)
 Dr. Friedmann Izidor, Rákóczi-út 57 (102—74)
 Dr. Frommer József, Andrássy-út 47 (108—34)
- 30 Dr. Fuchs Sándor, Rákóczi-út 19
 Dr. Fejes Béla, Dohány-utcza 90
 Dr. Feles Adolf, Semmelweis-utcza 4 (75—69)
 Dr. Gadány Lipót, Erzsébet-tér 3 (82—03)
 Dr. Garai Jenő, Bálvány-utcza 4 (118—40)
 Dr. Gmelin Ottó, József-körút 76—78 (140—95)

- Dr. Gobbi Károly, Kötő-utca 6
 Dr. Görög Adolf, Erzsébet-körút 9—11
 Dr. Hállay Károly, Egyetem-utca 9
 Dr. Hattyasy Lajos m.-tanár, Szervita-tér 4
 40 Dr. Hollósy Ede, József-körút 38
 Dr. Illés Márton, Erzsébet-körút 50
 Dr. Kanitzer Ignác, Kálvária-tér 16
 Dr. Keref Oszkár, Kecskeméti-utca 6 (111—18)
 Dr. Kasztriner Árpád, Nefelejts-utca 42
 Dr. Klein Márkus, Külső Soroksári-út 70 (141—91)
 Dr. Klein Menyhért, Erzsébet-körút 27
 Dr. Klinger Zsigmond, Gizella-tér 3 (38—82)
 Dr. Kovács Soma, Erzsébet-körút 42
 Dr. Kozma Antal, Semmelweis-utca 5 (112—02)
 50 Dr. Körmöczy Zoltán, József-körút 23 (József 78)
 Dr. Krausz Oszkár, Ferencziek-tere 7
 Dr. Landgráf Lőrincz, Károly-körút 24 (159—58)
 Dr. Láng Ignác, Kálmán-utca 15 (104—83)
 Dr. László Lajos, Podmaniczky-utca 2 (170—25)
 Dr. László Mór, Erzsébet-körút 1 (József 3—83)
 Dr. Leoka Jeromos, Margit-körút 1
 Dr. Lichtmann Samu, Király-utca 77 (139—72)
 Dr. Lippe Mór, Zrinyi-utca 17
 Dr. Lusztig Zsigmond, Klauzál-tér 9
 60 Dr. Major Emil, Arany János-utca 33 (172—30)
 Dr. Marikovszky György, Üllői-út 3
 Dr. B. Máthé Dénes, József-körút 43
 Dr. Morelli Gusztáv, Váczi-utca 46 (127—19)
 Dr. Nemes Jenő, József-körút 26
 Dr. Nobl Adolf, Hársfa-utca 31
 Dr. Pál Gyula, Széna-tér 7
 Dr. Pláner József, Eötvös-utca 24
 Dr. Propper Miksa, Erzsébet-tér 18 (119—13)
 Dr. Raáb Manó, Teréz-körút 21 (116—35)
 70 Dr. Rácz Jenő, Andrássy-út 33
 Dr. Radó Mór, Erzsébet-körút 28 (107—90)
 Dr. Rajkovich Mihály, Mária-utca 52

- Dr. Reichl P. Pál, Fő-utcza 20
 Dr. Reinitz Miksa, Erzsébet-körút 23 (24—34)
 Dr. Rothman Ármin m.-tanár, Podmaniczky-utcza 17
 (94—99)
 Dr. Ság Sándor, Király-utcza 70 (7—13)
 Dr. Sági Ignác, Jászberényi-út 4
 Dr. Salamon Henrik m. tanár, Erzsébet-körút 56
 Dr. Sándor Samu, Bank-utcza 2 (48—61)
 80 Dr. Seligmann Emil, Károly-körút 3
 Dr. Siklós Armand, Papnövelde-utcza 10
 Dr. Schmidt László, Andrásy-út 29 (29—29)
 Dr. Schürger Adolf, Mária-utcza 19 (J. 38—52)
 Dr. Schwarcz Lipót, Király-utcza 73
 Dr. Schwarcz Samu, Rákóczi-út 68 (44—44)
 Dr. Strélinger Viktor, Rákóczi-út 12 (177—62)
 Dr. Szabó József m.-tanár, József-körút 37—39
 (József 1—65)
 Dr. Szántó Ármin, Erzsébet-körút 21
 Dr. Szász Géza, Andrásy-út 49
 90 Dr. pókakeresztúri Székely Gábor, Baross-utcza 21.
 Dr. Székely József, Lipót-körút 29
 Dr. Szirtes Alajos, Múzeum-körút 18
 Dr. Thébusz Béla, Kecskeméti-utcza 5
 Dr. Tolnay Bertalan, Kálvin-tér 5 (137—79)
 Dr. Vajna Vilmos m.-tanár, Kossuth Lajos-utcza 14
 Dr. Vladár József, Batthyányi-utcza 2
 Dr. Walheim Béla, Ferencz József-rakpart 27
 Dr. Wein Dezső, Ferencz József-rakpart 13—15
 Dr. Weingruber Ármin, Gizella-tér 2
 100 Dr. Weresmarthy Ödön, Koronaherczeg-utcza 11
 (116—42)
 Dr. Weisz Mihály, Király-utcza 77
 Dr. Zólyomi Adolf, Dalszinház-utcza 8

Vidéki tagok névsora:

- Dr. Antal Mihály, Nagyszombat (Pozsony m.)
 Dr. Auerbach Lajos, Rozsnyó (Gömör m.)

- Dr. Baky Endre, községi ügyvezető és tb. járásorvos,
Ócsöd (Békés m.)
- Dr. Balázs Ármin, Alsókubin (Árva m.)
- Dr. Barta Béla, Nagykőrös
- Dr. Bartók József, Dés
- Dr. Bellák Gyula, Salgótarján (Nógrád m.)
- 110 Dr. Berényi Sándor, Nyitra
- Dr. Berdach Henrik, Lugos, Templom-u.
- Dr. Berkes Dezső, Szeged, Petőfi Sándor sugárút 31
- Dr. Brett Gusztáv, Kúnszentmiklós
- Dr. Bihari Jenő ezredorvos, Debreczen, Hatvan-utca 2
- Dr. Bölcsházy Béla, m. kir. honvéd ezredorvos, Lugos
- Dr. Bruszt Lázár, Baja
- Dr. Cserey Zsigmond, Déva
- Dr. Dalma Dezső, Fiume, Via municipio 1.
- Dr. Deák Imre, Ujvidék
- 120 Dr. Deutsch Miksa, Rimaszombat
- Dr. Dezső Gyula, Versecz
- Dr. Dobó Dezső, Debreczen
- Dr. Drechsler Miksa, Pozsony, Vásártér 24
- Dr. Dukesz József, Nagybecskerek
- Dr. Endrei Ármin, Makó
- Dr. Erdélyi Miksa, Szatmár
- Dr. Eibenschütz Emil, Sárvár (Vas m.)
- Dr. Fischer Ágoston, Detta (Torontál m.)
- Dr. Frankl Áron, Kiskunhalas
- 130 Dr. Frankó József, Nagyvárad, Rákóczi-út Rimóczy-ház
- Dr. Freiburger Lajos, Szombathely, Király-utca 1
- Dr. Fried Ármin, Makó
- Dr. Fritz Miksa, Körmend (Vas m.)
- Dr. Fodor Rezső, Nyitra
- Dr. Forgács Sándor, Miskolcz, Széchenyi-utca 70
- Dr. Gál Jenő, Pécs (Baranya m.)
- Dr. Graur Viktor, Arad, Deák Ferencz-u. 40
- terebesfejrpataki Dr. Gesell-Payer Ede, Pozsony,
Kossuth Lajos-tér 11
- Dr. Guttmann Lipót, Pozsony, Andrassy-utca 4

- 140 Dr. Görög Simon, Eger
 Dr. Gyengő Ignác, Kecskemét
 Dr. Hajnal Dezső, Debreczen, Hatvan-utca 13.
 Dr. Halász Andor, Nagyvárad, Szt. László-tér
 Dr. Halász Henrik, Miskolcz
 Dr. Hacker Ignác, Szombathely
 Dr. Havas Zsigmond, Nagyvárad, Szent László-tér 2
 Dr. Haydú Lajos Debreczen, Batthyányi-u. 20
 Dr. Hercz Sándor, Losoncz
 Dr. Herz Móricz, Pozsony, Mihály-utca 12
- 150 Dr. Heumann Miksa, Szombathely
 Dr. Hoff Móricz, Magyaróvár
 Dr. Holländer Dávid, Kula
 Dr. Huszár Adolf, Székesfehérvár, Bank-utca 6
 Dr. Illés Ignác, Keszthely (Zala m.)
 Dr. Juhász János, Eperjes, Rózsa-utca 3
 Dr. Kardos Izidor, Mezőcsád (Borsod m.)
 Dr. Kassowitz Ármin, Ujvidék
 Dr. Kármán János, Ujvidék
 Dr. Keller Miklós, Temesvár
- 160 Dr. Klein Izrael, Máramarosziget
 Dr. Krasser Hans, városi orvos, Szászsebes
 Dr. Krausz Béla, Temesvár, Belváros
 Dr. Krausz Ödön, Fiume, Corso Nr. 4
 Dr. Krausz Richárd, Komárom
 Dr. Kohn Emil, Versecz
 Dr. Kohut János, Turócszentmárton
 Dr. Kórodi Simon, Pápa
 Dr. Koronnay József, Székesfehérvár, Rákóczi-út 7
 Dr. Kovács Gyula, Komárom, Nádor-utca 27
- 170 Dr. Kovács Gyula, Nagyvárad
 Dr. Kovács Ignác, Szegszárd, 10—2—913
 Dr. Krčsméry Cyrill, Besztercebánya
 Dr. Kugel Gyula, Fehértemplom
 Dr. Kuthy Béla, Magyarakanizsa (Bács m.)
 Dr. Lacheta Brunó, Szatmárnémeti, Eötvös-utca 15
 Dr. Laufer Sándor, Temesvár

- Dr. Laufer Miksa, Nyiregyháza
 Dr. Lengyel Emil, Hatvan
 Dr. Lenke Ernő, Pozsony, Vásártér 14
 180 Dr. Lendvai Vilmos, Ungvár
 Dr. Loránt Izidor, Trencsén
 Dr. Luxenburger György, Békés-Csaba
 Dr. Magyar Jenő, Kaposvár
 Dr. Magyar Károly, Nagybecskerek
 Dr. Mayer Adolf, Győr, Baross-út 33
 Dr. Mayer Miksa, Nagytapolcsány
 Dr. Mandl Miksa, tb. megyei főorvos, Resiczabánya
 Dr. Massanek Gábor, Szabadka, Kállay-utca
 Dr. Mészáros Béla, Eger, Érsek-utca 2
 190 Dr. Miskolczy Leó, Szeged, Kárász-utca 14
 Dr. Molnár Vilmos, Csorna (Sopron m.)
 Dr. Morvai István, Kovászna
 Dr. Mosánszky Titusz, tb. városi főorvos, Eperjes,
 Kovács-utca 8
 Dr. Mrazek B. V., Temesvár, Rezső-utca 7
 Dr. Nagel Zsigmond, Debreczen, Piacz-utca 49
 Dr. Nesztor Jenő, Vulkán (Hunyad vármegye)
 Dr. Nesztor Kamill, főorvos, Petrozsény
 Dr. Neuwirth Albert, Kassa, Kossuth Lajos-utca 1
 Dr. Nobel Adolf, Győr
 200 Dr. Karl Nussbächer, Brassó, Lensor 36
 Dr. Oppenheim Zsigmond, Zólyom
 Dr. Orient Gyula, Kolozsvár, Deák Ferencz-utca 3
 Dr. Orván Ede, Zsolna
 Dr. Pap Nándor, Szeged (Csongrád m.)
 Dr. Perl Antal, Aranyosmarót
 Dr. Perl Félix, Marosvásárhely, Széchényi-tér 28—30
 Dr. Perl Ottó, Kolozsvár, Fő-tér 13
 Dr. Propper Miksa, Kiskunfélegyháza
 Dr. Rendes Dezső, Aszód
 210 Dr. Rényi József, Topolya (Bács-m.)
 Dr. Révész Fülöp, Békéscsaba
 Dr. Révész István, Szentés

- Dr. Révész Sándor, Békéscsaba
 Dr. Rónai Adolf ny. honv. törzsorvos, Szabadka,
 Fő-tér
 Dr. Rosenberg Albert, Máramarossziget
 Dr. Röhrich Jakab, Nagyszentmiklós (Torontál-m.)
 Dr. Sebestyén Miksa, Győr, Baross-út 27
 Dr. Singer Lipót, Kecskemét
 Dr. Sóbányi Pál, Ózd (Borsód-m.)
 220 Dr. Schaar Ignác, Galántha
 Dr. Stein Emil, Nyitra
 Dr. Stern Miksa, Paks
 Dr. Szabó Sándor, Kézdivásárhely (Háromszék-m.)
 Dr. Szarvas Jakab, Kolozsvár, Mátyás király-tér 12
 Dr. Sziráky Gyula, Szeged
 Dr. Sztahovszky Antal, Igló (Szepes-m.)
 Dr. Stefán Kristóf k. kórházi igazgató-főorvos,
 Nagykikinda
 Dr. Szegő Armand, Szolnok
 Dr. Székely Dezső, Rákospalota, Bem-utcza 6
 230 Dr. Székely Inigó, Arad
 Dr. Székely Károly, Arad, Batthyányi-u. 27
 Dr. Székely Manó, Csikszereda
 Dr. Szekulesz Adolf, Kecskemét
 Dr. Széll Miksa, Miskolcz, Széchenyi-utcza 34
 Dr. Szigeti Mihály, Kecskemét
 Dr. Szőnyi Mór, Temesvár, Belváros
 Dr. Takács J. Gusztáv, Szarvas
 Dr. Tamasdán István, Arad
 Dr. Telegdi Nándor, Baja, Deák Ferencz-utcza 15
 240 Dr. Tompa Adolf, Zalaegerszeg
 Dr. Török László, Szeged, Széchenyi-tér 15
 Dr. Ullmann Vilmos, Kiskőrös
 Dr. Ungvári Péter (Magist. Chirurg.) Szeged, Kele-
 men-út 11
 Dr. Vajda Félix, Szabadka
 Dr. Vajda Márk, Nagykanizsa, Fő-út 8
 Dr. Vermes Dezső, Regöcze (Bács-m.)

- Dr. Wallerstein Bódog, Pécs, Majláth-tér 1
 Dr. Weinberger Adolf, Léva (Bars-m.)
 Dr. Weisz Izsó, Szamosujvár
 250 Dr. Weisz Jakab, Sopron
 Dr. Wertheimer Iván, Gyula, Árpád-utca 22
 Dr. Widder Adolf, Nyiregyháza, Rákóczi-út 1
 Dr. Winkler Albert, Nagyenyed, Fő-tér 7
 Dr. Winkler Gyula, Abbazia, Gärtnerhaus
 Dr. Winkler Jenő, Debreczen, Kossuth-utca 26
 Dr. Ziffer Alfréd, Szeged



A tejsavnak mint az ételmara-
 dékokból származó terméknek a
 fogkaries létrejötténél oly nagy
 szerepe jut, hogy igen fontos a
 mindennapi száj- és fogápoláshoz
 egy oly készítményt használni,
 mely a tejsaverjedést hosszabb
 időre megakadályozza. Pontos kísér-
 leti vizsgálatok bebizonyították, hogy
 az „**Odol**“-ban található antisepti-
 cum nemcsak a rothadás fejleszté-
 sét megakadályozza, hanem a
 tejsaverjedést hosszabb időre lehe-
 tetlenné teszi; ez által a fogkaries
 képződésének egy fontos előfeltétele
 már eleve is kiküszöböltetik.

FOGORVOSI SZEMLE

SZERKESZTI: Dr. KÖRMÖCZI ZOLTÁN.

TARTALOMJEGYZÉK:

Eredeti közlemények:			
<i>Dr. Halász Henrik:</i> Deutschmann-serummal elért gyógyeredmények	135	Küzdelem a fogművesek visszaélései ellen	163
<i>Dr. Halász Henrik:</i> A rágás az egészség szolgálatában	139	Hírek	165
Érdekes esetek:		Leveles láda	168
<i>Dr. Körmöczi Zoltán:</i> Súlyos complicatióval járó gyök- és csonthártyalob	153	Hivatalos rész:	
Lapszemle	154	Meghívó a Magyar Fogorvosok Egyesületének 1914 január 6.- és 7.-én megtartandó rendes köz- és tudományos gyűlésére	169
Könyvismertetés:		Pályázati hirdetmény	170
A Stomatologiai Közlöny	157	Figyelmeztetés	171
Kari érdek:		A Magy. Fogorv. Egyes. alapszabályai	172
<i>Dr. Körmöczi Zoltán:</i> Az új alakulás	159	Jegyzőkönyvek	177
Tudósítás a kartársaknak. Dr. Siklós Armand	161	Egyesületi vezetőség és tagnévsor	180
		Tartalomjegyzék	191
		Hirdetések.	

Deutschmann-serummal elért gyógyeredmények.

Közli: **Dr. Halász Henrik**, szakorvos Miskolczon.

Mióta a serumok direkt vagy indirekt bactericid tulajdonságát és hatását felismerték, mind tágabb térre terjesztik ki azok alkalmazását a gyógyászatban.

Míg egyes serumfélések a szervezet opsonin-indexének emelését célozzák, addig mások specifikus bactericid hatás nélkül polyvalens tulajdonságuk útján emelik, erősítik a phagocytosist.

Ilyen polyvalens serum a prof. Deutschmann-féle, melynek a stomatológiában bevált értékességéről *Dr. Geo. Payne Philpot*, a melbournei Dental Hospital vezetője közölt legelsőnek adatokat, majd utána *Dr. Fenchel* (Hamburg) publikált róla 1909-ben igen biztató ismertetést, továbbá *Köhler* (Darmstadt), *Zilz*, *Hippel*, *Velde*, *Ivert*, *Zimmermann* etc. erősítették meg a Deutschmann-féle serum kiváló gyógyító-képességét bactericid fertőzőes eseteknél.

Professor *Deutschmann*, ki polyvalens serumát 1907-ben ismertette a Münchener med. Wochenschrift 19. számában,

azt az emberi testet érő bármilyenféle mikrobás infectio ellen ajánlotta s ő maga főleg szemészeti gyakorlatában látta kétségbevonhatlan jó hatását polyvalens serumának, a melyet később főleg *Fenchel* publicatiója után kezdtek a stomatologusok is alkalmazni, a fogak septikus infectiójánál (perioostitisek etc.).

Az eddig megjelent közlemények, melyek a Deutschmann-féle serum hatását ismertették, azt igazolják, miszerint ez a serum kiváló segédeszköz a szervezetet érő és infectión alapuló fertőzési bajok leküzdésében és hogy a serum mentes minden káros mellékhatástól.

Csupán dr. Senn publikált 1911-ben egy egyoldalúan elbírált és ismertetett esetet, melyben a seruminjectióra collapsus állott be. De ez az egyetlen eddig tudott és publikált eset nem elegendő arra, hogy az eddig közölt kivételnélküli jó és sikeres esetek értékét meggyengítse annyival inkább, mert a collapsus létrejöttének sokféle oka és feltétele nem lett mérlegelve és tekintetbe véve az esetnél.

Én a Deutschmann-féle polyvalens serumot több mint 4 év óta alkalmazom fogászati gyakorlatomban és megnyugvással állíthatom, miszerint olyan szerencsés voltam, hogy a serumhoz fűződött várakozásom egyetlen egy esetben sem hagyott cserben, sem egy esetben nem láttam alkalmazásától a közérzetnek legcsekélyebb megzavarását.

A serumot főleg heveny gyökhártya- és csonthártyalob eseteiben alkalmaztam, leginkább a beteg fog környékének megfelelő gingivába injiciálva a serumból a legtöbbször elegendőnek bizonyuló 1 cm^3 mennyiséget, mire másnap, legfeljebb harmadnapra olyan jelentékeny javulás állt be, a heveny lobosodás olyan mértékben fejlődött vissza, hogy nemcsak a beteg subjectiv érzése állott teljesen helyre, vált normalissá, hanem az érintésre is tűrhetlen érzékenységet mutató fog könnyen hozzáférhetővé vált a további conservatív beavatkozásnak. Egynémely — elvértve észlelt — esetben az 1 cm^3 -nyi serumadagolást követő harmadnap a lobos tünetek csekélyebbfokú visszafejlődésének észlelése, újabb 1 cm^3 -nyi serumadagolást tett szükségessé, mire a kívánt jó hatás beállott.

Észlelt eseteimből mutatóba alant közlök néhányat:

Dr. H.-né 1910-ből. 3 év előtt Richemond-fogat kapott a jobb felső II. bicuspis gangraenás gyökérre, a mely napok óta felette nagy érzékenységet mutat az antagonistá érintésére. Labialisán a gingiva kissé elődomborodott, a fog inog, a nyákhártya sötétvörösen elszínesedett; a fog kopogtatásra igen érzékeny. 1 cm³ Deutschmann-serum a labialis gingivába a fog felett. Harmadnapra a fog kopogtatásra alig érzékeny, patiens jól tud enni. Negyednapra teljesen normalis állapot és ma is az 4 év után.

H. K.-né. 36 éves, 1911-ből. Jobb felső utolsó molarisát 4 év előtt gangraena miatt gyökkezelték. Guttaperchatömés. 3 nap óta érzékeny, fogsorát nem képes összezárni olyannyira, hogy csak folyadékkal kénytelen táplálkozni és fájdalma miatt két éjjel volt kénytelen virrasztani. 1 cm³ Deutschmann-serum a megingott molaris fölötti gingivába, még az nap estéjén jelentékeny megkönnyebbülést és nyugodt alvást biztosított. Harmadnapra teljesen normalis állapot, a mely 2¹/₂ év óta tart.

K. T. 22 éves, 1912-ből. Bal felső II. bicuspis, 2 év előtt gangraena miatt kezeltetett, plombja kiesett néhány hét előtt. Egy hét óta folyton fokozódó fájdalmak gyötrik, fogait összezárni képtelen, gingivája megdagadt, fogának megkopogtatása elviselhetetlen fájdalmakat provokál. Egy cm³ Deutschmann-serum alkalmazására harmadnapra a gyökkezelés fájdalom keltése nélkül megkezdhető. Az injectio utáni éjjel a beteg már nyugodtan alhatott. Fog megtartott és kifogástalanul functionál.

N. L. 32 éves, 1912-ből. Jobb alsó első molarisán heveny genyedő periostitis. Extraháltatni akarja. Rábeszélésemre 2 cm³ Detschmann-serumot enged egyszerre injiciálni, mire másnap hálásan említi a serum megjósolt, illetve kilátásba helyezett megnyugtató, csillapító tulajdonságát, a mennyiben jól aludt és a fog érintésére alig van már fájdalma. Harmadnap gyökérkezelés megkezdhető, a fog megmaradt.

A 4 év óta a Deutschmann-serummal kezelt hasonló esetekről egész sorozatot sorolhatnék fel, a melyek mind-

egyikének lefolyása arról győződött meg, miszerint az „E“-jegyű Deutschmann-féle polyvalens serum olyan értékes segéd-eszköze a fogorvosnak a fogak heveny infectious betegségei esetén, hogy annak alkalmazása kötelességünké válik úgy humanistikus (fájdalomcsillapító), mint gyógyászati szempontból, annyival is inkább, miután káros hatást az eddig észlelt nagyszámú sikeres esetben — a *Senn* nem megbízhatóan észlelt esetét kivéve — nem észleltek. A Deutschmann-féle serumnak¹ megfelelő esetekben való alkalmazását melegen ajánlom a tisztelt kartársak figyelmébe.

¹ Kapható: Dr. Karl Enoch, serumlaboratóriumában Hamburg, vagy Budapesten „Immunitas“ védőoltóanyagokat termelő intézetben, József-körút 20; 1 cm³-es phiolákban.

A rágás az egészség szolgálatában.

Irta : **Dr. Halász Henrik**, Miskolczon.

A mélyebben látó és gondolkodó előtt lehetetlen, hogy fel ne tűnjék az emberiség állandóan előrehaladó degenerálódása, csenevészszé válása. Az okok után kutatva, hiányos, rossz táplálkozást, helytelen életmódot, sietve élést említenek. Valószínű, hogy mindezen tényezőknek részük van abban, miszerint mind több a gyenge, vérszegény, ellentállóképességében meggyengült, az élet terheit csak egy bizonyos ideig elbíró, aztán összeroppanó ember. De vajjon, ha a fenti okok tényleg szerepelnek az emberiség életképességének a megfogyásánál, nem-e kötelességünk felvilágosítások útján megállítani az emberiséget azon a lejtős úton, a melyen tudtán, akaratán kívül, tudatlanságából kifolyólag pusztulásnak indul?

Kiváló orvostanárok, elsőrangú klinikusok állítják, miszerint az emberek rövidéletűségének, anyagcsere- és emésztési betegségeinek, sőt sokféle idegbajának is bebizonyíthatóan, a *sok, czélszerűtlen és kellő rágás hijján való evés a szülőoka*. Az orvosi tudomány sok csalódáson és kísérletezésen át jutott a legokoszerűbb természettudományos alapon odáig, miszerint megállapíthatta, hogy az emberi testet és vele sokszor a lelkiületet érő tömérdek sok betegségnek a *test túltáplálása* egyik legfőbb oka. Míg régebben orvosi körökben az a hit uralkodott, hogy a szervezetet túltáplálással kell erősíteni, ellenállóvá tenni, ma már mindinkább kialakul ezen felfogás téves volta, mert tömérdek és mind több esetben válik valóvá, hogy az eddig semmiféle gyógybeavatkozással nem

gyógyítható betegségeket és az orvosok előtt is sokszor értelmetlen betegségi tüneteket *a mérsékelt táplálással, sőt böjtöléssel lehet meggyógyítani, eltüntetni.*

Táplálkozásbeli hibák a betegségek keletkezésének legfőbb okai. Ezen hibák az ételek (úgy qualitativ, mint quantitativ tekintetben) helytelen megválasztásában és összeállításában, továbbá czélszerűtlen elkészítésében rejlenek. Általában túlsok nitrogénben bővelkedő tápszert (hús, tojás) fogyasztunk. *A hiányos, elégtelen rágás mellett ennek a következménye a véredényfalzaton idő előtt beálló beteges elváltozás (arteriosclerosis — véredényelmeszesedés), a rheuma (csúz) köszvény, vese-, máj-, epe-, gyomor- és bélbajok, czukorbetegség stb.*

Nagy baja az emberiségnek, hogy nincs tisztában a helyes, természetes étkezés szabályaival. *Mindenki siet élni — hogy mielőbb meghalhasson.* Pedig arra jó lenne — lassan is sietni. Nem fordítunk kellő gondot ételünk jó megrágására, *nyállal bőven való elkeverésére* és ez végtelen nagy hiba, mert a kellő módon nyállal el nem kevert, jól össze nem rágott tápszert, emésztésre kellően elő nem készítve jut a gyomorba, a melynek nagy megerőltetésébe kerül az ilyen állapotban oda jutott ételek feldolgozása, megmunkálása, a mely után még az epeutak, a máj, a belek, a vesék és az idegrendszer megerőltető munkája következik, a mibe azután, *hogy idő előtt belefárad, kimerül,* az ilyen felesleges nagy munkát végző szervezet, hogy pótolhatatlan kopások, elváltozások állanak be az egyes szervek finom szerkezetében — ki csodálkozik azon?

Az észszerűtlen, elsietett étkezés, továbbá a nem tökéletes rágás folytán a szervezetbe jutott ételek — főleg a sok hús- és tojásféle tápszert — valósággal megmérgezik az ember szervezetét, mert azok nagyrészben emésztetlenül hevernek a kellő előkészítés híján a gyomor- és belekben, ott *rothadásra, erjedésre* vezetnek, a mely folyamatnak termékei mint *mérgek szivódnak fel a vérbe,* a hol keringve, eljutnak a test legkisebb részeibe is és ilyen módon hozzák létre a finom szervek idő előtti elkopását, kimerülését, a melyekből

azután az anyagcsere- és emésztési bajok (elhízás, czukorbetegség, vese-, gyomor-, bél- stb. betegségek) egész tömege fejlődik ki. A szervezet a gyomor- és bélrendszerbe, kellő előkészítés nélkül odajutott tápszerek megmunkálásával valósággal *agyon-dolgozza magát, idő előtt kimerül*. Innen az emberek rövid-életűsége — a kerekék felmondják a szolgálatot!

Túlön-túl többet eszünk, mint a mennyire a testnek szüksége van arra, hogy épségben működhessenek a szervei. Ez a táplálkozási többlet az a ballaszt, a mit a szervezetnek a mai étkezési rendszer mellett hordoznia és feldolgoznia kell, juttatja az embert az általa létrejövő szervi bajok révén mérhetlen sok szenvedéshez és korai sírba!

Arra kell tehát felhívni, irányítani az emberiség figyelmét, miszerint tanulja meg a helyes, az észszerű táplálkozás, az ételek helyes megrágásának és előkészítésének módját, a melyről eddig fogalma sem volt.

Az előadottakból kiviláglik, egyenesen következik, miszerint az ételeknek szájbéli előkészítéséhez, jó megmunkálásához *elsősorban ép és teljes fogazatra van szükségünk*, a miből ismét kitűnik, hogy milyen óriási jelentősége van az emberi szervezet épségben való fentartására az ép fogazatnak, a melynek — sajnos — távolról sem tulajdonít az emberiség olyan nagy, értékes jelentőséget, mint megérdemelné.

Lássuk előbb az emberi fogazat jelentőségét a szervezet háztartásában, majd a helyes rágás módszerét és annak az egészség megtartására irányuló további vonatkozásait.

Pontos észlelések, szomorú adatok bizonyítják, hogy mióta az emberiség a művelődés és fejlődés magasabb fokára emelkedett, az emberi fogazat pusztulása azon arányban haladt előre. Azon arányban, a mint a természettől mindinkább elfordulva, életmódunkat mind kényelmesebben igyekeztünk berendezni, ételeinket mind raffináltabban elkészíteni, hogy rágószerveinkre az ételek szétdarabolásához, felaprításához hovatovább mindkevesebb szükségünk legyen, fogaink is, melyek a kemény, rágós eledel eldarabolására, megőrlésére adattak a természettől, mindinkább meggyen-

gültek ellentállóképességükben és szöveti szerkezetükben. Nem lévén reájuk olyan szükségünk — hiszen csupa puha ételeket fogyasztunk —, mint a kultúra alacsony fokán élő embernek, a ki kemény, darabos, rágós consistentiájú ételekkel élt és él részben még ma is, mintegy visszafejlődésnek, degenerációnak indult és a szúvasodásnak esik áldozatul. Ugyanis a puha ételek elfogyasztása nem kíván a fogazattól erős munkát igénylő rágást, pedig éppen az erős rágás, a kemény ételneműek fogyasztása váltja ki nemcsak a bővebb nyáleválasztást, a mely az emésztés előkészítő munkájában olyan nagyfontosságú tényező, hanem az állcsontoknak és így a bennök elhelyezett fogaknak is vérrel bővebben való ellátását és ilyen módon azoknak jobb táplálását, erőssé, ellentállóvá tételét.

Az élettanból tudjuk, hogy egy végtag, vagy egy izomcsoport éppen a gyakorlat által erősödik, mit a gyakorlat alatt történt bővebb vérodaáramlás hoz létre, míg a kevésbé használt izomcsoport, vagy végtag fejletlen, csenevész marad. Ugyanez a tétel áll a fogazatra is. Ha kemény, rágós ételeket fogyasztunk, vagyis fogainkkal kemény munkát végzünk, úgy azokat erőssé, ellentállóvá teszszük; puha ételek fogyasztásával — tehát fogaink kimélésével — elcsenevészednek azok, mit eléggé bizonyít a fogcsücskök mindinkább való kevesbedése a fogak rágó felületén, majd a fogak gyökereinek, sőt a fogak számának is csökkenése. Hány ember él közöttünk, kinek sohasem volt 32 foga összesen? Megszámlálhatatlan sok. Az ilyeneknél hiányzik egy vagy több bölcsességfog; hiányzik pedig azért, mert nemzedékeken át nem használódott az a fogazat rendeltetésének megfelelően, a természet tehát mint fölösleges fogakat visszavonta, kifejlődésre sem hozta! *Éppen úgy, mint az a nő*, kinek anyja és nagyanyja sohasem táplálta gyermekét, noha gyermekeik táplálására megfelelő mennyiségű bőséges tejet produkáló emlőkkel rendelkeztek, de kényelemből mondtak le arról, *ma már a legjobb szándékkal sem tudja gyermekét maga táplálni, szoptatni, mert emlője ki sem fejlődött olyan arányban, hogy kellő mennyiségű tejet tudna produkálni; a természet cse-*

nevészszé tette emlőit és annak tejvezetékeit, mint *a melyeket rendeltetésüknek megfelelően nemzedékeken át nem használták*. Az emberi fogazat is az inaktivitásból kifolyólag pusztul el rohamosan, hacsak észszerűbb, természetesebb életmód és táplálkozással, intenzivebb ápolással, gondozással (fogtisztítás, fogtömés) útját nem álljuk az emberiségre szakadt ezen nagy csapásnak.

Ma már az egész művelt világra kiterjedt vizsgálatok bizonyítják, miszerint a gyermekek között 95%-ban van a fogszű elterjedve, a mi azt jelenti, *hogy 100 gyermek közül csupán 5-nek van ép fogazata!* Hogy mit jelentenek az emberiség jövődő egészségügyi viszonyára ezen szomorú számadatok, azt minden előrelátó, mélyebben gondolkodó elme ítéletére bízom. Ha hozzáteszszük ezen adatokhoz azt a megszámlálhatatlan sok esetben tett észleletet, mely szerint a rossz fogazatú, felületesen rágó gyermek mihamar *vérszegény* lesz, majd satnyán fejlődik és csiráját hordja magában minden idült fertőző betegségnek s hogy főleg *az ilyen vérszegény, rosszul táplálkozó elsatnyult gyermekek képezik elsősorban a tuberculosisnak kedvező talaját*, úgy a fenti adatokat kellő világításba helyeztük. *Sem a tuberculosis, sem a rák nem pusztít* olyan rettenetes arányban, mint a csontszű, a mely utóbbi megbetegedés nem okoz ugyan *közvetlen* veszedelmet, mint az előbbiek, de feltétlenül hozzájárul az emberiség lassú, *de biztos degenerálódásához*, mely úgy hat az emberiségre, mint a *lassú, de biztosan ölő mérég a szervezetre*.

Bárkinek módjában áll megfigyelni, hogyan étkezik egy hibás fogazatú gyermek. Fogsorának egyik oldalán azért nem tud rágni, mert az étel hidege vagy melege vált ki ott fájdalmat; a másik oldalon pedig azért nem tud rágni, mert a fogsorok összeszorítása — a rágás — a fogüregben szabaddá vált fogideghez nyomja az ételt és ilyen módon a szegény gyermek csak néhányszor kapkodja ide-oda a falatot a szájában és megrágás nélkül siet azt lenyelni, hogy a hibás fogak miatti fájdalmakat elkerülje.

A fájdalmas fogak miatti hiányos, felületes rágás folytán gyomor- és bélzavarok köszöntenek be, majd ennek foly-

tán az anyagcserében bedlő hiányos működés, idült vérszegénységre és ennek folytán úgy testi, mint szellemi fejlődésben való visszamaradásra vezet. A satnyán fejlődött emberi test aztán prédája lesz mindenféle chronikus és fertőző betegségnek, a melyek egyike vagy másikának, többnyire a rendes élethatáron alul, áldozatul is esik.

A gyermeki fogazaton mutatkozó fogszuvasodás ilyen nagy arányú elterjedtsége, nemkülönben a száj- és fogápolás köztudomás szerinti elhanyagoltsága mellett valóban nem csodálkozhatunk, ha a fertőző betegségek, főleg a heveny természetűek (vörhény, kanyaró, roncsoló toroklob) olyan sok áldozatot kívánnak meg. Hiszen a szájban, főleg a szuvas fogüregekben megrekedt, megtapadt életmaradékokban lakmároznak és szaporodnak a legkülönbélebb betegségek bacillusai milliós számra, ott van a szaporodásukra kitűnő táptalaj összehalmozva, a melyet az odvas fogak eltávolításával, betömésével és szigorúan keresztülvitt száj- és fogápolással, lehetne megszüntetni és így a fertőzések lehetőségét a minimumra redukálni.

Megismervén a fenti előadottakból az emberi fogazat nagy jelentőségét a szervezet háztartásában, lássuk a továbbiakban a rágás helyes módszerét és annak az egészség megtartására irányuló végtelen nagy fontosságát.

Míg az emberiség kulturálatlan állapotban élt, sokkal tökéletesebben és természetszerűbben táplálkozott, mint ma. A kulturállapotban élő ember nem vesz magának kellő időt az ételek megfelelő megrágására, hanem elsietti azt a nagyfontosságú mechanikai működését és siet legyűrni egyik falatot a másik után, hogy mielőbb rágyujthasson egy jó szivarra, hogy mielőbb átfussa kedvelt újságját és hogy mielőbb ott legyen — a kávéházban, klubban, kaszinóban stb.

Pedig ha az emberiség tudná, ha ki lenne oktatta a felől, milyen nagy kárt tesz szervezetében azzal, hogy nem vesz elegendő időt az ételek kellő megrágására, úgy valószínűleg másként rendezné be életrendjét; ha tudná, miszerint a kellő rágás nélkül, nyállal jól el nem keverődött tápszer, nemcsak hogy csupán kis részében használdik ki a

szervezet táplálására, hanem hogy a meg nem emésztett ételrészek rothadásba, erjedésbe menvén át a belekben, azok termékein milliószámra lakmároznak és burjánognak a káros bacteriumok, élősdiek, a melyek által létrehozott termékek — mérgek — egyenesen a vérbe szívódnak fel, hogy azon az úton a szervezet minden részébe eljutva, azt megmérgezzék, kimerítsék, idő előtt elkoptassák és tönkretegyék, — mondom, ha mindezt tudná az emberiség, *talán* mégis meggondoltabban fogyasztaná ételeit, talán nem sietne úgy — a vég, a korai elpusztulás felé.

Nincs a nagyközönség egyáltalában tisztában a felől, hogy a természet milyen célra adta a fogazatot olyan kemény, ellentálló anyagból az emberiségnek, nem tudja, mi a rendeltetése a szájnálnak?

A fogazat rendeltetése nem csupán abban áll, hogy a szájba vett falatokat — mint a hogy a legtöbb ember manapság teszi — csak nagyjából felaprózza, hanem sokkal inkább az a célja, hogy az egyes falatokat addig munkáljuk meg velök, míg a falat olyan puha állományt vesz fel, hogy az önmagától lecsúszik a garaton át a nyelőcsőbe és gyomorba. Az alapos rágás arra is szolgál, hogy annak a révén a száj nyálmirigyei intenzivebb munkára készítetnek, s bővebb nyálelválasztás áll be, a mely nyál elengedhetetlen attribútuma az emésztés azon előkészítő munkájának, a mely éppen a nyál behatására a szájban kezdődik el. Eddig azt hitték, hogy a nyál szerepe az emésztésnél egyedül abban áll, hogy az ételt, a falatot sikamlóssá tegye. A szájnál valójában a legfontosabb és némely tápszer megemésztéséhez a legszükségesebb oldószer, a melynek szerepe abban áll, hogy a táplálékot szétbontsa, alkalizálja, közömbösítse, elszappanosítsa, vagy másként az utána következő emésztési folyamatot a test rendkívül finom szerveiben lehetőleg megkönnyítse, hogy ilyen módon azok túleröltetését és az azzal járó lobosodást, valamint a minden lélegzettel milliószámra a szervezetbe jutó betegségi csírák behatolását megakadályozza.

Figyeljük meg a természetet és annak módszereit, pró-

báljuk meg kísérletek útján utánozni és látni fogjuk, hogy ezen természeti problémák mindenben a tökélyt rejtik magukban. Nézzük meg a gyermeket, miként táplálkozik az természetes módon. A szopás azonos művelet a rágással, mert arra serkenti a száj mirigyeit, hogy váladékaikat, miket nyálnak nevezünk, kiürítsék. A csecsemő táplálására szükséges tejnél bizonyára nincs szükség annak sikamlóssá tételére, hogy azt le tudja nyelni, azért észszerű az a feltevés, hogy *a nyál az ételek emésztéséhez szükséges keverék*, azaz, hogy az ételek tápláló részének kihasználásánál játszik szerepet.

A csecsemőknél, kiket az anya táplál — a részükre egyedül természetes táplálási módon, szopás útján — a tej már alkalikusan ömlik a szájba és így a gyomor és a belek emésztése számára tökéletesen készen van.

Bizonyára van arról tudomása mindenkinek, hogy nagy-betegeknek óvatos orvosok a gyomor gyengesége végett a tej- vagy húskivonatoknak (leves) csövön át való fogyasztását ajánlják; mert midőn folyadékot ilyen módon szívunk fel, a száj mirigyeit nyáleválasztásra serkentjük. Természetes, hogy a folyadékot ilyen módon jobban elemésztjük, mintha egyszerűen leittuk volna. Nem is csodálni való, ha a tej és levesek is gyakran emésztetlenül hevernek a gyomorban, ha azokat a természetes étkezési mód ellenére, egyenesen leöntjük magunkba. Hogy ez az étkezési mód, ifjú és erős egyéneknél minden hátrány nélkül lehetséges, nem bizonyítéka az ellenkezőnek, mert az emberi test gépezete sok mindent eltűr, mielőtt a sztrájkra gondolna.

Ne essék zokon az olvasónak, ha azt állítom, miszerint meg kell tanulni az emberiségnek helyesen, természetes módon enni, mert ezt a műveletet bármennyire is az ellenkezőjét véli, sajnos, az emberek milliói nem úgy végzik, mint azt természetes ösztöneik diktálnák. Az emberek az elsietett étkezéssel nem is tudják élvezni a tápszerek felséges jó ízét, a mely íz csak akkor szabadul fel belőlük, ha a nyál tartós behatására bizonyos vegyi reactio készíti arra. Hogy az ételeknek mégis valami kellemes, ingerlő, izgató íze legyen, hozzákeverünk ételeinkhez mindenféle fűszert, a melyek ál-

landó fogyasztása az állandó izgatás folytán túltengésre, majd annak természetes folyamánként kimerülésre vezeti a szerveket és mirigyeket. Tehát az ételeit alaposan megrágó, azt nyállal bőven elkeverő embernek jut ki jutalmul a természet-től az az élvezet, az a gyönyör, a mi az ételek megrágásáért kinek-kinek kijut.

Az ételek jól megrágása *természetes ösztöne* az embernek, a melyet a sietve élés, elsietett étkezés lassankint elnyomott, míg az utóbbi évtizedben egy ma már világhírűvé lett amerikai természetbúvár, *Horace Fletcher*, ismét fel nem hívta az emberiség figyelmét az alapos rágás óriási nagy jelentőségére és előnyeire. Fletcher önmagán végzett alapos, gondos kísérletekkel tanulmányozta az ételek alapos megrágása folytán a szervezetben beálló változásokat és kimutatta kétségbevonhatlan eredményekkel, miszerint az ételeit az ő módszere szerint megrágó *ember nemcsak olyan emésztési és anyagcserebetegségektől* (csúz, köszvény, elhízás, gyomor-, máj-, epe-, bélbajok stb.) *szabadul meg minden gyógyszer nélkül*, tisztán *a helyes rágás folytán* beköszöntő könnyű emésztés folyamánként, a melyeket sem gyógyszerek, sem fürdőzések nem tudtak eltüntetni véglegesen, hanem még az eddiginél sokkal kevesebb tápanyag fogyasztása mellett *kitartó ellentállóképességet, munka- és életkedvet, vagyis zavartalan jó egészséget kap cserébe! Kétségbevonhatlan, klinikai kísérletek, kiváló orvosprofessorok utánvizsgálatai igazolták Horace Fletcher állításainak, tapasztalatainak valódi értékességét, a melyek szerint az emberiség a mai étkezési rendszernél jóval kevesebb táplálékkal sokkal többre megy egészség tekintetében nemcsak, de munkabírása minden betegséggel szemben megnyilvánuló ellentállóképessége, eddig semmiféle gyógymóddal vagy beavatkozással hasonló niveaura emelhető nem volt.*

Végtelen hálás lehet az emberiség *Horace Fletcher*-nek azért a sok fáradozásért, azért a lankadatlan kitartásért, a melylyel az emberiség érdekében természetes, józan tanainak propagálásával megbecsülhetlen nagy szolgálatot tett. Gúnyt, maró satírárt, mellőztetést kellett évek hosszú során eltűrnie, míg lassanként elismerni kezdték állításainak igazságait s már

a legkiválóbb orvoskutatók is hivatkoznak munkáikban a *Fletcherezésre*, mint követendő helyes rágási és táplálkozási módszerre. Legutóbb báró *Borosini* dr., az egészségtan és étrend müncheni tanára dolgozta fel egy nagy kelendőségnek örvendő értékes könyvben¹ *Fletcher* nagy jövőjű tanait, a melyekből az olvasó minden irányban tájékozódást nyerhet azon óriási eredményekről, a melyek a *Fletcherezés* folytán az emberiség egészségi viszonyaira olyan tanulságosak és értékesek.

Fletcher tanai szerint, minden ételt addig rágjunk, míg az a szájból tökéletes péppé nem válik, a mikor is az a falat önkéntelenül és önmagától lecsúszik a garaton át a gyomorba. A mit ilyen péppé nem tudunk összerágni, világért se nyeljük le, hanem tegyük ki a szájból, miként a gyümölcsmagvakat kiteszszük, mint emészthetetlen anyagokat. Mert mindaz az ételrész, a mi nem mint pép jut a gyomorba, emészthetetlen, feleslegesen ingerli, izgatja a gyomrot és beleket, ott emésztetlenül hever, elbomlik, elrothad, bűzt ereszt magából és rothadási termékei a vérbe szívódnak fel, megmérgezve lassanként az egész szervezetet, a minek aztán idő előtti kimerülés és mindenféle anyagcserebetegség és táplálkozási zavar lesz a következménye.

Addig rágjunk minden ételt, míg abban *íz*t érzünk, mi-helyt az *íz*zés megszűnt, akkor már az emésztésre előkészített falat lent van a gyomorban, de ha még az érzés megszűnése után is marad ételrész a szájból, az már csak *emészthetetlen valami*, a mit okvetlenül ki kell tenni a szájból.

A elsietett étkezés folytán a szervezetbe jutó sók, kellően meg nem rágott, nyállal bőven el nem keverődött ételrészekből lesz a sok bélsár a belekben és fejlődik annak kellemetlen bűze, a mi az emésztetlen ételrészek rothadásának a folyománya. A *Fletcher*ező embernek nincs mindennap székürülése, mert ugyan miből is legyen, mikor az minden étel-falatját péppé, tehát *felemészthető* anyaggá rágja, gyúrja ;

¹ „A falánkosság és leküzdése.“ Irta Horace Fletcher nyomán báró *A. Borosini* dr., magyarra fordította dr. Halász Henrik. Kapható minden könyvesboltban. Ára 6 korona.

napok telnek bele, míg az egynapi szokásos bélürülék mennyiségének csak $\frac{1}{4}$ része képződik nála, és a mi a legfontosabb, a bélürülék *teljesen szagtalan, büztől mentes*, miután az csak a bacteriumoknak alkalmatlan használhatlan celluloseanyagból áll, a mely rothadásnak, erjedésnek nem alkalmas talaj. Az annyira rettegett, manapság sűrűn előforduló *vakbélgyulladás* is bélbeli rothadásnak a következménye, a mely a Fletcherhez embernél, a kinek semmiféle rothadó, erjedő folyamat nincs a beleiben, nem fordulhat elő.

Fletcher vizsgálatai, majd utána kiváló orvostanárok kísérletei szerint is végtelen káros az ember egészségére a *túlsok állati fehérje* (hús, tojás) fogyasztása, a mennyiben azok eleméztése feleslegesen sok munkát ró az egész szervezetre és mert főleg az állati fehérje bomlási termékei a belekben hozzák létre azokat a mérgeket, a melyek sietve pusztítják el idő előtt az emberi szervezetet. A növényi fehérje, a mely a *bab, borsó, lencsében*, főleg a *sajtban* nagy százalékban van jelen, mindenképpen értékesebb, mint az állati fehérje, a melyből a most élvezni szokott adagok $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ része teljesen elegendő a táplálkozásra.

Fletcher úgy találta, hogy az emberi szervezetre a vegyes táplálkozás azon neme a legjobb, a melynél a hús- és tojásétel csak *ritkán* és akkor is csak mint *mellékétel*, nem miként ma szokásos, főeledelként szerepel. Fletcher tanait Borosini báró összegezte és bővítette saját magán és nagyszámú betegin végzett kísérletével, a melyek végtelen érdekes fejtegetésben a már fentebb citált magyarra is lefordított könyvében bárkinek is hozzáférhetők.

Fejtegetéseim bezárásául ide iktatom Fletcher tanaiból alkotott azon szabályokat, a melyek az Egyesült-Államok orvostanhallgatói számára adattak ki: *A tápszerek gazdaságos áthasonításának és a betegségek, kifáradás, továbbá elbágyadás elleni mentesség elérésére való módszer.*

1. Csak akkor együnk, ha kifejezett étvágyunk van.
2. Minden szilárd ételt addig rágjunk, míg az teljesen péppé és folyékonyvá válik és a nyelési reflexet kiváltja.

3. Az elfogyasztandó ételek méltatása, figyelmisség, gondosság azok szájbéli megmunkálásánál (ízöket megfigyelni).

4. Ha ezen feltételek teljesítetnek, úgy a természet ama törvényeinek, a melyek az ételeknek az emésztés áthasonítására irányuló előkészítését czélozzák, eleget tettünk. Ezek után az emésztési folyamat megy a maga útján előre és a kiválási termékek rendkívüli módon megfogynak. Ilyen módon ezek sem a beleket el nem dugják, sem kiürítésükhöz nagyobb erőltetést nem igényelnek.

5. Ezen gazdaságosság (takarékos élet) rendkívüli fontossága azonban nemcsak a kiválási termék (ürülék) csekély mennyiségében, hanem annak ama sajátságos, nem visszataszító tulajdonságában mutatkozik, mert képződésénél a rothadási, emésztési folyamat teljesen elesik.

6. Ha az emésztés és az áthasonítás rendesen és gazdaságosan ment végbe, akkor a kiválási termék (ürülék) apró labdacsalakot vesz fel, a melyek nagysága borsó, mogyoró és dió között ingadozik, a táplálék összetétele szerint, és a melyek összeállva, összetapadva vagy egyenként ürítetnek ki. Az ürüléknek száraznak kell lennie és csupán a párolgó agyaghoz hasonló szagot kell terjesztenie. Az ürülék ezen közömbös jellegének meg kell maradnia addig, míg az magától porrá szétesik.

7. Az ürülék súlyának 10 és 50 gramm között kellene váltakoznia, a táplálék szerint. A kiválási termék aseptikus állapota, annak hosszabb bélbéli időzése mellett is, ártalmatlanná teszi azt, sőt jobb, tökéletesebb áthasonításra ad alkalmat.

8. A gyümölcs a bélmozgásokat megindítja, sietteti, de csak akkor, ha gondos, szájbéli megmunkálásnak voltak alávetve. Alaposan meg kell gyúrni és kiizlelni azokat a szájbán.

9. A tejet, levest, bort, sört és minden ízzel bíró folyadékot vagy pépes ételt hasonló módon meg kell munkálni a szájbán (miként a bort szokták a borkóstolók fogyasztani), nemcsak azért, hogy azok jobb elemésztését és áthasonítását

biztosítsák, hanem hogy az ember önmaga is lehetőleg hosszú ideig örvendhessen azok kellemes jó ízének. Ez a gondosság az italok mennyiségét csakhamar mértékletes adagra fokozza le és a kielégültség, teltség érzete mégis beáll.

10. Azt hihetnénk, hogy az étkezés ilyen módszere sok fáradtságot és idővesztéseget igényel.

11. *Ez azonban nem áll.* Hogy természetes védőreflexünket a nyelésnél visszaszerezzük, újra megismerjük, ahhoz eleinte mindenesetre szigorú megfigyelésre és gondosságra van szükség, a végből, hogy a régi életszokásokat legyőzzük; ha tehát komolyan hozzálátunk, úgy a benyálazás és a szájbéli megmunkálás új szokása csakhamar — néhány hét alatt — természetünké válik és az étvágy is képes lesz arra, hogy az edelt a szervezet részére maga megválassza, a nélkül, hogy arra most már különös gond fordíthatnánk.

12. Öt—hét gramm fehérjeanyagot tartalmazó táplálék és 1800—2000 caloria (hőegység) fűtőérték, ha az étvágy útján az ételek kiválasztására és azok gondosabb szájbéli megmunkálására fordítjuk figyelmünket, teljesen elegendő az átlagembernek teste és szelleme legjobb feltételeinek előmozdítására, megteremtésére. *Ez a physiologiai gazdaságos étkezési módszer 15 éven át teljes mentességet (immunitást) kölcsönzött betegségek ellen egy olyan egyénnek, a kinek időnként sokféle betegségben volt része. Hasonló mentesség mutatkozott a többi kísérleti személyeknél is, a mely mentesség kiterjed minden életkorban levőre és mindkét nembeli emberre.*

13. A teljes jóllakásra elégséges idő egy napra körülbelül egy órát tesz ki, mihelyt odáig jutottunk, hogy ételeknek az étvágy által történt megválogatása, az ételek méltatásának és megmunkálásának (megrágás) új szokásai meggyökereztek nálunk. Ez az egy órai idő természetesen több étkezésre osztható fel és bizonyára szorgalmas szájbéli munkát igényel és nem engedi meg, hogy a falatok között sok időt fecséreljének el fecsegéssel.

14. 10 percnyi idő elegendő ahhoz, hogy heves éhségünket csillapítsuk, ha minden más (rágásbeli) követelménynek is eleget teszünk.

15. *Sohase együnk, ha bosszankodtunk, vagy ha nyomott a kedélyünk; kísértjük meg előbb azok legyőzését, a mikor is újra beáll az étvágyunk.*

16. Az ételek megemésztésénél fontos tényezőként szerepel a nyál mennyisége és összetétele; az erre fordított figyelmesség csakhamar a többi emésztési nedvek képződését is megindítja, a mi által főleg a tökéletes, gazdaságos emésztés mozdíttatik elő. Ennek pedig a betegségek elleni mentesség (immunitas) lesz a következménye.

Ime a jó fogazat, a helyes rágás végeredményként milyen hasznos, értékes élettani funkciónak bizonyulnak az emberi szervezet épségének, munkabíróképességének, háztartásbeli gazdaságosságának javára. *Vajha Fletcher tanai útján a magyar nép is mielőbb megtanulná, miként kell a természet egyszerű törvényei szerint gazdaságos, állandóan munkabíró, egészséges és hosszú életre szert tenni.*

ÉRDEKES ESETEK.

Súlyos complicatióval járó gyök- és csonthártyalob.

Közli: Dr. Körmöczy Zoltán.

P. M.-né 63 éves gyenge, sőt vézna asszonyka, igen elgyengült állapotában került hozzám f. évi december hó 10.-én. Előadása szerint 10 nap előtt alsó fogsorában elül lévő foga fájni kezdett, majd álla és az áll allati nyakrésze megdagadt, alig tudni nyelni, láza volt, végre álla alatt kifakadt a daganat s most már könnyebben van, de azért még mindig fájdalmai vannak s nagy sebe az álla alatt.

A vizsgálat eredménye a következő: A szájban az alsó állkapocsban a 2 középső metsző és baloldalt az I. molaris áll. A 2 metszőfog mozgó, a baloldali cariosus, gangraenás. Ezen fogak körül a gingiva most is duzzadt, vörös, nyers kinézésű, nem fénylő, puha; az áll alatt egy nagy, 5 koronás pénzdarabnál kb. nagyobb, felhányt, csipkés szélű, egyetlen felszínű, bűzös, sárgászöld, bőséges, nyúlós genyvel és necrotizált lágyszövetekkel fedett alapú anyagihiány, melynek fenekéből még a mélyebb rétegekbe vezető genyedő járatok vezetnek. Az egész fekélyszerű anyagihiány környezete még lobos és fájdalmas. Ha nem tudnók acut fejlődését, bárki carcinomának nézhetné, mert még a környi mirigyek is beszűrődöttek. A metszőfog kihúzása és a sebfelület tisztogatására az egész seb rohamosan gyógyult és december 22.-én már csak alig 2 filléres területű, sarjadzó, genymentes sebfelület, sipolyjáratok nélkül. A lobos körzet elsimult, beteg jól érzi magát. A csonthártyalob okozta feszülés idézte elő a lágyszövetek szöveteinek nagyfokú elhalását.

LAPSZEMLE.

E. O. Whipple: Cocainanesthesia without pressure. (Cocainérzéstelenítés nyomás nélkül.) Dental Cosmos, 1913, No. 5.

Miután a cavitás a rothadt részekről meg van tisztítva, egy kis vattagolyócska, a melyet előzőleg egy cocain-adrenalinoldatba mártottunk, a szabad pulpára lesz helyezve és a cavitást guttaperchéával zárjuk el. 15 percz múlva, esetleg egy óra múlva fájdalom nélkül távolíthatjuk el a felpuhult dentintömeget. Ha azonban egy bizonyos mélységben a dentin még érzékeny, akkor kétszer-háromszor is meg kell ismételni ezt az eljárást. Minél gyuladtabb a pulpa, annál hosszabb ideig tart ezt az érzéstelenítő eljárás.

C. G. Hughes: Painless and quick removal of pulps and immediate canal filling. (A pulpának gyors és fájdalom nélküli eltávolítása és a fognak maradandó tömése.) Dental Cosmos, No. 5.

Az eset egy jobboldali felső harmadik molarisnál fordult elő, a melynek krátterszerű bemélyedése volt és a melyben a pulpa csak keveset volt szabadon. A fog sohasem okozott fájdalmat. A cavitás perhydrollal lett kimosva és egy fél tableta cocain-adrenalinval lett érzéstelenítve. Ezután egy éles excavatorral ki lett nyitva a pulpaür. A szabaddá tett pulpa ugyanilyen eljárással lett kezelve és azután nyomásanaesthésiával fájdalom nélkül el lett távolítva. A gyökércsatornák lege artis ki lettek tisztítva és szárítva és feléig oxparával meg ettek töltve. Ezután hozzávaló idegcsatornaszondával ez az

anyag a foramenig fel lett szivattyúzva. A gyökércsatornákat guttaperchával elzárta és erre készítette a végleges tömést.

E. A. Schillinger : Gold fillings in artificial teeth. (Aranytömések műfogakban.) Dental Cosmos, 1913, No. 5.

Mindenekelőtt egy éles csiszolókoronggal a porcellánba egy concav mélyedést vágunk bele. A cavitás szélére pedig kisebb lyukakat fúrunk. A lingual oldalon hasonló módon fecskéfarkszerű bemélyedések lesznek vágva. Most a cavitás fenekére egy kis cementet teszünk és a míg a cement még puha, egy darabka arany foliát nyomunk rá. A mikor a cement megkeményedett, behelyezzük a többi aranyat.

Hogy az eljárást megkönnyítsük, egy parafadugóba helyezzük be a műfogat, a melyben egy mélyedés van és a mely nem vulkanizált kaucsukkal van kitöltve.

Girmaji : Abscess of the lung. (Tüdő-abscessus.) Dental Cosmos, No. 5.

A szerzőt egy nyolcz éves kis patientshez hívták, a ki már majdnem három hete beteg. A vizsgálatnál a hőmérséklet $39\cdot5^{\circ}$ -ot mutatott, a lélegzés szapora volt. Kopogtatásnál a jobb tüdő cavernát mutatott. Valószínűleg egy abscessus képződött. A reggeli köhögésnél a köpetben egy kevés geny mutatkozott. Éppen a vizsgálat alatt megismétlődött a köhögési roham és a genyes köpettel együtt egy fog is kiürült. A patients bemondása alapján ez a fog laza volt és körülbelül 18 nappal ezelőtt eltűnt. Mindenesetre alvás közben ez a laza fog, mint idegen test a tracheába jutott. Feltehető, hogy a gyermeknek az egész idő alatt nem voltak légzési nehézségei.

L. J. Brown : Pulp capping versus devitalization. (Pulpa-átborítás vagy pulpa-eltávolítás.) Dental Cosmos, No. 5.

A szerző rámutat a pulpa histologiai és anatómiai állapotára, a melyet alaposan körülír. Contraindikálva van az átborítás olyan fogaknál, a melyek a hőmérséklet változására reagálnak, a mint az gyakori eset amalgam- vagy aranytöméseknél. Ugyancsak contraindikált a beborítás, ha a pulpának

egy része fertőzött lob következtében elhalt. Továbbá másodlagos vagy elmeszesedett dentinnél, kétséges esetekben és ugyancsak idősebb és beteg egyéneknél contraindikált a pulpa beborítása.

Erre nézve a szerző három szabályt állít fel :

1. Minden szabad pulpa eltávolítandó.
2. Hogy egy pulpa, a mely caries által szabaddá lett téve, átborítás által megtartható, az valószínűtlen.
3. A pulpa átborításának tapasztalat szerinti rossz eredményei a devitalisatio mellett szólnak és a mellett a gyökércsatornák kezelése kevés fáradsággal jár.

Dr. Radnai Sándor.

KÖNYVISMERTETÉS.

A Stomatologiai Közlöny III—IV. száma egy füzetben igen gazdag tartalommal jelent meg. Kül- és belföldi szerzők cikkeinek sorozatát közli 10 csoportra osztva, melyeket a hivatalos rész követ.

A külföldiek közül *Bolk, Ganter, Warnekros, Levy, Rumpel, Bogue, Kirchner* cikkeit hozza jó fordításokban; a magyarok közül fel kell említeni *Höncz, Wein, Major, Hoff, Klinger, Ság* cikkeit. A hivatalos rész, a *Stomat. Orsz. Egyesületének* köz- és nagygyűlésein elhangzott igen érdekes elnöki és titkári beszámolókat hozza és bizony-bizony mindkét beszéd olyan volt, mely valamennyiünk szívéből eredt s valamennyiünk szívéhez megtalálta az utat.

Különösen fontos *Gobbi Károly* titkár jelentésének azon passusa, melyben közli a választmánynak április 9.-én hozott azon határozatát, hogy a *Stomatologusok Országos Egyesülete a kari ügyek intézésével többé nem foglalkozik és azt kizárólagosan a Magyar Fogorvosok Egyesületének engedi át.*

A Stomatologiai Közlöny ezen száma is *Salamon Henrik* kiváló képességeinek bizonyítéka.

Dr. Radnai Sándor

fogtechnikai laboratoriuma

Budapest, VII., Baross-tér 20. szám.

Telefon József 513.

Telefon József 513.

Kivonat az árjegyzékből.

Kaucsuk-munkák.

Igen ajánlom felső daraboknál a „Reform“-kaucsuk-lemezeket. Igen szépek, könnyűek, hasonlíthatatlanul ruganyosabbak mint az ú. n. sima darabok. Hasonlítanak a préselt aranylemezdarabokhoz.

1 fog ára kaucsuk-lemezen kor. 3.—
Minden további fog „ 2.20

Arany koronamunkák 23 kar. aranyból.

Metsző-, szemfog- s praemolaris-koronák kor. 9.—
Molaris-korona „ 11.—
Egyszerű arany csapfog „ 8.—

Olcsó fémmunkák Germánia-fémből, aranysárga színű, számban nem oxydálódik, igen szép, szegényebb sorsú pacienseknél igen ajánlható.

Metsző-, szemfog- és praem.-koronák kor. 4.—
Molaris-korona „ 5.—
Germánia csapfog „ 5.—

Germánia-munkáknál nem oxydálódó arany forrasztó lesz használva.

Öntések: Aranylemezek öntéséhez 18 karátos arany, híd munkák öntéséhez 23 kar. aranyat használunk.

Anyagár lemezekhez grammonként ... kor. 3.50
Lemez öntése „ 15.—
Anyagár hidak öntéséhez grammonként „ 4.—
Öntése foganként „ 5.—

Laboratoriumom csakis a legjobb anyagból, legszolidabb kivitelben készült munkákat szállít. Vidéki rendelések érkezés napján készülnek el és ugyanaz nap szállítatnak. Szakmabeli felvilágosítással mindenkor rendelkezésére állok a t. kolléga uraknak.

Kollégialis üdvözlettel

Dr. Radnai Sándor.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KARI ÉRDEK.

Az új alakulás.

Irta: Dr. Körmöczy Zoltán.

Végre sikerült egy táborba hozni Magyarországot fogorvosait! Tekintsétek meg, olvassátok végig ezen számban tagjaink névsorát. Gondolkozzatok utána és figyeljétek meg, kik vannak velünk? Legjobbaink és mindenki, a ki számot tart arra, hogy jó collegának tartsuk, mindenki, a ki azt akarja, hogy a magyar stomatologia is elérje a külföldi niveaut, a ki a saját tudását fejleszteni akarja, a ki ismerni kívánja szaktudományunk fejlődését.

Sok esztendő nehéz munkája kecsegtet végre, legalább is úgy látszik, a régen várt eredménnyel. S ha vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy mindig ugyanaz a 10—20 kartárs végezte a fásasztó, hálátlan munkát, mindig az a 30—40 ember hozta meg a sokszor nem csekély anyagi áldozatot! Sajnos, azok voltak ezideig többségben, kik „procul negotiis“ csak a kritizálás kényelmes karosszékében üldögéltek, vagy „úgyis mindegy“ hangoztatással nem törődtek mással, csak a saját „én“-jük prosperálásával.

De ime eljött az az idő, midőn meg kellett éreznie minden kartársnak, a mit nem hitt el az irott betűk legióinak, hogy az összetartásban rejlő erő bir csak megvédelmezni bennünket olyan inzultusok ellen, melyekkel szemben a törvény és igazság erejét eddig biztos oltalomnak hittük, a mely feladatra azonban a törvény és észszerűség csak irott malasztnak, gyenge védelemnek bizonyult.

A hol a törvényt felrúgja a rendelet, a rendeletet magát megczáfolja az intézkedés; a hol a kormánykiküldöttek a congressusi nyílt ülésen elhangzott ígéreteit sem látjuk betartva, ott, kartársaim, nincs más tennivalónk, mint összetartani, — és az összetartás erejével, az igazságérzésnek lankadatlanságával, megtépázott prestige-zsel, de szebb jövőben bizva újra folytatni azt a keserves munkát, hogy meggyőzzünk mindenkit arról, hogy ez a „rendezés“ a közre káros, a közegészségügyre veszedelmes és visszaesést jelentő, a tudományra megszegyenítő, a fogorvosi karra sérelmes, jogilag törvénytelen, emberileg méltánytalan!

Kartársaim! Ezen évben a Fogorvosi Szemle is szerényebb tartalommal köszöntött be hozzátok, mint az előző években! A tudományos munkálkodás eszközeit pihentetni kényszerültünk egyidőre, míg harczy vértetben voltunk. A jövő esztendő az aránylagos béke idejének ígérkezik s lapunk is terjedelmesebb, tartalmasabb lesz, mindegyikötök meg fogja találni benne, a mit keres. Segítetek a munkában, hozza ide mindenki tudásának legjavát, a melyből a többi tanulhat. Sajnos, ez évben a posta nem dolgozatokat hozott, hanem a panaszos és tanácskérő levelek végtelen sorozatát, melyekre alig győztünk válaszolni.

Olvassátok el a nagygyűlésünk programját, jöjjetek közénk, ismerjük meg és szeressük meg egymást!

Tudósítás a kartársaknak.

Az ország minden részéből hozzánk intézett panaszok szomorú képét nyújtják annak a jogos elkeseredésnek, a melyet az úgynevezett rendezés váltott ki.

Érthető okokból, mert hiszen a rendezés a fogorvosi kar létérdekeibe nyúlt, legkézzelfoghatóbban azáltal, hogy a technikai személyzet-tartási jogot vitássá tette. De a teremtett situatiót még súlyosbítja az, hogy a rendezés nemcsak a fogtechnikus-kar által nem respectáltatik, hanem az ellenőrzésre hivatott hatóságok által sem, sőt a rendeletek elsősorban a belügyministeriumnak intéző közegei által sértetnek meg azáltal, hogy értesüléseink szerint még a legközelebbi multban is adattak ki jogosítványok a rendelet intézkedéseivel merőben ellentétben.

Természetes, hogy a vezetőség első kötelességének tartotta ezen vitalis érdekeinkben eljárni s deputatio útján terjedelmes memorandumot nyújtott át úgy a kereskedelmi, mint a belügyministernek, rámutatva a sérelmekre s azon módokra, melyek útján azok sürgős orvoslása az előállott situatio keretében is lehetséges volna.

Gondoskodott a vezetőség arról is, hogy a nevezett ministeriumokban ügyünk iránt a kellő figyelmet tanúsítsák, nehogy beadványaink tisztán az irattárat gyarapítsák.

Mivel köztudomású, hogy milyen lassan forognak nálunk a hivatalos elintézés kerekei, sajnos arra kell kérnünk a kartársakat, hogy néhány hétig legyenek még türelemmel, míg concret eredményekről számolhatunk be, de azt már most

is jelezhetjük, mint impressiókat, hogy nem indokolt az, hogy teljes pessimismussal nézzünk az elintézés elébe.

Az általános elkeseredés végre megszülte egyelőre azon egyáltalában nem kicsinyelhető eredményt, hogy a kartársak mindenfelől siettek egyesületünkbe tömörülni, úgy hogy az a hazai fogorvosok $\frac{2}{3}$ -át tagjai közé sorolva, kari érdekeinknek egy tekintélyes organuma lett.

Már a mai napig 302 kartárs csatlakozott hozzánk s büszkén elmondhatjuk, hogy csak nagyon elvértve akad még az egész országban illustrisabb kartárs, a ki egyesületünkön kívül állna.

Ezen momentumból egyrészt új moralis erőt meríthet a vezetőség a további erős küzdelemre, másrészt elvárhatjuk, hogy a forumon fellépésünknek mindenkor fokozott súly adatik.

Reméljük, hogy a január 6.—7.-én megtartandó közös tudományos gyűlésünkön ezen örvendetes fellendülés és összetartás a személyes érintkezés alapján erősödve, ügyünket csak elősegíteni fogja.

Dr. Siklós Armand

I. titkár.

Küzdelem a fogművesek visszaélései ellen.

A 112,026/1911. B. M. sz. rendelet, a mely a fogtechnikusok működési körének egységes szabályozásával tudvalevőleg súlyos rést ütött a fogorvosi kar törvényben gyökerező jogain, megszüntetni kívánta, némi eilensúlyozásul, azokat a visszaéléseket, a melyeket a fogműves-iparosok a nagyközönség megtévesztése végett minduntalan elkövettek.

Ezt a célt volt hivatva szolgálni különösen a rendelet 4. §-a, a mely világosan kimondja, hogy a fogműves-iparos működési körének jelzése céljából hirdetésein és czégtábláin olyan czimeket nem használhat, a melyek alkalmasak arra, hogy ipari jogosultságának terjedelme tekintetében a közönség megtévesztessék. Ebből folyólag a fogműves-iparosok *csak a fogtechnikus* vagy *fogműves* címet, illetve helyiségük megjelölésére csak a *fogművesi* vagy *fogtechnikusi terem* elnevezést használhatják. Tiltva van tehát a műfogtér-rem vagy fogműterem elnevezés használata is, de különösen a dentist cím használata és az értekezési idő feltüntetése.

Egyesületünk arra a tapasztalatra jutott, hogy a fogművesek szívesen igénybe veszik ugyan a rendelet által részükre biztosított és kulturállamban példátlan előnyöket, de egyáltalán nem hajlandók alkalmazkodni az abban foglalt korlátozó intézkedésekhez. A fogműterem és fogászati gyakorlat elnevezésekkel ma is lépten-nyomon találkozunk, sőt nem ritka az az eset sem, a hol fogműves-iparos fogorvosnak címezi magát.

Ez a körülmény egyesületünket arra indította, hogy e visszaélések megszüntetését erélyesebb eszközökkel küzdje ki. Mindenekelőtt utasított az egyesületi ügyész, hogy haladéktalanul tegye meg a feljelentést mindazon fogművesek ellen, a kik a rendelet intézkedéseit megsértik s ezáltal az ipartörvénybe ütköző kihágást követnek el. Ügyészünk szorgalmazása folytán ma már arról adhatunk számot, hogy kb. 80 fogműves ellen van folyamatban kihágási eljárás a különböző előljárátságoknál. Számos fogtechnikus ellen már ítélet is hozott, így pl. Róna Lipót, Márfa Artur, Vidor Lajos, Deutsch Aladár, Drucker Jenő, Biró Sándor, Fehér Lajos, Goldschmied Henrik és Gáspár József ellen.

A fogorvosi illetve „Dr.“ cím használata miatt eddig a következőket büntették meg: Hercz Rezső, Goldschmied Henrik, Gáspár József és Márfa Artur fogtechnikusokat. Legközelebbi számunkban pedig alkalmunk lesz már több hasonló ügyben hozott ítéletről is beszámolni. Illetékes hatóságaink erélyesebb eljárása folytán pedig már most reméljük, hogy a gyakori visszaéléseknek sikerült gátat emelni.

Itt említjük meg Liebel Ernő pozsonyi fogműves esetét, a ki vizsgára bocsátásért folyamodott, daczára annak, hogy a rendelet feltételeinek nem felelt meg és többször volt büntetve. Az eset súlyosságát tekintve, egyesületünk ügyésze a vezetőség hozzájárulásával külön kérelemmel fordult a belügyi államtitkár úrhoz, a kit sikerült meggyőznie arról, hogy Liebel Ernő tanusítványának kiadása súlyos sérelme volna a fogorvosi karnak. Az államtitkár elfogulatlan vizsgálat tárgyává tette az ügyet és Liebel Ernőnek a tanusítvány kiadását megtagadta.

S.

HIREK.

†

Báró Korányi Frigyes
báró babarczi Schwartzer Ottó
Réczey Imre.

Három olyan kiváló férfiú elvesztését gyászoljuk, kik a collegialitásnak épp úgy voltak mintaképei, mint kiváló képviselői az orvosi tudománynak. Korányi Frigyes mindnyájunk oktatója, Schwartzer Ottó az orvoskari érdekek lelkes harczosa, Réczey, a mindnyájunknak kedves tanár, ki még azon a nevezetes ankéton is merészen szállott síkra a mi külön szaktudományunk képviselőinek védelmében!

A szeretetnek és kegyeletos érzésnek örökzöld ágát tettük le ravatalaikra és emlékezni fogunk rájuk nem muló bensőséges érzéssel.

Dr. Szabó József elnökünket, valamint **Zilz Julián** dr.-t a Société Belge de Stomatologie levelező tagjaivá választotta. Kiváló kartársaink érdemeinek külföldön való elismerése valóban mindnyájunkat megörvendeztetett.

Az első iskolafogorvos Budapesten. A pesti izraelita hitközség *dr. Ság Sándor* budapesti kartársat fizetéses iskolafogorvosnak nevezte ki elemi és polgári fiú- és leányiskolájához.

Dr. Ság hetenként 4 órában vizsgálja meg a körülbelül 2000 tanulót és január 1.-étől kezdve teljesen felszerelt rendelője lesz az iskolaépületben.

A párisi Société de Stomatologie 25 éves jubileumát ünnepelte f. évi deczember hó 13.-án. Az ünnepi lakomán részt vett *Landouzy* orvoskari dékán is. *Chompret* és *Cruet* beszéltek az egyesület és annak alapítói nevében, míg *Landouzy* az orvosi kar nevében üdvözölte a stomatologusokat, kiknek ő régi jó barátja.

Továbbképző cursusok Berlinben. A Deutsches Zahnärzte-Haus Berlinben a legközelebbi cursusát a következő program szerint tartja meg 1914. január 5—10-ig. Jelentkezések *Fräulein Otto* Berlin, Bülowstrasse 22. intézendők.

Stunden-Plan :

Zeit	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag	Sonnabend
8— $\frac{1}{2}$ 10	Orthodontie Z.-A. Grünberg	Orthodontie Z.-A. Grünberg	Orthodontie Z.-A. Grünberg	Orthodontie Z.-A. Grünberg	Orthodontie Z.-A. Grünberg	Orthodontie Z.-A. Grünberg
$\frac{1}{2}$ 10—11	Chirurgie Prof. Dr. Williger	Chirurgie Prof. Dr. Williger	Chirurgie Prof. Dr. Williger	Chirurgie Prof. Dr. Williger	Chirurgie Prof. Dr. Williger	Chirurgie Prof. Dr. Williger
11—1	Kronen und Brücken Z.-A. Faulhaber	Kronen und Brücken Z.-A. Faulhaber	Kronen und Brücken Z.-A. Faulhaber	Kronen und Brücken Z.-A. Faulhaber	Kronen und Brücken Z.-A. Faulhaber	Kronen und Brücken Z.-A. Faulhaber
$3\frac{1}{2}$ - 5	Porzellan- Füllung Holzahnarzt Brill	Porzellan- Füllung Holzahnarzt Brill	Porzellan- Füllung Holzahnarzt Brill	Pulpa- und Wurzelbhdg. Dr. K. Cohn	Pulpa- und Wurzelbhdg. Dr. K. Cohn	Pulpa- und Wurzelbhdg. Dr. K. Cohn
5— $\frac{1}{2}$ 7	Porz.-Schliff- Füllung Prof. Guttmann	Porz.-Schliff- Füllung Prof. Guttmann	Porz.-Schliff- Füllung Prof. Guttmann	Goldguss- Füllung Prof. Dr. Sachs	Goldguss- Füllung Prof. Dr. Sachs	Goldguss- Füllung Prof. Dr. Sachs

A „Pesti Hirlap“ november 5-iki számából egy kar-
társ a következő híreस्कét küldte be:

Leleplezett áldoktor. Goldschmied Henrik fogtechnikus
hosszú időn át mint diplomás orvos szerepelt a nagyközön-
ség előtt. A telefon-könyvben is „dr.“ címet iratott a neve
mellé. Ezekre az üzemekre följelentés folytán figyelmesse lett
a rendőrség is, a mely Goldschmied Henriket a doktori
cím jogtalan használata miatt el is ítélte. Utóbb az ipar-
hatóság is eljárást indított ellene, a miért a kapura függesz-
tett címtáblán fogorvosnak nevezte magát és az ipartörvény
58. §-ába ütköző kihágás miatt meg is büntette, kötelezvéen
egyúttal a törvényellenes címtábla eltávolítására.

Leveles láda.

Alig múlik el nap, hogy ne hozna a posta vidéki kartársak kezéből eredő tanácsot kérő, avagy panaszos levelet. Ezen levelek tartalma természetesen majdnem mindig a fogtechnikus-ügyre vonatkozik; pl. utólag adott vizsgaengedély, tisztességtelen reklám, utazó fogtechnikus stb.

Kérem kell a kartárs urakat, ha ilyen természetű kéréseik és kérdéseik vannak, szíveskedjenek azt egyenesen a II. titkár úrhoz, *dr. Schmidt László*, VI., Andrásy-út 29. intézni a ki a jogi természetű ügyeket az ügyész úrral megbeszélvén, a legkönnyebben megadhatja a választ.

Névtelen levelekre még akkor sem reflektálunk semmi-nemű intézkedéssel, ha azok kollégáktól erednek, még ha jót akarnak sem; a ki a mi discretiónkban nem bízik, vagy a ki egyébként jónak látja elrejtve maradni, nem számíthat arra, hogy komolyan vegyük akár fenyegetéseit, akár tanácsait.

Egyéb, nem jogi, illetőleg nem a technikus-kérdésre vonatkozó ügyekben szívesen állunk kartársaink rendelkezésére; de szívesen látnók a kartársak támogatását is egyes, bizonyára minden praxisban előforduló érdekesebb esetek ismertetésével, referatumokkal és cikkekkkel; a F. Sz. hasábjai nyitva állanak minden kartárs részére.

Vizszontlátásra a nagygyűlésen!

Szerkesztő.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó a Magyar Fogorvosok Egyesületének 1914 január 6.- és 7.-én megtartandó rendes köz- és tudományos gyűlésére.

Rendes közgyűlés a Poliklinika (Szövetség-utca 14. sz.) fogászati helyiségében: január 6.-án este pontban 1 $\frac{1}{2}$ 7 órakor.
Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Két tag választása a jegyzőkönyv hitelesítésére. 3. Titkár jelentése. 4. Pénztáros jelentése. 5. Számvizsgáló-bizottság jelentése és a felmentvény. 6. Háromtagú számvizsgáló-bizottság választása. 7. A választmány indítványai. 8. Tagok indítványai. 9. Tisztikar és választmány megválasztása. 10. Az évi költségvetés megállapítása. 11. Az ügyész előadása a fogorvosok és fogtechnikusok jogviszonyáról.

Tudományos ülés január 7.-én d. e. a Poliklinika fogászati helyiségében. 8 $\frac{1}{4}$ —1 $\frac{1}{4}$ 9. Dr. Bilaskó György: Mélyen az alveolusban ékelt gyökreszletek eltávolítása (betegeken) és *dr. Radó Mór:* A poliklinikán gyakorolt gyökkezelések (betegeken). 9 $\frac{1}{4}$ —10. *Dr. Landgraf Lőrincz:* A pyorrhoea kezelése (betegeken). 10—11. *Prof. Dr. Török Lajos:* Szájbántalmakkal járó casuistikus esetek (betegbemutató). 11—12. *Dr. Wein Dezső:* A nervus mandibularis érzéstelenítése (betegeken). 12—1. *Dr. Hoff Mór (Magyaróvár):* Cavitások alakítása Black szerint (betegeken). — *Délután a Stomatologiai klinikán, Mária-utca 52. 3—4. Dr. Albin Oppenheim (Wien):* Die Behandlung und Retention der Klasse II. (Angle). 4—5. *Dr. Szabó József:* Cavitások alakítások betétek számára (vetített képekkel). 5—6. *Professor dr. Trauner (Graz):* Über Radium-

behandlung der Alveolar-Pyorrhoe. 6—7. *Stabsarzt Dr. Julian Zilz* (Wien): Path. Veränderungen im Dentin durch pathogene Trichomyceten und fusiforme Bacillen (Projektions-Vortrag).

Továbbképző kurzusok január 8.-án, 9.-én és 10.-én a Poliklinika fogászati helyiségében. 1. *Dr. Bilaskó György*: Mélyen az alveolusban ékelt gyökérszletek eltávolítása érzéstelenítéssel. 2. *Dr. Radó Mór*: A poliklinikán gyakorolt gyökékezelések. 3. *Dr. Gadány Lipót*: Különféle hídmunkákhoz szolgáló pillérfogak előkészítése a szájban és a gipszlenomatvétel. Ezen kurzusok díjtalanok. Kellő számú (legalább ötös csoportok) jelentkezés esetén tartatnak meg. Jelentkezés január 5.-ig a II. titkárnál. Budapest, 1913 december 18.

Siklós, I. titkár.

Szabó, elnök.

A közgyűlést követőleg ismerkedési vacsora a Savoy-szálló (József-körút 16.) külön helyiségében à la carte. Résztevők kéretnek január 2.-ig Schmidt László II. titkárt tudatni. (Andrássy-út 29. szám).

Pályázati hirdetés.

Az *Oesterr.-Ungár. Vierteljahrschrift* 1914-ben 30. évfolyamába lép.

Ebből az alkalomból alulírt kiadó 3 pályadíjat tűz ki és pedig:

- | | | | |
|------|-----|------|----------|
| I. | díj | 1000 | koronát, |
| II. | „ | 600 | „ |
| III. | „ | 400 | „ |

a fogorvoslás bármely részébe tartozó tudományos munkálatra, legyen az gyakorlati, elméleti, avagy klinikai tartalmú.

Regierungsrat Prof. *Dr. Julius Scheff* elvállalta a bíráló-bizottság elnöki tisztét; a bizottság tagjainak névsorát legközelebb fogjuk közzétenni.

Pályázati feltételek:

1. Pályázhat bármely országból való fogorvos. Idegen (nem német) nyelvű dolgozatok mellé német fordítás csatolandó.

2. Nyomtatásban még meg nem jelent munkálatok pályázhatnak.

3. A dolgozatok névtelenül küldendőek be és jelígével jelölendőek. A szerző neve és címe hasonló *jeligét* viselő zárt borítékban melléklendő.

4. A beküldési határidő 1914 márczius 15.-e; a bíráló-bizottság ítélete 1914 július 15.-én kerül nyilvánosságra.

5. A jutalmazott dolgozatokat, ha terjedelmük megengedi, az Oesterr.-Ung. Vierteljahrschrift fogja közölni.

6. A kiadó fentartja magának a jogot, hogy a nem jutalmazott munkákat is a szokásos tiszteletdíj mellett közlés céljából visszatartja.

Wien, 1913 július 1.

Julius Weiss.

Pályázati hirdetés.

A „Fogorvosi Szemlé“-nek 1914. évi bármely számában megjelenő eredeti cikkek legkiválóbbja 200 korona pályadíjat nyer. A pályázásra való igény külön bejelentése felesleges.

Az összes megjelent cikkek között a bírálatot a Magyar Fogorvosok Egyesületének választmánya fogja meg-ejteni és a pályadíjat az érdem szerint legkiválóbbnak, vagy két aránylag legjobbnak felosztva, 100—100 koronában fogja odaitélni.

A M. F. E. választmányának megbízásából:

Dr. Körmöczy Zoltán,
szerkesztő.

Figyelmeztetés.

Figyelmeztetjük kartársainkat, hogy azok, *kiknek neve nincs azon tagnévsorban*, melyet jelen számunkban közlünk, a Fogorvosi Szemlének következő számát csak azon esetben kapják meg, ha addig az alapszabályok által előírt módon *tagjaink sorába felvették magukat.*

Kartársi üdvözlettel

a kiadóhivatal.

A Magyar Fogorvosok Egyesületének alapszabályai.

1. §. Az egyesület czíme: *Magyar Fogorvosok Egyesülete.*

Székhelye Budapest.

2. §. Az egyesület célja a fogorvosi érdekek előmozdítása; a fogászat és az orvostudomány ezzel összefüggő részeinek művelése észlelésekkel, kutatásokkal; a kar társadalmi érdekeinek és tekintélyének megóvása és fejlesztése.

3. §. Ezen cél betöltésére az egyesület részletes eszközei a következők:

A) Gyűlések tartása, melynek tárgya:

a) a fogászat körébe vágó tudományos előadások és fölött tartott eszmecserék;

b) a fogászatot érdeklő találmányok és fölfedezések tudományos és gyakorlati értékének megvitatása;

c) gyakorlati esetek bemutatása és az e felett meginduló eszmecserék;

d) azon módoknak közös meghatározása, melyek szerint a fogorvosi kar érdekei megóvandók.

B) Tudományos szaklap kiadása, szakgyűjtemény és könyvtár alapítása.

4. §. Az egyesület tagjai lehetnek rendes, alapító, levelező és tiszteletbeli tagok.

5. §. Rendes tag lehet mindenki, a kinek Magyarországon orvosi gyakorlatra jogosító orvosdoktori diplomája van, orvosethikai szempontból kifogás alá nem esik, a kit egy tag ajánlatára a választmány rendes tagul elfogad.

A felvételt megtagadó határozat a kézbesítéstől számított 8 napon belül közgyűléshez megfeleltethető.

6. §. A rendes tagok a belépés és kilépés idejére való tekintet nélkül legalább három évre évenként 10 korona tagdíjat kötelesek az egyesület pénztárába fizetni.

A tagdíjjal hátralékos tagokat a választmány a tagok sorából törölheti. A kilépés az elnökségen írásban bejelentendő.

A ki a 3 évi tagság leteltével az egyesületből kilépni kíván, köteles szándékát december hó 15.-éig bejelenteni. A bejelentés elmulasztása esetén a tagsági díjat a következő évre is köteles megfizetni.

Az egyesületi év a naptári évvel összeesik.

7. §. A rendes tagság megszűnik, ha a tag kilépését bejelenti, ha közgyűlésen kétharmad szótöbbséggel kizárják, avagy ha a tag elhal, mely legutóbbi esetben az egyesület irányában minden kötezettsége megszűnik.

8. §. Alapító tag az, a ki egyszer és mindenkorra 200 korona alapítványt tesz, ha ezen adományt a választmány elfogadja. Ezen összegek gyümölcsözőleg helyeztetnek el s csak a belőlük származó jövedelem fordítható az egyesület céljaira.

9. §. A rendes, valamint az alapító orvosdoktor tagoknak az üléseken egyenlő szólási, szavazási, választási és indítványozási joguk van.

10. §. Levelező vagy tiszteleti tagok lehetnek azon külföldi orvosdoktorok, kiket a közgyűlés ilyenekül bármely tag ajánlására kétharmad szótöbbséggel megválaszt és a magy. kir. belügyministerium ezt jóváhagyja.

11. §. A tiszteletbeli tagok a rendes tagok minden jogát élvezik anyagi kötelezettség nélkül. A levelező és tiszteleti tagoknak a tudományos üléseken szólási és előadói joguk van.

12. §. Az egyesület ügyeit a tisztikar és a választmány vezeti.

13. §. A tisztikart alkotják: elnök, elnökhelyettes, két alelnök, két titkár, két jegyző, pénztáros, ellenőr és gazda. Megbízatásuk két évre szól. A lelépők újra választhatók.

14. §. A választmány 20 tagú. A megbízás egy évre szól. A kilépők újból választhatók. A tisztikar hivatalból tagja a választmánynak.

15. §. Az elnök képviselője az egyesületnek a hatóságokkal és egyes személyekkel szemben: aláírja az egyesületet illető okmányokat; üléseken elnököl, teljesíti az utalványozásokat és azokat a választmánynak utólagosan bejelenti.

16. §. Az elnökhelyettes és a két alelnök ugyanazon jogokkal vannak felruházva, mint az elnök, ennek távolléte, illetőleg bárminemű akadályoztatása esetén.

17. §. Az I. titkár végzi az egyesület levelezéseit. Gondoskodik az elnökséggel egyetértve az ülések tárgysorozatának összeállításáról. Ő a választmány előadója a közgyűlés előtt, mely elé évi kimutatást terjeszt az egyesület működéséről. A II. titkár az I. titkárt ennek távolléte, illetve bármi-féle akadályoztatása esetén helyettesíti.

18. §. A jegyzők vezetik az ülések jegyzőkönyveit s a titkárt távolléte és akadályoztatása esetén helyettesítik.

19. §. A pénztáros kezeli a pénztárt, átveszi a befolyt összegeket. Elnöki és választmányi utatványokat kifizet. Köteles rendes pénztárkönyvet vezetni és az elnök, ellenőr vagy a választmány kívánatára bármikor felmutatni. Köteles a közgyűlésnek a zárszámadást bemutatni, és ha ez a számvizsgálók által is rendben találtatott, felmentvényt igényelhet.

20. §. Az ellenőr köteles ügyelni, hogy a tagok évi járulékaik és az egyesület egyéb jövedelmei pontosan beszedessenek. Ellenőrzi a pénztárnokot és pénztári könyveket. Aláírja a pénztári okmányokat.

21. §. A gazda gondoskodik ülésteremről és az egyesület tárgyi szükségleteiről; örködik az egyesület ingó és ingatlan vagyona felett; az üléseken a házigazda szerepét viseli.

22. §. A választmány ülést tart, ha azt az elnök, vagy 5 választmányi tag szükségesnek találja.

23. §. A választmány határozatképes, ha az elnökön kívül 7 tagja az ülésen megjelenik. Határozatképtelenség

esetén a 8 nap múlva összehívandó új választmányi ülés tekintet nélkül a jelenlevők számára, határozatképes.

24. §. A választmány előkészíti az ülések anyagát, a közgyűlésnek előterjesztéseket tesz és sürgős ügyekben a közgyűlés utólagos jóváhagyása mellett intézkedik. Új tagokat felvesz.

25. §. A választmány üléséről jegyzőkönyv vezetendő.

26. §. Rendes közgyűlés minden év január havában egyszer tartandó. A közgyűlést az elnök, akadály esetén az elnökhelyettes, az alelnök vagy a választmány hívja össze oly időben, hogy a tagok értesítése és a közgyűlés között 14 napi időköz maradjon. Önálló indítványok 8 nappal a közgyűlés előtt írásban bejelentendők.

A közgyűlés napjáról a tagok körlevél útján külön-külön értesíttetnek.

A közgyűlés tárgyai a következők:

1. két tag választása a jegyzőkönyv hitelesítésére;
2. a titkár és pénztáros jelentése;
3. a számvizsgáló-bizottság jelentésének felolvasása és felmentvény megadása;
4. háromtagú számvizsgáló-bizottság választása;
5. a választmány és a tagok indítványa felett való határozathozatal.

Tagkizárási indítvány csak az esetben tárgyalható a közgyűlésen, ha előzőleg 8 nappal az elnökségen írásban bejelentetett; kizárás felett a szavazás titkos.

6. A tisztikar és választmány választása, mely általános szótöbbséggel történik;

7. felebbezések a választmány határozata ellen;

8. az évi költségvetés megállapítása.

27. §. A közgyűlés határozatképes, ha legalább 20 tag van jelen. A határozatok általános szótöbbséggel hozatnak. Egyenlő számú szavazatok esetén az elnök szavazata dönt. Ha elegendő számú tag nem jelent meg, a 14 nap múlva egybehívandó közgyűlés — tekintet nélkül a jelenlevők számára — határozatképes.

28. §. Rendkívüli közgyűlés mindenkor egybehivandó, ha az elnökség szükségesnek tartja.

29. §. Az alapszabályok módosításához a jelenlevők általános szótöbbsége kívánatik meg és csak a közgyűlésen történhetik meg. Az ezt célzó indítványok okadatolással együtt 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökségnek írásban bejelentendők, mely azokat a választmány véleményével együtt a közgyűlés elé terjeszti. Minden alapszabályváltoztatás a magy. kir. belügyministerium jóváhagyását igényli.

30. §. Az egyesület feloszlásához az összes tagok kétharmadrészének hozzájárulása szükséges. Az egyesület vagyont a feloszlató közgyűlés hasonló célú avagy jótékony orvosi egyesület javára fordítja. Alapító tagok betéteiket visszakövetelhetik. Az egyesület feloszlását, úgyszintén a vagyont hovatartozását illető határozat a magy. kir. belügyministerium jóváhagyása előtt nem fogantatosítható.

31. §. Az egyesület feletti felügyeletet a magy. kir. belügyministerium gyakorolja. Azon esetben, ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott célt vagy eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, az állam vagy az egyesület tagjainak egyéni s vagyoni érdekeit veszélyeztetné, a belügyministerium által haladéktalanul felfüggeszthető és a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlatható vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb betartására különbeni feloszlás terhe alatt kötelezhető.

Budapest, 1913 szeptember 12.

Dr. Siklós Armand
titkár.

Dr. Szabó József
elnök.

Dr. Körmöczy Zoltán
elnökhelyettes.

Szám: 202988/1913
V. a

M. kir. belügyminister.

Látta a m. kir. belügyminister.

Budapest, 1913 november 28.-án.

A minister rendeletéből:

A m. kir. belügy-
ministerium pecsétje.

Vásárhelyi
ministeri oszt.-tanácsos.

Jegyzőkönyvkivonat* az 1913 november 28.-án tartott választmányi ülésről.

Elnök: Szabó.

Jegyző: Radó.

Jelen vannak: Szabó, Rothman, Körmöczy, Lichtmann, Propper, Radó, Fried, Berger, László, Szántó, Erdős, Schmidt, Gadányi, Klinger, Frommer, Schwartz, Siklós, Fuchs, Görög, Landgraf, Bilaskó.

Elnök az ülést megnyitván, felszólítja az I. titkárt jelentéseinek megtételére.

I. titkár jelenti, hogy eddig 118 budapesti és 182 vidéki kartárs küldte be a kötelező belépési nyilatkozatot.

Schmidt jelenti, hogy 4 vidéki kartárs sokalja a díjat s csak pártoló tag akar lenni.

A választmány, tekintve azt, hogy az egyesület nemcsak a budapesti, hanem a vidéki kartársak érdekeinek védelmében is nagy anyagi áldozatok hozatalára kénytelen, a kérést nem teljesíti.

Erdős a nagygyűlésre félárú jegyek kieszközlését óhajtaná.

A választmány, ámbár ezen kérést már többször nem teljesítette a kereskedelmi kormány, a jegyek kieszközlését meg fogja kísérelni.

Elnök elrendeli a tagokul jelentkezők teljes névsorának felolvasását a felvétel céljából.

Felolvasás után az összes jelentkezők felvételnek.

Elnök kívánatosnak tartaná, hogy tagjaink közül azokat, kik feleslegesen nagy táblákkal hiszik a közönség figyelmét magukra vonhatni, figyelmeztessük, hogy ezen változtatásnak.

A választmány több hozzászólás után ezidőszertint még nem kíván e kérdéssel foglalkozni.

Elnök: Következik a köz- és nagygyűlés előkészítése.

Siklós ajánlja, hogy kérjünk fel kartársakat, köztük

* Jegyzőkönyveinknek kivonatát oly arányban közöljük csak, a mennyiben azok az olvasó kartársakat érdeklik s az egyesület vezetősége szükségesnek tartja.

2—3 illustris osztrák kartársat is, hogy a nagygyűlés idején praktikus előadásokat tartsanak. Kérjük fel előadás tartására: *Rothman, Bilaskó, Propper, Landgraf, Salamon, Szabó, Radó, Wein, Major* budapesti, *Höncz, Ziffer, Székely* vidéki, *Trauner, Károlyi, Zilz* osztrák kartársakat.

A közgyűlés január 7-én volna. 7.-én d. e. gyakorlati bemutatás a poliklinikán, d. u. elméleti előadások a klinikán. Proponálja, hogy az osztrák collegák úti és itt-tartózkodási költségeit az egyesület megtérítse.

Erdős: Ajánlja, hogy az ügyész is tartson előadást a mostani viszonyokról.

Gadányi: Ha továbbképzésről van szó, úgy azt bizonyos elvek szerint tegyék. Kérjünk fel néhány collegát, hogy néhány napig ingyenes cursust tartsanak, a melyen a vidéki collegák dolgozzanak is.

Elnök: Ne zavarjuk össze a nagygyűlést a továbbképzéssel. A nagygyűlésre szükségünk van. A közgyűlés után circuletet bocsájtsunk ki a vidéki tagokhoz, a melyben megkérjük, hogy ki mivel akar foglalkozni. A bejött válaszokból azután programot fogunk adni.

Berger: Ellene van a nagygyűlésnek, mert nincs is idő az előkészítésre és a másik egyesületben féltékenységet idézne elő. A tervszerű továbbképzés mellett van.

Elnök: Attól még nagyon messze vagyunk, hogy igazi továbbképző cursust tartsunk, ezért van szükség a nagygyűlésre, mely nem akar demonstratio lenni a másik egyesülettel szemben.

Lichtmann: A nagygyűlés mellett van, mert ettől tudományos haszna lesz mindenkinek. A továbbképző cursusra a circulearek kibocsátását helyesli.

A választmány az elnök javaslatát fogadja el.

Elnök javasolja, hogy a külföldi orvosok költségeit az egyesület fedezze.

A választmány elfogadja és a részletek kidolgozását az elnökségre bizza.

Elnök: III. tány: folyó ügyek.

Siklós: Az ügyész díjazása ügyében felolvasta az ügyész levelét. A kérést elfogadásra ajánlja.

Elnök: A válaszmány elfogadja Siklós indítványát.

Elnök: IV. pont a tisztikar megválasztása. A candidáló bizottságba ajánlja Rothman, Berger és Gadányi collegákat.

A candidáló-bizottság az eddigi tisztikart ajánlja némi módosítással.

A válaszmány a jelöléseket elfogadja.

Elnök az ülést bezárja.



A szájüreg sterilizálása természetsszerűleg céltalan volna. Ellenben kívánatos, hogy egy antiseptikus szájvíz nemcsak az öblítés pillanatában, hanem hosszabb időre lényegesen megakadályozza a baktériumok képződését, jóízű legyen és e mellett sem a fogakat, sem a száj nyálkahártyáját ne támadja meg.

Ezen követelményeknek minden tekintetben megfelel az „**Odol**“, úgy hogy az tényleg a jelenleg létező legjobb szájvíznek mondható.

Egyesületünk ez idei vezetősége.

- Elnök: Dr. Szabó József (József 1—65)
 Elnökhelyettes: Dr. Körmöczy Zoltán (József 78)
 Alelnökök: { Dr. Bilaskó György (78—60)
 { Dr. Klinger Zsigmond (38—82)
 I. titkár: Dr. Siklós Armand
 II. titkár: Dr. Schmidt László (29—29)
 I. jegyző: Dr. Radó Mór (107—90)
 II. jegyző: Dr. Brück Béla
 Pénztáros: Dr. László Mór (József 3—83)
 Ellenőr: Dr. Fuchs Sándor
 Gazda: Dr. Radnai Sándor (József 5—13)
 Ügyész: Dr. Schmidt Sándor, Andrassy-út 10.
 (107—68)

Választmány:

- | | |
|-------------------------------|-----------------------------|
| Dr. Abonyi József (4—42) | Dr. Láng Ignác (104—83) |
| Dr. Berger Ferencz | Dr. Lippe Mór |
| Dr. Erdős Emil (169—86) | Dr. Propper Miksa (119—13) |
| Dr. Fried Samu (6—65) | Dr. Rothman Ármin (94—99) |
| Dr. Frommer József (108—34) | Dr. Salamon Henrik |
| Dr. Gadány Lipót (82—03) | Dr. Vajna Vilmos |
| Dr. Görög Adolf | Dr. Szántó Ármin |
| Dr. Halász Henrik (Miskolcz) | Dr. Lichtmann Samu (139—72) |
| Dr. Landgráf Lőrincz (159—58) | Dr. Bányai Sándor (132—94) |
| Dr. Schwartz Samu (44—44) | |

Az egyesület tagjainak névsora.

Budapestiek.

Alapító tag:

Dr. Abonyi József, Nefelejts-utca 27—29 (4—42)

Rendes tagok:

- 1 Dr. Apáthy Jenő, József-körút 53
- Dr. Árkövy József r. tanár, Váczi-utca 65
- Dr. Baitrok József, Szilágyi Dezső-tér 5
- Dr. Balassa Béla, Teréz-körút 8
- Dr. Balázs Manó, Teréz-körút 37
- Dr. Bán Sándor, József-körút 46 (József 36—31)
- Dr. Balogh László, József-körút 28
- Dr. Balogh Jenő törzsorvos, Héderváry-út 5
- Dr. Baumerth Gyula, Fő-utca 7
- 10 Dr. Bányai Sándor, Andrássy-út 48 (132—94)
- Dr. Berger Ferencz, Deák Ferencz-utca 14
- Dr. Bernáth Dezső, Teréz körút 30 (173—95)
- Dr. Bernáth Ödön, Fehérvári-út 19/B (154—71)
- Dr. Biró Mór, Kazinczy-utca 55 (156—81)
- Dr. Biró Ödön, Rákóczi-út 29
- Dr. Bilaskó György, Kecskeméti-utca 14 (78—60)
- Dr. Binét Manó, Rákóczi-út 38
- Dr. Bonyhárd Mór, Erzsébet-körút 2
- Dr. Brück Béla, Nagymező-utca 19
- 20 Dr. Barát Gizella, Párisi-utca 1 (82—35)
- Dr. Csilléry András, Baross-utca 28 (József 473)
- Dr. Dalnoky Viktor, Andrássy-út 32 (104—54)
- Dr. Engel Brúnó, Teréz-körút 32
- Dr. Erdős Emil, Régipósta-utca 5 (169—86)
- Dr. Etienne Károly, Gyár-utca 20
- Dr. Fábrián Károly, József-körút 42
- Dr. Faisztl Ferencz, Üllői-út 36
- Dr. Farkas Artur, Erzsébet-körút 16
- Dr. Feuer János, Gyár-utca 4

- 30 Dr. Fleischer Elemér, Eskü-út 5 (163—87)
 Dr. Forgách Aladár, Párisi-utcza 2 (131—32)
 Dr. Fried Samu, Erzsébet-tér 5 (6—65)
 Dr. Friedmann Izidor, Rákóczi-út 57 (102—74)
 Dr. Frommer József, Andrássy-út 47 (108—34)
 Dr. Fuchs Sándor, Rákóczi-út 19
 Dr. Fejes Béla, Dohány-utcza 90
 Dr. Feles Adolf, Semmelweis-utcza 4 (75—69)
 Dr. Gadány Lipót, Erzsébet-tér 3 (82—03)
 Dr. Garai Jenő, Bálvány-utcza 4 (118—40)
- 40 Dr. Gmelin Ottó, József-körút 76—78 (140—95)
 Dr. Gobbi Károly, Kötő-utcza 6.
 Dr. Görög Adolf, Erzsébet-körút 9—11
 Dr. Hállay Károly, Egyetem-utcza 9
 Dr. Hattasy Lajos m.-tanár, Szervita-tér 4
 Dr. Hollósy Ede, József-körút 38
 Dr. Illés Márton, Erzsébet-körút 50
 Dr. Kálmán Ernő, Anker-köz 1 (99—58)
 Dr. Kanitzer Ignác, Kálvária-tér 18
 Dr. Karef Oszkár, Kecskeméti-utcza 6 (111—18)
- 50 Dr. Kasztriner Árpád, Nefelejts-utcza 42
 Dr. Klein Márkus, Külső Soroksári-út 70 (141—91)
 Dr. Klein Menyhért, Erzsébet-körút 27
 Dr. Klinger Zsigmond, Gizella-tér 3 (38—82)
 Dr. Kovács Soma, Erzsébet-körút 42
 Dr. Kozma Antal, Semmelweis-utcza 5 (112—02)
 Dr. Körmöczy Zoltán, József-körút 23 (József 78)
 Dr. Krausz Oszkár, Ferencziek-tere 7
 Dr. Landgráf Lőrincz, Károly-körút 24 (159—58)
 Dr. Láng Ignác, Kálmán-utcza 15 (104—83)
- 60 Dr. László Lajos, Podmaniczky-utcza 2 (170—25)
 Dr. László Mór, Erzsébet-körút 1 (József 3—83)
 Dr. Lázár Imre, József-körút 58
 Dr. Leoka Jeromos, Margit-körút 1
 Dr. Lichtmann Samu, Király-utcza 77 (139—72)
 Dr. Lippe Mór, Zrinyi-utcza 17
 Dr. Lukács Áron, Akácza-utcza 57

- Dr. Lusztig Zsigmond, Klauzál-tér 9
 Dr. Major Emil, Arany János-utca 33 (172—30)
 Dr. Manu Emil, Ráday-utca 2 (47—85)
 70 Dr. Marikovszky György, Üllői-út 3
 Dr. B. Máthé Dénes, József-körút 43
 Dr. Morelli Gusztáv, Váci-utca 46 (127—19)
 Dr. Nemes Jenő, József-körút 26
 Dr. Nobel Adolf, Hársfa-utca 31
 Dr. Nagy Emil, Irányi-utca 12 (133—13)
 Dr. Pál Gyula, Széna-tér 7
 Dr. Pécsi István, Erzsébet-körút 56 (58—97)
 Dr. Pláner József, Eötvös-utca 24
 Dr. Propper Miksa, Erzsébet-tér 18 (119—13)
 80 Dr. Raáb Manó, Teréz-körút 21 (116—35)
 Dr. Rác Jenő, Andrásy-út 33
 Dr. Radnai Sándor, Baross-tér 20 (József 5—13)
 Dr. Radó Mór, Erzsébet-körút 26 (107—90)
 Dr. Rajkovicz Mihály, Mária-utca 52
 Dr. Reichl P. Pál, Fő-utca 20
 Dr. Reinitz Miksa, Erzsébet-körút 23 (24—34)
 Dr. Rothman Ármin m.-tanár, Podmaniczky-utca 17
 (94—99)
 Dr. Róth Jenő, Andrásy-út 2 (121—54)
 Dr. Ság Sándor, Király-utca 70 (7—13)
 90 Dr. Sági Ignác, Jászberényi-út 4
 Dr. Salamon Henrik m.-tanár, Erzsébet-körút 56
 Dr. Salczer Bernát, Wesselényi-utca 2
 Dr. Sándor Samu, Bank-utca 2 (48—61)
 Dr. Seligmann Emil, Károly-körút 3
 Dr. Siklós Armand, Papnövelde-utca 10
 Dr. Schmidt László, Andrásy-út 29
 Dr. Schürger Adolf, Mária-utca 19
 Dr. Schwarcz Lipót, Király-utca 73
 Dr. Schwartz Samu, Rákóczi-út 68 (44—44)
 100 Dr. Strélinger Viktor, Rákóczi-út 12 (177—62)
 Dr. Szabó József m.-tanár, József-körút 37/39 (J. 1—65)
 Dr. Szántó Ármin, Erzsébet-körút 21 (115—10)

- Dr. Szász Géza, Andrásy-út 49
 Dr. pókakereszturi Székely Gábor, Baross-utca 21
 Dr. Székely József, Lipót-körút 29
 Dr. Szirtes Alajos, Múzeum-körút 18
 Dr. Thébuzs Béla, Kecskeméti-utca 5
 Dr. Tolnay Bertalan, Kálvin-tér 5
 Dr. Vajda Miksa, Rákóczi-út 24
 110 Dr. Vajna Vilmos m.-tanár, Kossuth Lajos-utca 14
 Dr. Vladár József, Batthyányi-utca 2
 Dr. Walheim Béla, Ferencz József-rakpart 27
 Dr. Wein Dezső, Ferencz József-rakpart 13/15 (47—08)
 Dr. Weingruber Ármin, Gizella-tér 2
 Dr. Veresmarthy Ödön, Koronaherczeg-utca 11 (116—42)
 Dr. Weisz Mihály, Király-utca 77
 Dr. Zólyomi Adolf, Dalszinház-utca 8

Vidéki tagok:

- Dr. Antal Mihály, Nagyszombat
 Dr. Auerbach Lajos, Rozsnyó (Gömör m.)
 120 Dr. Baky Endre, községi orvos, Öcsöd (Békés m.)
 Dr. Balázs Ármin, Alsókubin (Árva m.)
 Dr. Bálint Lipót, Mohol
 Dr. Barcsay Kálmán, Temesvár, Losonczy-tér 4
 Dr. Barta Béla, Nagykőrös
 Dr. Barta Dezső, Nagyvárad, Rákóczi-út 2
 Dr. Barta Leó, Érsekujvár
 Dr. Bartók József, ezredorvos, Dés
 Dr. Béla Henrik, Beregszász (Telefon 100)
 Dr. Bellák Gyula, Salgótarján
 130 Dr. Berényi Sándor, Nyitra
 Dr. Berdach Henrik, Lugos, Templom-u.
 Dr. Berkes Dezső, Szeged, Petőfi Sándor sugárút 31
 Dr. Bihari Jenő ezredorvos, Debreczen, Hatvan-utca 2
 Dr. Birlea György, Máramarossziget
 Dr. Bölcs házy Béla, m. kir. honvéd törzsorvos, Lugos
 Dr. Brett Gusztáv, Kúnszentmiklós
 Dr. Brugos Gyula, Nagykároly, Jókai-u. 6

- Dr. Bruszt Lázár, Baja
 Dr. Cserey Zsigmond, Déva
- 140 Dr. Dalma Dezső, Fiume, Via municipio 1
 Dr. Deák Imre, Ujvidék
 Dr. Deutsch Miksa, Rimaszombat
 Dr. Dezső Gyula, Versecz
 Dr. Dobó Dezső, Debreczen
 Dr. Drechsler Miksa, Pozsony, Vásártér 24
 Dr. Dukesz József, Nagybecskerek
 Dr. Endrei Ármin, Makó
 Dr. Eibenschütz Emil, Sárvár
 Dr. Erdélyi Miksa, Szatmár
- 150 Dr. Fischer Ágoston, Detta (Torontál m.)
 Dr. Fodor Károly, Szolnok
 Dr. Fodor Rezső, Nyitra
 Dr. Forgács Sándor, Miskolcz, Széchenyi-utca 70
 Dr. Földi Miklós, Kassa, Fő-utca 33 (Telefon 320)
 Dr. Földes József, Győr, Baross-u. 15 (Telefon 405)
 Dr. Frankl Áron, Kiskunhalas
 Dr. Frankó József, Nagyvárad, Rákóczi-út, Rimóczy-ház
 Dr. Freiberger Lajos, Szombathely, Király-utca 1
 Dr. Fried Ármin, Makó
- 160 Dr. Fritz Miksa, Körmend
 Dr. Gál Zsigmond, Szeged, Kölcsey-u. 4
 terebesfejpataki Dr. Gesell-Payer Ede, Pozsony,
 Kossuth Lajos-tér 11
 Dr. Görög Simon, Eger
 Dr. Graur Viktor, Arad, Deák Ferencz-u. 40
 Dr. Grossman Rezső, honvéd-ezredorvos, Marosvásárhely
 Dr. Guttmann Lipót, Pozsony, Andrassy-u. 4
 Dr. Günczler Márkus, Kiskunfélegyháza
 Dr. Gyengő Ignác, Kecskemét
 Dr. Hacker Ignác, Szombathely
- 170 Dr. Haydú Lajos Debreczen, Batthyányi-u. 20 (T. 11—45)
 Dr. Hajnal Dezső, Debreczen, Hatvan-utca 13
 Dr. Halász Andor, Nagyvárad, Szt. László-tér
 Dr. Halász Henrik, Miskolcz

- Dr. Havas Ármin, Kassa, Fő-utca 70
 Dr. Havas Gyula, Kőszeg
 Dr. Havas Zsigmond, Nagyvárád, Szent László-tér 2
 Dr. Hercz Sándor, Losoncz
 Dr. Herz Móricz, Pozsony, Mihály-utca 12
 Dr. Heumann Miksa, Szombathely
 180 Dr. Hoff Móricz, Magyaróvár
 Dr. Holländer Dávid, Kula
 Dr. Homicskó Vladimír, Trencsén, Fő-tér 7
 Dr. Höncz Kálmán, Kolozsvár, Monostori-út 19
 Dr. Hübschmann Bertalan, Eperjes, Fő-utca 73
 Dr. Huber József, városi tb. főorvos, Zombor
 Dr. Huszár Adolf, Székesfehérvár, Bank-utca 6
 Dr. Illés Ignác, törzsorvos, Keszthely
 Dr. Juhász János, Eperjes, Rózsa-utca 3
 Dr. Káldi Dezső, Temesvár, Józsefváros, Hunyadi-u. 9.
 190 Dr. Kardos Izidor, Mezőcsát (Borsod m.)
 Dr. Kármán János, Ujvidék
 Dr. Kassowitz Ármin, Ujvidék
 Dr. Keller Miklós, Temesvár
 Dr. Kemény Dezső, Kassa, Fő-utca 42
 Dr. Kemény Zsigmond, Győr, Andrássy-ut 33
 Dr. Klein Izrael, Máramarossziget
 Dr. Klein Simon, Orosháza (Telefon 62)
 Dr. Krausz Béla, Temesvár, Belváros
 Dr. Hans Krasser, Szászsebes
 200 Dr. Krausz Ödön, Fiume, Corso Nr. 4
 Dr. Krausz Richárd, Komárom
 Dr. Kohn Emil, Versecz
 Dr. Kohut János, Turócszentmárton
 Dr. König József, Nagykanizsa
 Dr. Kóródi Simon, Pápa
 Dr. Koronnay József, Székesfehérvár, Rákóczi-út 7
 Dr. Kovács Gyula, Komárom, Nádor-utca 27
 Dr. Kovács Gyula, Nagyvárád
 Dr. Kovács Ignác, Szegszárd
 210 Dr. Kracsmerý Cyrill, Besztercebánya

- Dr. Kugel Gyula, Fehértemplom
 Dr. Kuthy Béla, Magyarakanizsa (Bács-Bodrog-m.)
 Dr. Laeheta Brunó, Szatmárnémeti, Eötvös-u 15.
 Dr. Laufer Sándor, Temesvár
 Dr. Laufer Miksa, Nyiregyháza
 Dr. Lengyel Emil, Hatvan
 Dr. Lenke Ernő, Pozsony, Vásártér 14
 Dr. Lendvai Vilmos, Ungvár
 Dr. Loránt Izidor, Trencsén (Telefon 80)
 220 Dr. Luxenburger György, Békés-Csaba
 Dr. Magyar Jenő, Kaposvár
 Dr. Magyar Károly, Nagybecskerek
 Dr. Mandl Miksa, tb. megyei főorvos, Resiczabánya
 Dr. Mayer Adolf, Győr, Baross-út 32
 Dr. Mayer Miksa, Nagytapolcsány
 Dr. Massanek Gábor, Szabadka, Kállay-utcza
 Dr. Mészáros Béla, Eger, Érsek-utcza 2
 Dr. Miskolczi Leó, Szeged, Kárász-utcza 14
 Dr. Molnár Vilmos, Csorna (Sopron m.)
 230 Dr. Morva István, Kovászna
 Dr. Mosánszky Titusz, tb. városi főorvos, Eperjes, Kovács-utcza 8
 Dr. Mrazek B. V., Temesvár, Rezső-utcza 7
 Dr. Nagel Zsigmond, Debreczen, Piacz-utcza 49
 Dr. Nesztor Jenő, Vulkán (Hunyad m.)
 Dr. Nesztor Kamill, főorvos, Petrozsény (Hunyad m.)
 Dr. Neuwirth Albert, Kassa, Kossuth Lajos-utcza 1
 Dr. Nobel Adolf, Győr
 Dr. Karl Nussbächer, Brassó, Lensor 36
 Dr. Oppenheim Zsigmond, Zólyom
 240 Dr. Orient Gyula, Kolozsvár, Deák Ferencz-utcza 3
 Dr. Orván Ede, Zsolna
 Dr. Pachany Anasztáz, Fiume, Via Porto 8 (Telefon 1225)
 Dr. Papp Dezső, honvédezredorvos, Pécs, Anna-u. 20
 Dr. Pap Nándor, Szeged
 Dr. Perl Antal, Aranyosmarót
 Dr. Perl Félix, Marosvásárhely, Széchényi-tér 28—30

- Dr. Perl Ottó, Kolozsvár, Fő-tér 13
 Dr. Propper Miksa, Kiskunfélegyháza
 Dr. adorjáni Ráthonyi Péter, Sopron, Várkerület 72
- 250 Dr. Rendes Dezső, Aszód
 Dr. Rényi József, Topolya (Bács-Bodrog-m.)
 Dr. Révész Fülöp, Békéscsaba
 Dr. Révész István, Szentés
 Dr. Révész Sándor, Békéscsaba
 Dr. Rónai Adolf ny. honv. törzsorvos, Szabadka, Fő-tér
 Dr. Rosenberg Albert, Máramarossziget
 Dr. Röhrich Jakab, Nagyszentmiklós (Torontál-m.)
 Dr. Schaar Ignác, Galántha
 Dr. Schönberger Mór, Temesvár (Telefon 12—41)
- 260 Dr. Schuller Auguszt, Medgyes, (Nagyküküllő-m.)
 Dr. Sebestyén Miksa, Győr, Baross-út 27
 Dr. Singer Lipót, Kecskemét
 Dr. Sóbányi Pál, Ózd (Borsód-m.)
 Dr. Stein Emil, Nyitra
 Dr. Stern Miksa, Paks
 Dr. Sztahovszky Antal, Igló (Szepes-m.)
 Dr. Stefán Kristóf k. kórházi igazgató-főorvos, Nagy-
 kiskinda
 Dr. Szabó Sándor, Kézdivásárhely
 Dr. Szabó Samu, Kaposvár, Zárda-u. (Telefon 380)
- 270 Dr. Szarvas Jakab, Kolozsvár, Mátyás király-tér 12
 Dr. Szegő Armand, Szolnok
 Dr. Sziráky Gyula, Szeged
 Dr. Székely Inigó, Arad
 Dr. Székely Károly, Arad, Batthyányi-u. 27
 Dr. Székely Manó, Csikszereda
 Dr. Szekulesz Adolf, Kecskemét
 Dr. Széll Miksa, Miskolcz, Széchenyi-utca 34
 Dr. Szigeti Mihály, Kecskemét
 Dr. Szilágyi Sándor, Marosvásárhely (Telefon 178)
- 280 Dr. Szini János, Szárhegy (Csik-m.)
 Dr. Szönyi Mór, Temesvár, Belváros
 Dr. Takács J. Gusztáv, Szarvas

- Dr. Tamasdán István, Arad
 Dr. Tartoli János, Feketebalog (Zólyom-m.)
 Dr. Telegdi Nándor, Baja, Deák Ferencz-utca 15
 Dr. ujfalusi Terner Béla, Sopron-Beled
 Dr. Tolnay Jenő, Pécs, Király-u. 15
 Dr. Tompa Adolf, Zalaegerszeg
 Dr. Török László, Szeged, Széchenyi-tér 15
 290 Dr. Ullmann Vilmos, Kiskőrös
 Dr. Ungvári Péter Szeged, Kelemen-u. 11
 Dr. Vajda Félix, Szabadka
 Dr. Vajda Márk, Nagykanizsa, Fő-út 8
 Dr. Vermes Dezső, Regőcze (Bács-Bodrog-m.)
 Dr. Wallerstein Bódog, Pécs, Majláth-tér 1
 Dr. Weinberger Adolf, Léva
 Dr. Weisz Izsó, Szamosujvár
 Dr. Weisz Jakab, Sopron
 Dr. Wertheimer Iván, Gyula, Árpád-utca 22
 300 Dr. Widder Adolf, Nyiregyháza, Rákóczi-út 1
 Dr. Winkler Albert, Nagyenyed, Fő-tér 7
 Dr. Winkler Gyula, Abbazia, Gärtnerhaus
 Dr. Winkler Jenő, Debreczen, Kossuth-utca 26
 304 Dr. Ziffer Alfréd, Szeged

Száj- és fogápolásra használjuk a higienikus

„HYDROGENOL“

fogpép és szájvizet.

Kísérletezésre mintával díjmentesen szolgál:

BAYER ANTAL

VÖRÖS KERESZT gyógyszerháza

Budapest, VI., Andrásy-út 84. sz.

8659

Novocain-Suprarenin Inj.

Dr. Egger

Legeredményesebb anaestheticum fogászati célokra:
10 Amp. à 2 g.: 2.20 korona.

Dr. Egger fog- és szájápoló szereit:

Egleo-fogpép

Orvosi körökben kedvelt, erős mechanikus tisztító képességű, jó kosmetikus hatású és igen olcsó készítmény. 1 nagy tubus ára 70 fillér.

Egleo-szájvíz

Kiváló kosmetikum: prophylaktikum a fogak és a szájür infekciós megbetegedései ellen. Egy eredeti üveg ára 70 fillér.

Dioxyn-szájvíz

Erős desinfiációs hatású, állandó összetételű, oxigént fejlesztő oldat. Orvosilag indikált szájkosmetikum. 1 eredeti üveg ára 1.40 korona.

Dioxyn-fogpor

Calcium superoxyd-tartalmánál fogva száj- és fogápolásra igen alkalmas. A szájürt hathatósan desinfiálja. 1 doboz ára 1.50 korona.

Dr. EGGER LEÓ és EGGER J., BUDAPEST.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. Eredeti közlemények.

	Oldal
<i>Dr. Körmöczy Zoltán</i> : A jodgőzzel való kezelés	1
<i>Dr. Halász Henrik</i> (Miskolcz): A bromural és adalin haszna a stomatologiai gyakorlatban	4
<i>Dr. Radnai Sándor</i> : A Steele-féle kicserélhető fogak.....	7
<i>Prof. L. Warnekros</i> (Berlin): Adatok a technikai és sebészeti fogászathoz	43
<i>Dr. Radnai Sándor</i> : A kicserélhető műfogak	52
<i>Dr. Bányai Sándor</i> : A Steele-féle porcellánfogakról.....	85
<i>Dr. Ság Sándor</i> : Aranykoronák és hídmunkák zománczolása	89
<i>Dr. Halász Henrik</i> (Miskolcz): Deutschmann-serummal elért gyógyeredmények.....	135
<i>Dr. Halász Henrik</i> (Miskolcz): A rágás az egészség szolgálatában	139

II. Külföldi irodalom és lapszemle.

A Buckley-féle formokresol rossz eredményei. Ref. <i>Radnai Sándor</i>	11
Aranyfoliával való tömés. Ref. <i>Dr. Radnai Sándor</i>	11
<i>Eilersten</i> : Egy új tömőanyag. Ref. <i>Dr. Radnai Sándor</i>	12
A lemezes fogprothesisek veszedelméről. Ref. <i>Dr. Bányai Sándor</i>	12
Die Behandlung der Mundkrankheiten, insbesondere der Alveolarpyorrhoe, mit Radium. Ref. <i>Dr. Nemes Jenő</i>	14
A francia fogorvosok küzdelme. Ref. <i>Dr. Székely József</i>	59
<i>Bailey</i> : Gold inlays in anterior teeth. Ref. <i>Dr. Radnai Sándor</i>	61
<i>Alvorol</i> : Methods used in the treatment of childrens teeth. Ref. <i>Dr. Radnai Sándor</i>	61
<i>Gravis</i> : A case of extensive necrosis. Ref. <i>Dr. Radnai Sándor</i>	61
<i>Paul de Terra</i> : L'index stomatologique. Ford. <i>Dr. Körmöczy Zoltán</i>	109
Tüdőabszcessus. Ref. <i>Dr. Radnai Sándor</i>	155

Pulpaeltávolítás vagy sapkázás. Ref. Dr. Radnai Sándor	155
Cocainérzéstelenítés nyomás nélkül. Ref. Dr. Radnai Sándor ...	154
A pulpa gyors eltávolítása és maradandó tömés. Ref. u. a.	154
Aranytömés műfogakban. Ref. u. a.	155

III. Könyvismertetések.

Farbwerke vormals Meister Lucius & Brüning 1863—1913. Ref. <i>Dr. Körmöczi Zoltán</i>	16
Orvosképzés. Ref. <i>Dr. Erdős János</i>	55
<i>Dr. Wein Dezső</i> : Érzéstelenítés a fogászatban. Ref. <i>Pp.</i>	57
Orvosképzés	91
<i>Dr. Török László</i> : A találmányi szabadalom. Ref. <i>Dr. K. Z.</i> ...	91
A párisi II. nemzetközi stomatológiai congressus munkálatai. Ref. <i>Dr. K. Z.</i>	91
A Stomatológiai Közlöny III. és IV. száma Ref. <i>Dr. K. Z.</i>	157

IV. Érdekes esetek.

<i>Dr. Rottenbiller Ödön</i> : Dentalis eredetű trigeminus-neuralgia ...	63
<i>Dr. Körmöczi Zoltán</i> : Súlyos complicatióval járó osteoperiodon- títis	153

V. Kari érdek.

<i>Dr. Körmöczi Zoltán</i> : Egyesüljünk!	17
<i>Dr. Radnai Sándor</i> : Fogtechnikai laboratórium fogorvos veze- tése alatt	20
A fogtechnikusok képzése. (A pozsonyi memorandum)	65
Lehet-e eltiltani a technikai személyzet alkalmazását. (A buda- pesti kereskedelmi és iparkamara határozata)	68
Titkári jelentés	93
Utmutató a 112.026. és a 101 595. belügyministeri rendelet tár- gyában. <i>Dr. S. Á.</i>	100
<i>Dr. Körmöczi Zoltán</i> : A fogtechnikus-kérdés az O. O. Sz. congres- susa előtt	102
<i>Dr. Körmöczi Zoltán</i> : Az új alakulás... ..	159
<i>Dr. Siklós Armand</i> : Tudósítás a kartársaknak... ..	161
<i>Dr. S.</i> : Küzdelem a fogművesek visszaélései ellen	163

VI. Hírek és Vegyesek.

Pertik Ottó dr. †	22
Csurgói Kétyl Károly dr. báró	22
A stomatológiai szakosztály tisztikara	22
A stomatológusok orsz. egyesületének tisztikara	22
<i>Dr. Halász Henrik</i> számlablankettái és cartonjai	23
Az Orsz. Stomat. Egyesület nagygyűlése... ..	107

Értesítés a fogtechnikus-segédek állásközvetítése tárgyában	108
Novocain-tonogen-fiolák	108
Báró Korányi Frigyes, báró babarczi Schwartzler Ottó és dr. Réczey Imre halála	165
Dr. Szabó József és Zilz Julian kitüntetése	165
Az első iskolaorvos Budapesten	165
A párisi Société de Stomat. 25 éves jubileuma	165
Továbbképző cursusok Berlinben	166
Leleplezett áldoktor	167
Levelsláda	168

VII. Hivatalos rész.

Pályázati hirdetémények	24, 72,	115
<i>Cavete!</i>		25
Figyelmeztetés és kérelem a közönség felvilágosítása érdekében		25
A XVII. nemzetközi orvoscongressus		35
Figyelmeztetés. (A reorganisatio)		71
Egyesületünk vezetősége		73
Figyelmeztetés. (A lap szétküldése)		115
Alapszabályok		117
Vezetőség és tagnévsor		126
Jegyzőkönyv az 1912 decz. 30.-án tartott választmányi ülésről		26
Jegyzőkönyv az 1913 január 17.-én tartott választmányi ülésről ...		27
Jegyzőkönyv az 1913 január 31.-én tartott közgyűlésről		28
Jegyzőkönyv az 1913 február 17.-én tartott választmányi ülésről		32
Jegyzőkönyv az 1913 márcz. 17.-én tartott tudományos ülésről ...		33
Jegyzőkönyv az 1913 május 2.-án tartott választmányi ülésről ...		74
Jegyzőkönyv az 1913 május 23.-án tartott választmányi ülésről ...		81
Jegyzőkönyv az 1913 május 23.-ára összehívott rendkívüli közgyűlésről		82
Jegyzőkönyv az 1913 június 6.-án tartott rendkívüli közgyűlésről		83
Jegyzőkönyv az 1913 szept. 12.-én tartott választmányi ülésről ...		121
Jegyzőkönyv az 1913 szept. 25.-én tartott választmányi ülésről ...		122
Jegyzőkönyv az 1913 szept. 25.-én tartott közgyűlésről		123
<i>Helyreigazítás</i>		84
Meghívó a nagygyűlésre 1914 jan. 6		169
A végleges alapszabályok		172
Jegyzőkönyvi kivonat az 1913 nov. 28.-án tartott vál. ülésről ...		177
Tartalomjegyzék		191
Hirdetésck.		

Finger Frigyes

Budapest, VI., Hajós-utca 41.

Dental - Depot.

Telefon 16-49.

Angol, amerikai műszerek és tömőanyagok nagy választékban. Fogorvosi és fogtechnikai műtermek és laboratóriumok berendezését, valamint e szakmába vágó műszerek javítását elvállalom.

Elektromedikai és mechanikai műhely.

Kreuter József

a budapesti kir. m. tud.-egyetem
fogászati klinikájának v. technikusa

Budapest, IV., Váci-utca 78. sz.

Telefon 169-55 Telefon 169-55

Legnagyobb fogtechnikai laboratórium

Különlegesség: öntési munkálatok.
Állandó cursusok a fogászati technika
összes ágaiban. Díjjegyzék kívánatra.

